

USKALLUSTA JA OIVALLUKSIA

Kieltenopettajien kehityskokeiluja
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa

Tarmo Ahvenainen & Sami Norrbacka (toim.)

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Tarmo Ahvenainen & Sami Norrbacka (toim.)

USKALLUSTA JA OIVALLUKSIA

Kieltenopettajien kehityskokeiluja
Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulussa

XAMK KEHITTÄÄ 115

**KAAKKOIS-SUOMEN AMMATTIKORKEAKOULU
KOTKA 2020**

© Tekijät ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

Kannen kuva: Sami Norrbacka

Taitto- ja paino: Grano Oy

ISBN: 978-952-344-257-3 (PDF)

ISSN 2489-3102 (verkkójulkaisu)

julkaisut@xamk.fi

LUKIJALLE

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu on neljällä toisistaan etäältä sijaitsevalla kampuksella toimiva korkeakoulu, jossa kaikki kieltenopetus on keskitetty yhteen, kaikilla kampuksilla toimivaan yhteisten opintojen yksikköön (YOY). Tämä artikkelikokoelma syntyi tarpeesta kertoa, miten monimuotoisesti kielten ja viestinnän opetusta kehitetään koulussamme. Pyysimme kielten opettajilta artikkeleita heidän viimeaikaisista pedagogisista kokeiluistaan. Jotkut kirjoittajat kirjoittivat niiden lisäksi kieltenopetuksen problematiikasta yleisemmällä tasolla.

Ensimmäisen osan byrokraatin puheenvuoroissa kuvataan, millaisiin strategisiin valintoihin opetuksen järjestäminen perustuu ja millä edellytyksillä keskitetty kieltenopetus toimii laadukkaasti suuressa ammattikorkeakoulussa. Toisessa osassa opettajat kertovat osallistumisestaan digiloikan olympialaisiin tässä tilanteessa, jossa verkko-opetus kieltenopetuksessa on muuttunut kuriositeetistä valtavirraksi muutamassa vuodessa ja kehitys on ollut nopeaa niin pedagogiikassa kuin tekniikassakin. Kolmannessa osassa esitellään opetusjärjestelyjä, joissa opiskelijoiden toiminta vuotaa luokkahuoneesta ulos työelämään tai ulkomaisiin yhteistyöoppilaitoksiin tai joissa opiskelijajoukko on suurelta osin ulkomailla. Viimeisessä luvussa esitellään kirjo epätyypillisiä lähestymistapoja kielten ja viestinnän opetukseen.

Ensimmäisessä luvussa Yhteisten opintojen yksikön koulutusjohtaja **Seija Aalto** käsittelee ammattikorkeakoulun strategian vaikutusta kielten ja viestinnän opetuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Kieltenopetusta ei yleensä ensimmäisenä ammattikorkeakoulun toiminnan ydinalueeksi, mutta koska kielet ja viestintä kuuluvat kaikkiin tutkintoihin, ne ovat määrällisesti merkittävä osa ammattikorkeakoulun opetusta. Viime vuonna Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa annettiin lähes 40 000 kielten opintopistettä yhdeksässä eri kielessä. Strategiassa mainittu opintojen joustava eteneminen ohjaa monia opetuksen järjestämisessä tehtäviä linjauksia. Näitä ovat muun muassa kesäopintovaihtoehtojen tarjoaminen kielissä ja lähiopetusopintojaksojen verkkovaihtoehdot. Kielten opintojen runsas tarjonta avoimessa ammattikorkeakoulussa pohjautuu niin ikään strategian mukaiseen elinikäisen oppimisen edistämiseen. Venäjä-opintojen laaja tarjonta on kolmas strategiaan perustuva painopiste.

Lehtori **Sami Norrbacka** kuvaa kielten opetuksen laadukasta järjestämistä sekä koko yhteisten opintojen yksikön näkökulmasta että omasta, kieliopintovastaavan näkökulmastaan. Yksikön lähes 40 opettajaa neljällä kampuksella kuuluvat erityyppisiin tiimeihin, joiden avulla kieltenopetuksen kokonaisuutta voidaan hallinnoida ja kehittää. Kampuskohtaiset kieliopintovastaavat huolehtivat yhteistyössä 13 koulutusyksikön kanssa siitä, että jokainen ryhmä saa tarvittavat kielten ja viestinnän opinnot ja että kielten opintojaksoilla on omat paikkansa työjärjestyksissä. Kun kieliopintovastaavan toimenkuvaan kuuluu lisäksi kieli-

opinnoista tiedottaminen opiskelijoille, opettajaresurssien allokointi kursseille ja opettajien työaikasuunnitelmien valmistelu, on selvää, että kieliopintovastaava on erilaisten intressien ristipaineessa. Norrbacka tiivistää kieliopintojen järjestämisen laadukkuuden siksi, että tämä monimutkainen koneisto näyttyy ulospäin yksinkertaisena: kielten opetuksen järjestäminen on laadukasta, kun opiskelijoilla ja opettajilla on helppo olla osana oppimis- ja opetusprosessia.

Verkko-opetus on muutaman vuoden aikana rynninyt myös kielten opetukseen sellaisella vauhdilla, että Xamkissa kielten verkko-opetus on jo valtavirtaa. Koska verkko-opetus kuitenkin monelta osin poikkeaa kieltenopetuksen pitkästä perinteestä, opettajien kouluttautuminen tällä aihealueella on jatkuvaa ja aktiivista. Ensimmäisessä tämän osan artikkelissa digimenterit ja kielten lehtorit **Päivi Korhonen** ja **Ulla Korvenpää** kuvaavat Digierko II -koulutuksesta saamiaan verkko-opetusoppeja. Koulutuksessa ei ollut kyse nippeleiden ja härpäkkeiden mekaanisesta oppimisesta, vaan fokuksessa olivat työelämän murroksen aiheuttamat vaatimukset, verkko-opetuksen pedagogiset mallit ja medialukutaidon muuttuminen. Kumpikin opettaja kuvaa artikkelissa, miten he sovelsivat kurssilla oppimaansa yhteen omaan opintojaksoonsa. Koulutuksen vaativimmassa osuudessa kehitettiin koko oman organisaation toimintakulttuuria. Tässä osuudessa Korhonen tutki verkko-opettajan minimidigitaitoja ja Korvenpää koko henkilöstön perusdigitaitoja.

Ruotsin ja venäjän kielen lehtori **Marja-Liisa Siren-Huhtinen** kuvaa omassa artikkelissaan opetuskokeilujaan lukuisilla eri verkkotyökaluilla Digisvenska-hankkeen koulutuksessa. Hän antaa monia käytännön vinkkejä käyttökelpoisista työkaluista. Lehtori **Ritva Saira** puolestaan kertoo, millainen on Lär dig mera svenska -verkkokurssi, joka on suunniteltu kaikille aloilla sopivaksi ruotsin jatkokurssiksi oman alana ruotsin kurssin jälkeen. Ammattialoihin sitomaton kurssi antoi mahdollisuuden sisällyttää kurssiin elementtejä monilta elämäalueilta. Saksaa, englantia ja yrittäjyysopintoja opettava lehtori **Ksenia Sharapova** kertoo tavoitteestaan tuoda kurssivälineeksi Microsoft Teams, joka myös yritysmaailmassa on käytössä. Sharapova kuvaa monia kokeilujen haasteita, joiden joukossa valopilkuna oli Teamsin OneNote-applikaatio.

Suomen kielen ja viestinnän lehtori **Mari Koivunen** esittelee viestinnän opettajan roolia talotekniikan projektitoimistossa yhtenä opetustiimin jäsenistä. Projektitoimistoon kuuluu 4 opintojaksoa, jotka linkittyvät projektihallinnan kautta toisiinsa. Opiskelijoiden muodostamalle 2–3 hengen projektitoimistolle on tarjolla yritysiltä ja organisaatiolta erilaisia toimeksiantoja (projekteja), jotka toimisto suunnittelee ja toteuttaa. Viestinnän opettaja yhdessä kahden muun opettajan kanssa suunnittelee kokonaisuuden keskinäisen integraation. Koivunen kertoo artikkelissaan, miten Viestintätaidot-opintojakson eri osiot, puheviestintä, kokous- ja neuvottelutaidot sekä tieteellinen kirjoittaminen, nivoutuvat saumattomasti projektikokonaisuuteen. Projektitoimistokokonaisuus on erinomainen esimerkki viestinnän opetuksen integroimisesta koulutuksen toisiin opintoihin.

Lehtorit **Miia Karttunen** ja **Ksenia Sharapova** kertovat artikkelissaan kokemuksia Suomea venäjää puhuville -opintojakson opettamisesta verkossa noin 500 opiskelijasta koostuvalle suurryhmälle. Opettajat kertovat, miten joutuivat muuttamaan suunnitelmiaan, kun oletetun 80 opiskelijan sijaan opiskelijoita olikin noin 500. Karttunen ja Sharapova esittelevät muun muassa, miten rakensivat opiskelijan ja opettajan vuorovaikutukselle suotuisat olosuhteet, minkälaisia tehtäväaktiviteetteja he käyttivät, minkälaista palautetta he opintojaksosta saivat. Opintojaksosta saadut kokemukset auttavat suunnittelemaan tulevaisuudessa Xamkin kieliopintojen massive online courseja (MOCeja) tai niin sanottuja mikrokursseja. Pedagogista yhteistyötä voi tehdä mielekkäästi myös muiden maiden koulujen kanssa, jos vain on kokeiluhalukkuutta.

Kielten yliopettaja **Tarmo Ahvenainen** esittelee kokemuksiaan kahdesta samantyyppisestä englannin kurssista, joissa suomalaiset opiskelijaryhmät tekivät yhteistyötä ranskalaisten logistiikan opiskelijoiden sekä venäläisten energiatekniikan opiskelijoiden kanssa. Opiskelijaryhmät valmistelivat videon, joka jaettiin Padlet-alustalla. Artikkelissa puodaan, minkälaisia haasteita nopeasti rakennettu maidenvälinen opetus- ja opiskelijayhteistyö asetti, kuinka ne selätettiin ja minkälaista palautetta opiskelijat opintokokonaisuudesta antoivat. Ahvenainen esittää yhteenvetona listan asioista, jotka opettajan kannattaa huomioida aloittaessaan kansainvälistä pedagogista verkkoyhteistyötä.

Lehtorit **Anna-Liisa Luova** ja **Sirpa Juusola** osallistuivat Maaailman luokan täydennyskoulutus opettajille -koulutukseen, kertovat siitä poikineista pedagogisista ahaa-elämyksistään. Koulutuksen tavoitteena oli antaa opettajille mahdollisuuksia kehittää opettajuutta ja ymmärrystä oppimisesta, ja sen aikana tehtiin säännöllistä yhteistyötä lähikollegoiden kanssa pienryhmässä. Artikkelissa esitellään myös oppimisen arvioinnin problematiikkaa ja pohditaan, miten tulevaisuudessa tarvittavia työelämätaitoja tulisi arvioida opintojaksolla.

Olemme kaikkien koulutusten yhteisissä kieliopinnoissa pyrkineet järjestämään valmennuskursseja, jos sellaisiin on ollut tarvetta. Lehtori **Leena Griinari** kirjoittaa artikkelissaan esiintymistaitojen tehovalmennuksesta, jossa hän opettaa esiintymisjännityksestä huomattavasti kärsiviä erilaisin esiintymistaidon harjoituksin. Griinari kertoo kokemuksiaan näiden pienryhmien vetämisestä ja siitä, miten ryhmän opiskelijat ovat saaneet apua heitä vahvasti haittaavaan esiintymisjännitykseen. Tällaiset opintojaksot luodaan opiskelijälähtöisesti, jolloin jokaisen opiskelijan toiveita ja tarpeita pystytään kuuntelemaan.

Konekääntimet ovat kehittyneet huimasti viimeisen viiden vuoden aikana, ja kehitys vain jatkuu. Lehtori **Hanna Aronen** kertoo artikkelissaan konekääntimien vaikutuksesta englannin kielen opetukseen. Artikkelissa esitellään, miksi konekääntimien käyttö on usein ongelmallista kursseilla ja miten kurssitehtäviä voisi muuttaa, jotta konekääntäjä olisi vain oppimisen tukityökalu. Aronen toteaa, että opettajan tulisi ensisijaisesti herätellä opiskelijoita ymmärtämään, mistä konekääntämisessä on kyse.

Sosiaaliala ja mediakasvatus ovat yllättävänkin paljon yhteydessä toisiinsa. Lehtorit **Osku Kiri** ja **Harri Mäkinen** esittelevät näitä kiinnekohtia sekä kertovat julkaisumme viimeisessä artikkelissa sosionomikoulutuksen mediakasvatusopintokokonaisuuden yhteiskehittämisestä. Kirin ja Mäkinen artikkelissa esitellään sosionomikoulutuksen mediakasvatuksen opintomoduulia ja sitä, kuinka koulumme mediakasvatuskokonaisuus on jo vuodesta 2017 vastannut opetusministeriön uusissa linjauksissa esitettyyn mediakasvatustarpeeseen. Mediakasvatuskokonaisuutta tarjotaan soveltuvin osin koulumme ulkopuolelle Suomessa, samalla Kiri ja Mäkinen kertovat myös virittelevänsä kansainvälistä yhteistyötä puolalaisen University of Lodzin sekä belgialaisen Artevelde Hogeschoolin kanssa.

Antoisia lukuhetkiä!

Tarmo Ahvenainen, FL

Sami Norrbacka, FM

Kotkassa 29.5.2020

KIRJOITTAJAT

TTM SEIJA AALTO on Yhteisten opintojen koulutusjohtaja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa Xamkissa. Vastuualueena hänellä on koko Xamkin alueella kielten ja viestinnän opetus, yrittäjyys ja yritys yhteistyö, tutkimus- ja kehittämismenettelmät sekä opinnäytetyöprosessi, Venäjäosaamisen opinnot ja kaikille yhteisten digiosaamisen opinnot. Erityiskiinnostuksena on yhdessä laulaminen.

FM SAMI NORRBACKA toimii Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Kotkan kampuksen kieliopintovastaavana sekä suomen kielen ja viestinnän ainevastaavana ja opettaa näiden tehtävien lisäksi sosiaali- ja terveysalalla viestintää. Erityisesti Samia kiinnostavat kaikenkarvaiset vuorovaikutustilanteet sekä julkinen basismi.

FM ULLA KORVENPÄÄ toimii Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Mikkelin kampuksella suomen kielen ja viestinnän lehtorina sekä digimentorina. Hänen erityiskiinnostuksensa kohteena ovat verkko-opetus, liiketalouden ja tietojenkäsittelyn alojen viestinnän opettaminen, opinnäytetyöt sekä vapaa-ajalla hapanjuurileivonta.

FM PÄIVI KORHONEN toimii Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Kouvolan kampuksen kielten (espanja, italia, ruotsi) lehtorina ja digimentorina. Päivin sydän sykkii lattarimusiikille, kuntoiluille ja avantouinnille.

FL MARJA-LIISA SIRÉN-HUHTINEN toimii Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Kouvolan kampuksen ruotsin ainevastaavana, Venäjä-sparraajana ja ruotsin ja venäjän kielten lehtorina. Hänen erityiskiinnostuksensa kohteina ovat Venäjä-yhteistyö ja verkostoituminen. Yhdistystoiminta ja lavis ovat lähellä sydäntä, perheen lisäksi.

FM RITVA SAIRA työskentelee Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Mikkelin kampuksella ruotsin lehtorina ja ruotsin kielivastaavana. Erityisiä kiinnostuksen kohteita ovat ruotsin verbien taivutuksen ja metsätalouden ammattisanaston lisäksi tietovisailu Harmaa Aavistus -joukkueessa ja matkustelu.

FM JA MBA KSENIA SHARAPOVA on Kouvolan kampuksen yhteisten opintojen yksikön lehtori, joka opettaa kieliä ja yrittäjyyteen liittyviä opintoja. Ksenian isoin intohimo on perinteinen kontaktiopetus, mutta hän jatkuvasti yrittää parantaa verkko-opetuksen osaamista sekä nostaa hyvinvointia pilates- ja tanssihjaamisen kautta.

FM MARI KOIVUNEN toimii Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun suomen kielen ja viestinnän lehtorina Mikkelin kampuksella. Kiinnostuksen aiheina ovat erityisesti tekniikan alan viestinnän opettaminen sekä opinnäytetyöt.

FT MIIA KARTTUNEN toimii Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Kouvolan kampuksen kieliopintovastaavana ja suomen kielen ja viestinnän lehtorina. Hänet tavoittaa parhaiten verkko-opetuksen suunnittelu- ja TKI-viestintätehtävien ääreltä sekä vapaa-aikana hiihtoladuilta ja retkipoluilta.

FL TARMO AHVENAINEN toimii kielten yliopettajana Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa. Hänen tehtäviinsä kuuluu kieltenopetuksen kehittäminen Xamkissa ja mm. englannin opetus Kotkan kampuksen tekniikan koulutuksissa. Tällä hetkellä Ahvenaisen työn alla ovat mm. ammattikorkeakoulujen kieltenopetuksen laatukriteerit ja MOCit. Vapaalla hän kuntonyrkkeilee ja pitää seuraa kissoille.

FM ANNA-LIISA LUOVA toimii Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Kouvolan kampuksella suomen kielen ja viestinnän lehtorina. Erityisiä mielenkiinnonkohteita ovat tutkimuskirjoittaminen, esiintymistaito ja suomen kielen opettaminen vieraana kielenä.

FM SIRPA JUUSOLA toimii Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Savonlinnan ja Mikkelin kampusten kieliopintovastaavana, englannin ja saksan kielen lehtorina sekä erityisopettajana. Työnkuvan moninaisuus ja joustavuus, jatkuva mahdollisuus itsensä kehittämiseen sekä muuttuva opettajuus ovat työn rikkaus.

FM LEENA GRIINARI toimii Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Kotkan kampuksen suomen kielen ja viestinnän lehtorina. Hän painiskelee päivätyökseen insinööriopiskelijoiden pilkkujen kanssa: ollako vai eikä olla!

FM HANNA ARONEN toimii Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Kouvolan kampuksella englannin kielen lehtorina. Lisäksi hän koordinoi ammattikorkeakoulun kielenhuolto- ja käännöstyöryhmää.

VTM OSKU KIRI toimii Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Kotkan kampuksen tietotekniikan ja sosiaalialan suomen kielen ja viestinnän lehtorina. Hänen kiinnostuksen kohteitaan ovat sosiaalialan vuorovaikutuskysymykset, teknologiavälitteinen viestintä sekä erityisesti mediakasvatus.

YTM HARRI MÄKINEN toimii yhteiskuntatieteellisten aineiden lehtorina sekä sosionomikoulutuksen kansainvälisyysvastaavana Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Kotkan kampuksella. Opetuksen suhteen hän on kiinnostunut sosiaalipolitiikasta, monikulttuurisuudesta sekä mediakasvatuksesta. Opetustyön ulkopuolella Harrin löytää varmimmin brittifutiksen tai 1970-luvun Tex Willereiden parista.

SISÄLTÖ

LUKIJALLE.....	3
KIRJOITTAJAT.....	7
OSA I BYROKRAATTIEN PUHEENVUOROT	11
Korkeakoulun strategia kielten opetuksen kehittämistä ohjaamassa	12
Seija Aalto, TtM, koulutusjohtaja	
Kielten ja viestinnän opetuksen laadukas järjestäminen Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa	19
Sami Norrbacka, FM, lehtori	
OSA II DIGILOIKAN OLYMPIALAISET	27
Diggiloo-diggiley – digisti Hamk:n opissa	28
Päivi Korhonen, FM, lehtori & Ulla Korvenpää, FM, lehtori	
Digisvenska-koulutushanke ruotsin opettajille	35
Marja-Liisa Sirén-Huhtinen, FL, lehtori	
Joulukaraokea ja talo-yhtiön kokous – Valinnaisen ruotsin kanelbulle	42
Ritva Saira, FM, lehtori	
Microsoft teams for presence and creativity: a new approach to an online course on innovation	48
Ksenia Sharapova, FM, MBA, Senior Lecturer	
OSA III ”APUA! OPETUS VUOTAA ULOS LUOKKAHUONEESTA!”	55
Viestintätaidot talotekniikan projektitoimistossa – tiimiopettajuus tekniikan koulutuksessa	56
Mari Koivunen, FM, lehtori	
500 opiskelijaa ja me	68
Miia Karttunen, FT, lehtori & Ksenia Sharapova, FM, MBA, lehtori	
Aurinkotuulidroonin neitsytmatka	76
Tarmo Ahvenainen, FL, yliopettaja	

OSA IV TOISENLAISIA NÄKÖKULMIA KIELTENOPETUKSEEN	88
Oivalluksia opettajuuteen: vuorovaikutuksen ja yhteistyön avulla kohti tulevaisuuden taitoja.....	89
Sirpa Juusola, FM, lehtori & Anna-Liisa Luova, FM, lehtori	
Esiintymistaitoa jännittäjille	98
Leena Griinari, FM, lehtori	
Konekääntimet kieltenopetuksessa.....	106
Hanna Aronen, FM, lehtori	
Sosiaalialan mediakasvatus – Kotkan kampuksen sosionomikoulutuksen mediakasvatuksen yhteiskehittäminen.....	113
Osku Kiri, VTM, lehtori & Harri Mäkinen, YTM, lehtori	

OSA I

BYROKRAATTIEN
PUHEENVUOROT

KORKEAKOULUN STRATEGIA KIELTEN OPETUKSEN KEHITTÄMISTÄ OHJAAMASSA

Seija Aalto, TtM, koulutusjohtaja

STRATEGIA OHJAAMASSA AMMATTIKORKEAKOULUN TOIMINTAA

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk fuusioitui vuonna 2017 Mikkelin ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulusta. Xamk toimii neljällä paikkakunnalla (Kotka, Kouvola, Mikkelin ja Savonlinna), mikä tuo opetuksen toteuttamiseen omat haasteensa kampusten välillä. Uuden korkeakoulun strategiassa korostuivat alusta asti kansainvälisyys ja etenkin venäjäosaaminen ja yritys yhteistyö sekä yrittäjyys. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun opetussuunnitelman tavoitteena on taata työelämän vaatima osaaminen nyt ja tulevaisuudessa. Toiminnan keskiössä ovat opiskelijälähtöisyys, laatu, työelämän osaamistarpeet sekä joustavuus.

Strategiassa on myös korostunut opiskelijan erilaisten oppimisväylien mahdollistaminen. Opiskelujen joustavaa etenemistä ja opintojen nopeuttamista sekä opiskelijan mahdollisuuksia yhdistää työtä ja opiskelua halutaan edistää. Näihin liittyy myös vahvasti digitaalisten opiskelumahdollisuuksien lisääminen sekä opiskelun mahdollistaminen ympäri vuoden.

Tulevaisuuden työelämässä tarvitaan yhä enemmän taitoja tehdä yhteistyötä eri ammattien osaajien kanssa. Tulevaisuudessa tarvitaan myös erilaisia viestintätaitoja, digiosaamisen taitoja ja yrittäjyyden taitoja. EQF:n taitotasojen mukaan tasolta 6 eli ammattikorkeakoulusta valmistuneilla tulisi olla osaamista tutkimus- ja kehittämisestä, johtamisesta, yrittäjyydestä, vuorovaikutustaitoja sekä hyvä kielitaito vähintään kahdesta kielestä (Opetushallitus s.a.).

Näiden taitojen saavuttamiseksi Xamkissa katsotaan, että kielten opinnot (Viestintätaidot, Ammattienglanti ja Ammattiruotsi) ovat kaikille tarpeellisia yhteisiä opintoja. Lisäksi fuusion yhteydessä nostettiin opetussuunnitelmiin kaikille yhteisiksi opinnoiksi myös johtamisen opinnot, innovaatio- ja yrittäjyysopinnot, tutkimus- ja kehittämisopinnot, digitalisaatio-opinnot. Näihin opintoihin on opetussuunnitelmissa muokattu yhteiset opintojaksot osaamistavoitteineen ja yhteisine sisältöineen. Nämä opinnot toteutetaan myös yhteisesti ja siten halutaan varmistaa myös opintojen hyvä laatu.

Vuoden 2020–2030 strategiassa korostuu edelleen tulevaisuuteen suuntautunut koulutus. Opiskelijoille tarjotaan edelleen yksilöllisiä oppimisväyliä, joten aikaisemman osaamisen tunnistaminen on tärkeää. Opiskelijat ja heidän oppimismahdollisuutensa ovat toiminnan keskiössä. Tähän samaan liittyy ajasta ja paikasta riippumattomien digitaalisten oppimisympäristöjen ja uusien oppimisteknologioiden käyttäminen Xamkin opetuksessa ja koulutusviennissä. Englanninkielisten koulutusten ja kansainvälisen TKI-toiminnan lisääntyessä myös henkilökunnan kielitaitoa tulee kehittää.

YHTEISET OPINNOT STRATEGIAN TOTEUTTAMISESSA

Ammattikorkeakoulussa koottiin vuoden 2017 alusta kaikille yhteisiä opintoja toteuttamaan yhteisten opintojen koulutusyksikkö. Koulutusyksikköön kuuluvat kaikille opiskelijoille tarjottavien opintojen ja opinnäytetyöprosessin, yrittäjyyden sekä yritysyhteistyön kehittäminen.

Yhteisiin opintoihin kuuluvat seuraavat opinnot:

- kielten ja viestintätaitojen opetus
- venäjäosaamisen kehittäminen ja venäjäopinnot
- opinnäytetöiden edistämisen kehittäminen sekä tutkimus- ja kehittämismenetelmien opinnot
- digitaalisuusopinnot
- innovaatio- ja yrittäjyysopinnot.

Xamkissa on mahdollista opiskella pakollisten Ammattiruotsin, Ammattienglannin ja Viestintätaitojen lisäksi useita valinnaisia kieliä. Valinnaisessa kielitarjonnassa on venäjää 35 op, saksaa ja espanjaa 20 op, italiaa ja ranskaa 10 op ja kiinaa 5 op. Suomi vieraana kielenä -opintoja tarjotaan 20 opintopistettä. Näiden lisäksi on venäjän ja kiinan kulttuurin opintoja. Xamkissa suoritetaan vuosittain noin 39 000 opintopistettä kielten ja viestinnän opintoja (taulukko 1).

Taulukko 1. Xamkissa suoritettujen kielten ja viestintätaidon opintopisteet vuosina 2017–2019

		2017 opinto- pisteet	2018 op	2019 op
Kielet	englanti	13 361	11 343	12 814
	ruotsi	11 114	11 325	10 497
	viestintätaito	10 460	10 200	10 853
	suomi	1 654	1 243	1 927
	venäjä	1 133	740	960
	saksa	974	466	497
	espanja	640	640	835
	ranska	135	70	245
	kiina		190	135
	tandem	116	28	100
	italia	115	140	205
Yhteensä op		39 702	36 385	39 068

Opiskelijoiden oppimisen tueksi on tarjolla ruotsin ja englannin tehovalmennusta, esiintymistaidon tehovalmennusta sekä suomen tehovalmennusta suomenkielisissä koulutuksissa oleville ulkomaalaistaustaisille henkilöille. Xamkin kaikille yhteisiä opintoja toteutetaan pääosin verkko-opintoina, koska niitä tarjotaan kaikille opiskelijoille yhteisinä ja kampussesta riippumatta sekä kesäopintoina. Vuonna 2019 oli yhteisten opintojen opinnoista 73,6 % verkko-opintoina.

VERKKO-OPETUKSEN KEHITTÄMINEN KIELTEN- JA VIESTINNÄN OPETUKSEEN

Strategiassa edellyttämän ajasta ja paikasta riippumattoman opiskelumahdollisuuksien toteuttamiseksi osa kielten ja viestinnän opetuksista on siirretty verkko-opinnoiksi. Xamkissa toteutetaan useita koulutuksia kokonaan verkko-opintoina sekä osa monimuotokoulutuksina, joissa myös kielten ja viestinnän opintojaksot ovat joko kokonaan tai osittain verkkototeutuksina.

Kielten ja viestinnän opettajakunta on osallistunut aktiivisesti sekä Xamkin että muiden tahojen järjestämiin verkkopedagogiikan koulutuksiin. Opettajille on myös järjestetty vuosittain omia kielten opetuksen verkkopedagogisia koulutuksia, joissa on keskitytty kielten

ja viestinnän opetuksessa esiintyviin erityisiin teemoihin ja jaettu kokemuksia verkossa opettamisesta. Kielten opettajista kolme toimii digimentoreina sekä kielten opettajille että muille opettajille Xamkissa.

Valinnaiskielten opintojen tarjonta on siirretty lähes kokonaan verkkoon, jotta kaikkien kampusten opiskelijoilla on sama mahdollisuus opiskella eri kieliä. Ruotsin ja englannin kielen tehovalmennukset toteutetaan sekä verkko-opintoina että kampuustoteutuksina. Samoin tehovalmennuksia toteutetaan myös kesäopintoina.

Valinnaiskielten opintojen siirtyminen verkko-opinnoiksi on lisännyt opiskelijoiden halukkuutta opiskella vieraita kieliä. Suosituimpia kieliä ovat olleet espanja, italia ja ranska. Samalla on mahdollistunut pidemmälle menevien kielten opintojen toteuttaminen (esim. Venäjä 4, Suomi 4, Saksa 4), kun niihin on osallistunut opiskelijoita eri kampuksilta.

Haasteellista kielten ja Viestintätaitojen opinnoissa on suullisen kielitaidon harjoittaminen sekä kielitaidon arviointi. Kielten ja Viestintätaitojen opinnoissa on tärkeää vuorovaikutteisten harjoitusten tekeminen. Näiden toteuttamiseksi ovat opettajat kehittäneet suullisen kielitaidon harjoittamiseen erilaisia digitaalisia menetelmiä, joita ovat esimerkiksi videointit, digimenetelmillä opiskelijoiden jakaminen ryhmiin ja ryhmäkeskustelujen videoiminen ja tallentaminen. Suullisen kielitaidon testaamiseen esimerkiksi virkamiesruotsin arvioinnissa käytetään opettajan ja opiskelijan keskinäisiä online-keskusteluita. Erityisen ongelmallista on kirjallisen tuotoksen arviointi valvotuissa olosuhteissa. Vielä ei ole kehitetty sellaisia välineitä, jossa voisi valvotusti online-yhteydellä valvoa tenttiä siten, että sekä kuva että ääni välittyisivät usean opiskelijan työpisteeltä yhtä aikaa, mutta jossa ääni ja kuva välittyisivät vain tentin valvojalle. Jos valvottavana on esimerkiksi 30 opiskelijan ryhmä ja tentaattorin pitäisi nähdä kaikkien tenttijöiden näyttöruutu sekä videokuva tenttijästä, ei kaistaleveys riitä eikä opettaja tällä tavalla voi valvoa kaikkia tenttijöitä. Tämän vuoksi online-tenttien tekeminen valvotusti, pienissä ryhmissä, vie opettajalta paljon aikaa.

AVOIN AMMATTIKORKEAKOULU JA YHTEISTYÖ MUIDEN AMMATTIKORKEAKOULUJEN KANSSA KIELTEN JA VIESTINNÄN OPINNOISSA

Jatkuvan oppimisen mahdollistaminen maakuntiemme väestölle on laajasti esillä Xamkin strategiassa. Xamk oli vuonna 2019 suomen suurin avoimen ammattikorkeakoulun opintojen toteuttaja. Olemme tarjonneet opintoja myös eri korkeakoulujen opiskelijoille CampusOnlinein kautta. CampusOnline on Suomen ammattikorkeakoulujen yhteinen verkko-opintojen portaali, ks. www.CampusOnline.fi.

Jatkuvan oppimisen tarjonta on laajentanut myös kielten ja Viestintätaitojen opiskelun ei vain Xamkin opiskelijoille vaan myös kaikille kiinnostuneille eri paikkakunnilta avoimen

ammattikorkeakoulun kautta. Avoimen ammattikorkeakoulun kautta on ollut mahdollista opiskella kaikkia niitä kielten opintoja, joita Xamkissa järjestetään.

Erityisen kiinnostuneita on oltu sekä englannin että ruotsin kielen tehovalmennuksista, joilla on mahdollista kerrata sekä englannin että ruotsin kielioppia ja muita perusteita. Myös espanjan, italian ja venäjän kielen opinnot ovat kiinnostaneet opiskelijoita. Uutena kiinnostuksen kohteena ovat olleet suomi vieraana kielenä -opinnot, joita olemme järjestäneet sekä englanniksi että suomeksi opettaen. Suomen kieltä on mahdollista opiskella yhteensä 20 opintopistettä eli Suomi 4 -opintojaksolle asti. Venäjäksi opetettavia suomen kielen alkeita oli keväällä 2020 opiskelemaan 460 opiskelijaa.

KANSAINVÄLISYYS JA VENÄJÄ STRATEGIAN PAINOPISTEINÄ

Xamkin strategiassa on korostunut läheinen sijaintimme Venäjän kanssa ja Venäjäosaaminen. Tarjoamme venäjän kielen opintojen alkeet kaikilla kampuksilla lähiopetuksena, ja sen jälkeen opintoja voi jatkaa verkko-opintoina. Venäjän kielen opintoja on mahdollista suorittaa yhteensä 35 opintopistettä. Venäjäosaamisen alueelle olemme kehittäneet opintojaksoja, joiden kautta opiskelijat voivat paneutua Venäjän yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä venäläiseen liiketoimintakulttuuriin. Venäjä-osaamisen opintoja ovat:

- Venäjän yhteiskunta ja kulttuuri
- Venäläinen liiketoiminta ja tapakulttuuri, Russian Business Culture
- Venäjän kulttuurihistorian perusteet
- Kielitandem, jossa opiskellaan sekä kieltä että kulttuuria Pietarissa
- Asioi venäjäksi, jossa opiskellaan eri tilanteissa toimimista venäjän kielellä.

Vuonna 2019 suunniteltiin kolme opintojaksoa, joissa opetuskielenä on venäjä. Suomen alkeet oli näistä ensimmäinen, joka sai suuren suosion. Opetamme venäjäksi myös Englannin tehovalmennus -opintojakson ja ensiapuhenkilöstölle suunnattua englannin opintoja. Nämä opintojaksot ovat tarjolla avoimen korkeakoulun opintoina, ja niitä markkinoidaan erityisesti Venäjällä sekä sosiaalisen median että yhteistyöoppilaitostemme kautta.

KESÄOPINNOT MAHDOLLISTAVAT OPISKELUN YMPÄRI VUODEN

Opiskelijoiden tarve nopeuttaa opintojaan sekä käyttää kesää opiskeluun vaikuttivat siihen, että kielten ja viestinnän opintoja toteutetaan kesäopintoina. Ammattiruotsin ja ammat- tienglannin opintoja varten opiskelijat voivat nyt valita suoritettavan ajankohdan, jos varsi- nainen toteutusajankohta ei ole heille jostain syystä sopinut tai jäänyt muuten suorittamatta.

Kesäopinnot toteutetaan verkko-opintoina ja osittain monialaisissa ryhmissä. Ryhmäjoissa on pyritty yhdistämään lähialojen opiskelijat samaan ryhmään, jotta myös ammattialan sanastoa on mahdollista opiskella. Kirjalliset kokeet toteutetaan joko eri digitaalisia välineitä käyttäen tai elokuussa eri kampuksilla tenttiakvaarioissa. Ammattiruotsin suulliset testaukset toteutetaan elokuussa joko kampuksilla tai digitaalisesti eri välineitä käyttäen.

Opiskelijat ovat ottaneet kesäopinnot hyvin vastaan, ja kesällä kielten opintoja suorittavien opiskelijoiden määrä on kasvanut vuosi vuodelta. Kielten opintoja suorittavat Xamkin opiskelijoiden lisäksi myös muiden ammattikorkeakoulujen opiskelijat. Xamkissa on tarjolla kesällä 2020 yhteensä 16 eri kielten ja Viestintätaitojen opintojaksoa; muun muassa Ammattiruotsin opintoihin ilmoittautui 460 opiskelijaa.

YHTEENVETO

Ammattikorkeakoulun strategia vaikuttaa kaikkeen ammattikorkeakoulun toimintaan. Xamkissa strategia on suunnannut kielten opintojen kehittämistä verkko-opintoihin sekä kesäopintoihin. Samoin opetuskieleksi on tullut suomen ja englannin lisäksi venäjän kieli. Tulevaisuudessa tulee vaikuttamaan yhä enemmän opiskelijoiden aiempien osaamisten tunnistaminen sekä opiskelijoiden henkilökohtaisten opiskelusuunnitelmien toteuttaminen. Opiskelijat haluavat suunnitella omaa tulevaisuuden uraansa ja tekevät siihen liittyviä valintoja. Samoin suunnitelmiin liittyy opintojen ajoittaminen heille parhaiten sopivaan aikaan. Tässä kaikessa myös kielten ja viestinnän opetus on tukena.

LÄHTEET

Opetushallitus s.a. Kansallinen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehys. Eurooppalainen tutkintojen viitekehys. Eurooppalaisen korkeakoulutusalueen tutkintojen viitekehys. Osaamistasokuvaukset suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/tutkintojen_viitekehysten_osaamistasokuvaukset_fi_sv_en.pdf [viitattu 7.5.2020].

KIELTEN JA VIESTINNÄN OPETUKSEN LAADUKAS JÄRJESTÄMINEN KAAKKOIS-SUOMEN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Sami Norrbacka, FM, lehtori

Opetuksen laadukas järjestäminen vaatii hyvää yksiköiden välistä yhteistyötä neljän kampuksen ammattikorkeakouluorganisaatiossa, jossa kielten ja viestinnän opetus on keskitetty yhden yksikön vastuulle. Xamkissa se tarkoittaa yhteistyötä kieliopinnoista vastaavan yhteisten opintojen yksikön (YOY), koulutusten vastuuyksiköiden ja avoimen ja täydennyskoulutuksen yksikön (ATY) välillä. Tässä artikkelissa pohdin niitä erityispiirteitä, joista ammattikorkeakoulun kielten ja viestinnän opetuksen laadukas järjestäminen koostuu. Tarkastelen laadun käsitettä erityisesti kieliopintovastaavan näkökulmasta ja rajaan käsitelyn tutkintoon johtavaan koulutukseen.

LAADUN LATU AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Xamk soveltaa laatujärjestelmässään laatuympyrää, jonka kohdat ovat suunnittele, toteuta, arvioi, kehitä. Ammattikorkeakoulun näkökulmasta laadunhallintaa ohjaa suunnitteluvaiheessa koulun strategia, johon on kirjattu strategiset valinnat ja tavoitteet. Strategian laatii koulun hallitus, joka käy laatimis- ja päivitysprosessin aikana vuoropuhelua ammattikorkeakoulun johdon, henkilöstön, opiskelijakunnan ja sidosryhmien kanssa. Koulutyön operatiivista suunnittelua ohjaavat johtoryhmien ja tiimien päätökset, toimintamallit, kehittämisohjelmat ja esimerkiksi suunnittelutyökalut. Toteutusvaiheen toimintaa ohjaavat laatujärjestelmän ydinprosessit ja tukipalvelut, johtoryhmän ja tiimien päätökset sekä ohjeistukset, joita ovat esimerkiksi säännöt, ohjelmat ja menettelyohjeet. Tulokortit, kehityskeskustelut, palautekyselyt, sisäiset katselmukset, itsearvioinnit ja ulkoiset arvioinnit antavat Xamkin toiminnan tuloksista ja laadusta palautetta, jonka avulla koulumme toimintaa kehitetään. (Laadunhallinta Xamkissa 2019.)

Opiskelijoiden on mahdollisuus antaa palautetta jokaisesta käymästään opintojaksosta sekä opintojakson aikana että sen päätyttyä. Opiskelijoille tehdään myös tulokysely, koulutuksen kehittämiskysely, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely, valmistumisvaiheen opiskelijapalau-

te-kysely sekä muutamia muita kyselyitä. (Laadunhallinta Xamkissa 2019.) Opettajat käyttävät opintojaksopalautteita muokatessaan opintojakson sisältöjä entistä laadukkaammiksi.

KIELIOPINNOT XAMKISSA

Xamkissa on 4 koulutusala, jotka koostuvat koulutusyksiköistä. Koulutusyksiköitä on yhteensä 14, ja näihin lukeutuu myös Yhteisten opintojen koulutusyksikkö, johon kielten opettajat kuuluvat. Xamkissa opetetaan yhteisinä opintoina 5 opintopisteen kokonaisuuksina viestintää sekä alakohtaisesti englantia ja ruotsia, joita voi opiskella sekä verkko-opintoina että tavallisemmin luokassa. Nämä 15 opintopistettä ovat pakollisia kieliopintoja.

Englannista ja ruotsista on tarjolla 3 opintopisteen tehovalmennusopintoja, joihin opiskelijoita ohjataan opintojen alussa olevan tasotestin perusteella. Tasotestiin ei tarvitse tulla, jos on kirjoittanut ylioppilastutkinnon alle 10 vuotta sitten ja jos ylioppilastodistuksessa on kyseisestä kielestä cum laude approbatur tai korkeampi arvosana. Myös alle 10 vuotta sitten suoritetuilla yliopistoarvoisilla opinnoilla englannista ja ruotsista välttää tehovalmennus-kurimuksen.

Yhteisten kieliopintojen lisäksi Xamkissa voi opiskella montaa eri kieltä valinnaisina kieliopintoina. Näitä kieliä ovat englanti, espanja, italia, kiina, ranska, ruotsi, saksa, venäjä ja suomi toisena kielenä. Näiden lisäksi tarjoamme kielten tandem-opintoja, joissa kaksi opiskelijaa opettaa toisilleen omaa äidinkieltään ja kulttuuriaan pääasiassa kahdenkeskisissä tapaamisissa. Yhteisten opintojen yksikössä on kielten opetuksen lisäksi myös yritysoopintoja sekä tutkimusopintoja, mutta tässä tekstissä keskityn vain kieli- ja viestintäopintoihin.

KIELTEN OPETUKSEN HALLINNOINTI XAMKISSA

Jotta kielten opetus olisi mahdollisimman laadukkaasti järjestettävissä koulussamme, on kielten opetuksen hallinnointiin ja yhteisten asioiden järjestelyyn perustettu kaksi ryhmää: kieliopintojen suunnittelutiimi (Kiesu) ja kieliopintojen kehittämistiimi (Kieppi). Kiesu kokoontuu kerran tai pari viikossa, Kieppi noin kolme kertaa lukukaudessa. Molempien puheenjohtajana toimii Yhteisten opintojen koulutusjohtaja. Kieliopintovastaavat ja kielten yliopettaja kuuluvat molempiin ryhmiin. Kielivastaavat kuuluvat vain Kieppiin. Esittelen seuraavaksi näiden ryhmien toimintaa.

KIELIOPINTOJEN KEHITTÄMISTIIMI, KIEPPI

Koulutusjohtaja, kieliopintovastaavat, kielivastaavat ja kielten yliopettaja muodostavat kieliopintojen kehittämistiimin (jatkossa Kieppi). Kieliryhmillä ovat omat kielivastaavansa: suomen kielellä ja viestinnällä, englannissa, ruotsissa ja muilla vierailta kielillä on kaikilla kaksi aine- eli kielivastaavaa. Kielivastaavat eivät osallistu kielten opetuksen organisointiin,

vaan käsittelevät ensisijaisesti vastaavansa kielen erityiskysymyksiä. Erityiskysymyksiä voivat esimerkiksi olla kielikohtaiset yhteiset toimintatavat tai vaikkapa jonkin kielikohtaisen prosessin kuvaus. Olemme kokeneet hyväksi sen, että kielessä on kaksi kielivastaavaa. Täten tarvittaessa asioihin saa toisenkin näkökulman ja työtä voi jakaa parin kesken, jotta kielivastaavalle kuuluvia asioita saa nopeasti työstettyä eteenpäin.

Kieppi valmistelee kielten opetuksen linjauksia, on mukana kieliopintojen vuosikellon suunnittelussa, esimerkiksi valmistelee valinnaisainetarjottimella tarjottavia kieliopintoja. Kiepissä valmistellaan kielen opetusta ja pedagogista kehittämistä sekä valmistellaan eri kielten yhteisiä käytänteitä ja käydään läpi opintojaksokuvausten yhteisiä linjauksia sekä käsitellään alakohtaisia ja kielikohtaisia kysymyksiä, joita esimerkiksi on voinut nousta kielikohtaisissa kokouksissa esille.

Laadun näkökulmasta on kyse siitä, että Kiepin toiminta mahdollistaa yhdenmukaiset toimintaohjeet jokaisen kampuksen jokaiselle koulutukselle, jokaisen kieliryhmän opettajille. Esimerkiksi hyväksiluvun periaatteet eivät kielten ja viestinnän opinnoissa riipu siitä, hakeeko hyväksilukua tekniikan vai terveysalan opiskelija – prosessi on kaikille samanlainen ja ohjeet ovat yhteneväiset. Koska kielivastaavat ovat mukana muun muassa valinnaisainetarjottimelle laitettavista kieliopinnoista, saavat eri kielet ääntään kentältä kuuluviin. Tämä on yksi toimintatapa, jolla taataan opiskelijoiden ja opettajien tasa-arvoinen kohtelu kieliopintojen suunnittelun näkökulmasta.

KIELIOPINTOJEN SUUNNITTELUTIIMI, KIESU

Kielten opetusta hallinnoi Yhteisten opintojen yksikön koulutusjohtaja yhdessä kolmen (ja tulevaisuudessa neljän) kieliopintovastaavan kanssa, jotka ovat kieltenopettajia. Tähän ryhmään kuuluu lisäksi myös kielten yliopettaja. Kotkan kampuksella ja Kouvolan kampuksella on omat kieliopintovastaavansa, ja tällä hetkellä (kevät 2020) Mikkelin ja Savonlinnan kampuksella on yhteinen kieliopintovastaava, mutta tehtävä aiotaan vuodesta 2021 alkaen jakaa siten, että jokaisella kampuksella olisi oma kieliopintovastaavansa.

Seuraavan vuoden työaikasunnittelu on Kiesun ydintyötä. Kielten opettajien työaikasunnitelmiin sijoitetaan työaikasunnitteluohjeen mukaan tunnit yhteisiin ja valinnaisiin kieliopintoihin, oppinäytetöiden ja abstraktien tarkastamisen tuntimäärät, yhteiset kokoukset ja tulevien projektien ja hankkeiden tunnit jne.

Kiesu myös määrittelee kielten valinnaisopintojaksojen aikataulurungon yhdessä Kiepin kanssa ja tarkastaa koulutustarjonnan sekä ilmoittautumismäärät kielten opintojaksoille. Ilmoittautumismäärät tarkastetaan, jotta opintojaksoille saadaan riittävästi opettajia – tai jos ilmoittautuneita on vähän, voidaan opintojakso perua ja käyttää opettajalta vapautuva resurssi muuhun työtehtävään. Opetuksen laadun kannalta pyritään siihen opetuksen

järjestämisessä siihen, että opetettavat ryhmät eivät ylittäisi 50:tä opiskelijaa ja että liian pieniä, alle 20 opiskelijan, ryhmiä ei toteutettaisi, koska sellainen ei ole taloudellisesti järkevää. Määrät tarkastetaan ilmoittautumisajan jälkeen, keväisin ja syksyisin. Kiesu myös vastaa kieliopintojen tiedottamisesta koulumme opiskelijoille, omille opettajillemme ja muille opetusyksiköille.

KIELIOPINTOVASTAAVAN ROOLI YHTENÄ LAADUKKAAN KIELTEN OPETUKSEN MAHDOLLISTAJANA

Tulevan opetusvuoden työaikasuunnittelu kieliopintojen hallinnoinnin näkökulmasta käynnistyy sillä, että ensiksi koulutus ajoittaa opetussuunnitelmansa yhteiset kieliopinnot. Tämän jälkeen kieliopintovastaava kiinnittää opettajan näihin opintoihin. Xamkissa on useita kymmeniä koulutuksia, joilla kaikilla on vähintään 3 yhteisesti järjestettävää kielten opintojaksoa, joten jo sen tarkistaminen, että kaikki koulutukset ovat ajoittaneet oikein kieliopintonsa, on varsin suuri työ. Joskus koulutusten ryhmien koot ovat niin pieniä, että Kiesu joutuu neuvottelemaan, miten opetus järjestetään. Toisinaan ryhmät ovat niin isoja, että niiden opettamiseen tarvitaan lisää resursseja. Näissä tapauksissa on laadun näkökulmasta tärkeä tiedottaa koulutusta. Laadukas kielten opetuksen järjestäminen koulutusten näkökulmasta on sitä, että koulutuksen omilla yhteisillä kieliopinnoilla on opettaja ja Yhteiset opinnot järjestävät kieliopinnot koulutuksen ajoituksen perusteella.

Kampuskohtaisesti katsottuna laadukkuus näkyy siinä, että kieliopintovastaava yhdessä muiden kieliopintovastaavien kanssa pystyy reagoimaan nopeastikin koulutuksilta tulleisiin pyyntöihin ja ohjeistaa koulutuksia kielten yhteisten pelisääntöjen mukaisesti tai vapauttaa tarvittaessa opetusresurssia koulutuksen tarpeisiin. Koulutuksilla on omia erityisjärjestelyitään, joista koulutusjohtajan ja kieliopintovastaavien tulee olla tietoisia järjestellessään kielten opettajien työaikasuunnitelmia.

Koulutuksilla on aika tyypillisesti tietyt kielten opettajat, jotka tietävät koulutuksen erityismenettelyt ja -tarpeet. Jos joku uusi opettaja kiinnitetään opettamaan hänelle uuden koulutuksen kieliopintoja, tulee kieliopintovastaavan tiedottaa opettajaa koulutuksen erityistarpeista tai ohjata opettaja ottamaan yhteyttä johonkin aineensa opettajaan, joka voi koulutuksen erityistarpeista tai -menettelyistä kertoa. Tiedottaminen on tärkeää, jotta itselleen uuteen koulutukseen siirtyvä opettaja pystyy suunnittelemaan opetuksensa mahdollisimman mielekkäästi. Tämän tyyppisen viestinnän tärkeyden huomaa vasta sitten, kun opettajan tai koulutuksen jättää tiedottamatta muutoksista. Tällöin syntyy ristiriitoja, joiden käsittelyyn menee aikaa. Laadukkaasti hoidettuna työaikasuunnitelmien muutoksista tiedotetaan välittömästi opettajille ja koulutukselle.

Opiskelijan näkökulmasta itsestäänselviltä tuntuvat, kielten opetuksen järjestämiseen ja laatuun liittyvät asiat vaativat usein monta työvaihetta koulutukselta ja Kiesu-tiimiltä. Kielten opettajien näkökulmasta olennaista kieltenopetuksen järjestämisessä on se, että heidän työaika-suunnitelmansa eivät vuosittain poikkeaisi liikaa toisistaan. On hyvä, että vuosissa on vaihtelua siinä, mitä koulutuksia opettaja opettaa, mutta liika vaihtelu opetettavissa koulutuksissa kuormittaa opettajaa paljon. Kiesu pyrkii siihen, että opettajat saavat rauhassa keskittyä opetustyöhönsä ja että mahdollisista muutoksista ja uusista aluevaltauksista (uusi koulutus opettajalla) neuvotellaan opettajan kanssa. Vain toimimalla systemaattisesti ja viestimällä työaika-suunnittelun aikataulusta sekä yksittäisten työaika-suunnitelmien sisällöstä voi Kiesun toiminta olla laadukasta.

Kielten opetuksen laadukas järjestäminen vaatii ennakointikykyä. Vuonna 2020 Xamkin tapa järjestää kieliopintoja on jo sen verran vakiintunut, että työaika-suunnittelussa pystytään varsin tarkasti ennakoimaan tulevien opintojaksojen opiskelijamääriä, mutta toki kaikkeen ei pysty varautumaan. Tällaisesta hyvänä esimerkkinä on koronaviruspandemian keväällä 2020 aiheuttama ketjureaktio: opiskelijoiden kesätyöt vähenivät, joten opiskelijat ilmoittautuivat suurina massoina kesälukukauden kieliopintoihin. Tällaisessakin tapauksessa opetus pitää järjestää laadukkaasti niin, että kaikille opintojaksoille on riittävästi opettajia, jotta opiskelijamäärät eivät ole tarpeettoman suuria.

Vaikka kieliopintovastaavan toimenkuva on ensisijaisesti kampuskohtainen, on kieliopintojen suunnittelutyö aika suurelta osin yhteistyötä varsinkin Kiesun jäsenten kesken. On erittäin hyvä, että kieliopintovastaavia on monia: pulmatilanteissa voi aina kysyä neuvoa tai mielipidettä kollegalta (toki myös yliopettajalta tai koulutusjohtajalta), aivan kuten kielivastaavan tehtävässäkin.

KIELIOPINNOISTA TIEDOTTAMINEN

Pyrimme tiedottamalla säännöllisesti kieliopinnoista tehostamaan sekä opiskelijoiden että henkilökunnan ajankäyttöä (ks. esim. Lohtaja-Ahonen & Kaihovirta-Rapo 2012, 88) ja luomaan kuvaa siitä, että kielten opettajakunta yhdessä koulutusjohtajan kanssa on helposti lähestyttävää. Tavoittemme on olla luotettava, johdonmukaisesti ja säännöllisesti (ks. esim. Sorainen 2018, 327–328) toiminnastaan tiedottava koulutusyksikkö.

Kieliopintovastaavat pitävät uuden aloittaville opiskelijoille orientaatioviikolla (elokuussa ja tammikuussa) kieli-infoja, joissa kerrotaan Xamkin kieliopinnoista. Opiskelijoiden intranetissa, Studentissa, oleville Kieliopinnot-sivuille on koottu kaikki vaadittava tieto, jota opiskelija kieliopintojaan suunnitellessa tarvitsee. Tietoa hyödyntävät myös koulutusten opiskelijavastaavat opiskelijoiden HOPS-keskusteluissa. Koska Xamkissa kieliopintoihin ilmoittautuminen on tahdottu tehdä mahdollisimman vaivattomaksi opiskelijoille, kieliopintovastaavat yhdessä kielivastaavien kanssa päivittävät Xamk-opiskelijoiden intranetiin

Kieliopinnot-sivua, jossa ovat esillä esimerkiksi lukukausittainen kieliopintojen valinnais-
tarjonta aikatauluineen ja opintojaksokoodeineen (kuva 1) sekä alakohtaiset oppinnyt-
teiden ja abstraktien lukijat. Studentissa oleva valinnaiskielten listaus opintojaksokoodeineen ja
aikatauluineen helpottaa opiskelijoita näkemään tarjottavat kieliopinnot kokonaisuutena.

Syksy 2020

Ilmoittautuminen 15.8. - 4.9.

Syysperiodin opinnot ovat joko lähiopintoja Kotkan, Kouvolan, Mikkelin
tai Savonlinnan kampuksilla tai E-kampus- eli verkko-opintoja.

Englanti

- **Business English** (3 op) E-kampus MO00DO45-3002, opetuskieli englanti
- **Effective workplace writing** (5 op) E-kampus VV00DI18-3006
- **Englannin tehovalmennus** (3 op) VV00BH02-
 - E-kampus
 - *koko syksy, syys-joulukuu* VV00BH02-3095
 - *alkusyksy, syys-lokakuu* VV00BH02-3107
 - *loppusyksy, loka-joulukuu* VV00BH02-3108
 - kampusten lähitoteutukset
 - *Savonlinna* VV00BH02-3097
 - *Mikkeli* VV00BH02-3100
 - *Kotka* VV00BH02-3098

Espanja / Spanish

- **Espanja 1 / Spanish 1** (5 op)
 - E-kampus ti 16.30 - 18 & to 8.15 - 9.45 VV00CX03-3011
 - Mikkelii ti 14.30 - 16 & to 14.30 - 16 VV00CX03-3014
- **Espanja 2 / Spanish 2** (5 op) E-kampus, AC-tunnit ke 16.15 - 17.15, VV00CX04-3010
- **Espanja 4 / Spanish 4** (5 op) E-kampus, AC-tunnit ti 16.15 - 17.15, VV00CX06-3005

Kuva 1. Kieliopintovastaavat päivittävät lukukausittain Studentiin tiedot valinnaisista kieliopinnois-
ta. Kuvassa on pieni osa Student-sivua. (Ks. Xamk 2020.)

Kieliopintovastaavat tiedottavat valinnaisista kieliopinnoista ilmoittautumisajan lähestyessä
ja sen aikana Facebookissa (ks. Opiskelijan infotaulu / infoboard XAMK 2020), opiskeli-
joiden intranetissa Studentissa, Xamk-henkilökunnan intranetissä Staffissa, opiskelijoille
lähetettävillä massasähköposteilla ja kampuksilla olevissa infomonitoreissa. Viestintä on
systemaattista siten, että saman sisältöiset viestit lähetetään aina tiettyinä ajankohtina.
Kieliopintovastaavat saavat ilmoittautumisaikana paljon ilmoittautumista ja eri opinto-
jaksoja koskevia sähköposteja, joihin vastataan ripeästi, jotta opiskelijat kokevat, että apu
on lähellä. Kieliopintovastaavat pitävät myös keväisin ja syksyisin opintojaksoille ilmoit-
tautumisaikana kampuksittain kieliopintojen pop-up-pisteitä, joille opiskelijat voivat tulla

Kevät 2021

**Tiedot tarkentuvat ja ilmoittautuminen
avautuu lokakuussa 2020**

Englanti

Englannin tehovalmennus

- verkkototeutus tammi-huhtikuu VV00BH02-
- nopea verkkototeutus tammi-maaliskuu VV00BH02-
- Savonlinnan lähitoteutus VV00BH02-
- Mikkelin lähitoteutus VV00BH02-
- Kotkan lähitoteutus VV00BH02-

Englannin tehovalmennus venäjää puhuville (English preparatory course)

- verkkototeutus VV00EA06-

Espanja / Spanish

Espanja 1 (5 op) VV00CX03

- E-kampus VV00CX03- (Klinikka ke 16.15-17.15)
- Kouvola VV00CX03- (ma 8.15-9.45 + klinikka ke 16.15-17.15)

Espanja 2 (5 op) VV00CX04

- E-kampus VV00CX04- (ti 16.30-18 & to 9.00 -10.00)

Espanja 3 (5 op) VV00CX05

keskustelemaan kieliopinnoista. Näillä keinoin kieliopinnot viestivät toiminnastaan opiskelija-asiakaskunnalleen.

LOPUKSI

Olen tekstissäni esitellyt lyhyesti kieliopintovastaavan näkökulmasta laadukkaiden kieliopintojen järjestämistä ammattikorkeakoulussamme aina organisaatiotasolta opiskelijatasolle. Vaikka laatua tarkkaillaan ja kirjoitetaan esiin usein numeroin palautekyselyihin, on laatu paljon muutakin kuin numeroita. Laadukkuus kieliopintojen järjestämisessä toteutuu myös niin, että kieliopintojen opettajilla ja opiskelijoilla on mahdollisimman helppo olla osana opetus- ja oppimisprosessia. Opettajille helppous näkyy ehkäpä siinä, että heille tehdään mahdollisimman tarkka lukuvuoden työaikasunnitelma ja muutospainetilanteissa heidän kanssaan neuvotellaan ja heitä ohjataan. Opiskelijoille toivon kieliopintojen järjestämisen laadun näkyvän siinä, että opiskelijat kokevat olevansa tasa-arvoisia keskenään kampukselta riippumatta. Kieliopinnot näyttäytyvät heille selkeänä, mielekkäänä kokonaisuutena, ja heidän on helppo ilmoittautua yksittäisille kielten opintojaksoille, joissa koulumme tarjoaa laadukasta opetusta. Kieliopinnoista tiedotetaan systemaattisesti, opiskelijoiden palautetta kuunnellaan, sen perusteella toimintaa kehitetään, ja opiskelijoita ohjataan kieliopinnoissa yhteisesti sovituin periaatein.

LÄHTEET

Laadunhallinta Xamkissa. 2019. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Staff-intranet. PowerPoint-esitys. Päivitetty 17.12.2019.

Lohtaja-Ahonen, S. & Kaihovirta-Rapo, M. 2012. Tehoa työelämän viestintään. 2. uudistettu painos. E-kirja. Helsinki: Sanoma Pro. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 4.6.2020].

Opiskelijan infotaulu / infoboard XAMK. 2020. Facebook-sivut. Saatavissa: <https://www.facebook.com/groups/153095414786070> [viitattu 17.4.2020].

Sorainen, A. 2018. SORI - Johtaja ja julkisuus kriisissä. Helsinki: Alma Talent.

Xamk. 2020. Kielten valinnaistarjonta vuonna 2020. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Student-intranet.

OSA II

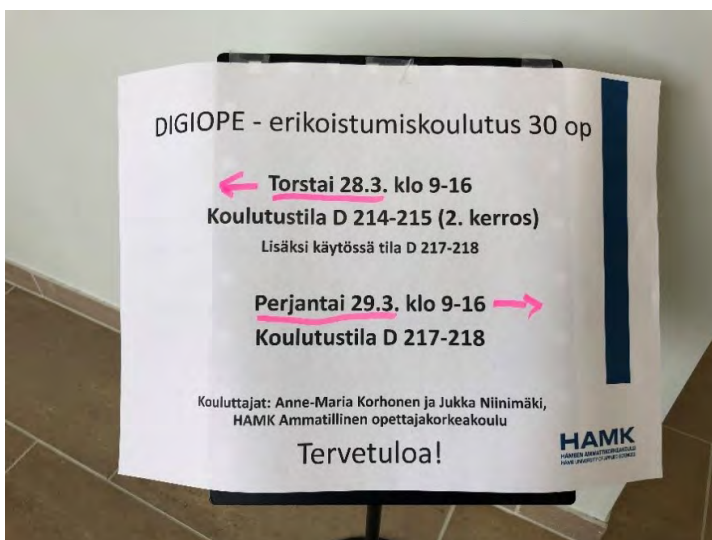
DIGILOIKAN
OLYMPIALAISET

DIGGILOO-DIGGILEY – DIGISTI HAMK:N OPISSA DIGIOPETTAJIEN ERIKOISTUMISKOULUTUS

Päivi Korhonen, FM, lehtori & Ulla Korvenpää, FM, lehtori

Digierko II -koulutus järjestettiin vuonna 2019 Hämeenlinnan ammattikorkeakoulun opettajakoulutuslaitoksessa. Koulutus rakentui viidestä päivän tai kahden lähijaksosta ja itsenäisestä opiskelusta, jonka aikana oli useita webinaareja mielenkiintoisista eri teemoihin liittyvistä aiheista. Koulutuksen tavoitteena oli antaa ammatillisille opettajille eväät digitalisaation, oppimisympäristöjen ja työelämän kehittämiseen.

Opintojen ensimmäisessä osiossa tutustuimme tulevaisuuden työelämän ja tulevaisuuden koulutuksen visioihin. Ennakkotehtävässä, ennen ensimmäistä lähikertaa, pohdimme oman alamme ammatteihin liittyviä työ- ja elinkeinoelämän murroksen ja digitalisoitumisen vaikutuksia ja muutoksia, joita tulevaisuus tuo tullessaan. Toisessa osiossa meitä valmennettiin oppimisprosessin ohjaamiseen digitaalisissa ympäristöissä ja otimme esimerkkien avulla haltuun erilaisia pedagogisia malleja. Kolmas teema johdatti meidät medialukutaitoon, avoimiin oppimateriaaleihin ja opetusalan keskeisiin tekijänoikeuskysymyksiin. Neljännessä, laajimmassa ja ehkä kaikkein vaativimmassa, osiossa keskityimme oman organisaatiomme toimintakulttuurin kehittämiseen.

Kuva 1. Digierko II pidettiin Hämeenlinnan Visamäessä (kuva: Ulla Korvenpää)

Koulutuksen osallistajat asettivat itselleen kaksi kehittämiskohdetta: oman henkilökohtaisen kehittämiskohteen, jota työstiin kevät, ja oman organisaation kehittämiskohteen, johon keskityttiin syksyllä. Heti koulutuksen alussa meidät jaettiin pienryhmiin. Meidän ryhmämme oli ”sekaryhmä”, jossa oli kolmen xamkilaisen lisäksi ja kaksi muuta kouluttajaa eri puolilta Suomea. Koska me xamkilaisetkin asuimme eri paikkakunnilla, otimme heti yhteydenpitoon käyttöömmme Teamsin, jota hyödynsimme sekä koko ryhmän että pienryhmien viestinnässä ja tehtävien työstämisessä. Opettajat käyttivät webinaareissa Zoomia, joka vaikutti erittäin raikkaalta ja toimivalta verkkokokoustyövälineeltä

OMIEN KEHITTÄMISHANKKEIDEN KAUTTA VAHVUUTTA DIGIOSAAMISEEN

Päivin oman kehittämishankkeen ideana oli luoda verkko-opintojaksosta Espanja 1 automaattinen ja ehdollinen. Ehdollisesti etenevä tarkoittaa sitä, että opintojaksolla seuraavaan osioon pääsee, kun tietty ehto (tehtäväsuoritus) on täytetty. Opintojakson suoritettuaan opiskelija myös palkitaan suoritettujen opintopisteiden lisäksi myös osaamismerkillä. Miksi tämä teema kiinnosti meitä? Oppimisanalytiikka ja automatisointi on päivän sana opetuksessa. Erityisesti verkko-opetuksen lisääntyessä on syntynyt uusia tarpeita ja myös mahdollisuuksia kerätä dataa siitä, mitä oppimisprosessissa itse asiassa tapahtuu. Oppimisprosessista kerätään tietoa, ja sitä työstetään ikään kuin eteenpäin tekemällä erilaisia analyysejä, raportteja ja tulkintoja. Parhaimmillaan oppimisen etenemistä seuraamalla opintojakson opettaja-ohjaaja pääsee kiinni esimerkiksi niin sanottuihin pudokkasiin, ja seurannalla voidaan myös kehittää erilaisia tasoja eriyttää opetusta. Eikä sovi kiistää, etteikö oppimisen etenemisen analytiikka säästäisi opettajan aikaa, kun päästään arvioinnin pariin. Oman oppilaitoksemme Learn-oppimisympäristö on Moodle-pohjainen, ja sinne on sisäänrakennettu analytiikkatyökalu, jonka avulla saa yhteenvedonäkymiä. Analytiikkatiedot löytää vaivattomasti kohdasta ”raportit”.

Ehdollinen eteneminen tai oppimateriaalin ehdollinen näkyvyys motivoivat ja rytmittävät opiskelijan työskentelyä. Päivi otti verkko-opintojaksolla Espanja 1 käyttöönsä aineistojen ja aktiviteettien näkyvyyden rajoittamisen. Ehdollistamista voi tehdä hyvin monella tavalla, mutta pääideana on, että opiskelija etenee opinnoissaan, kun tietyt ehdot täyttyvät eli tietyt osiot on suoritettu opintojaksolla, minkä jälkeen pääsee siirtymään seuraavaan osioon. Päivi halusi kehittämishankkeessaan testata, miten rajoittaminen vaikuttaa opiskelijan työskentelyyn: motivoiko se vai lisääkö se pudokkaiden määrää?

Kuva 2. Digikokeilu menossa (kuva: Ulla Korvenpää)

Osaamismerkit ovat olleet keskustelun aiheena palkitsemisjärjestelmänä. Osaamismerkkejä myöntävät eri tahot, ja yksittäinen opettajakin voi palkita opiskelijansa osaamismerkillä tai todistuksella. Espanja 1 -verkkototeutuksen opiskelijoille on luvattu palkitseminen, kun opintojakso on suoritettu. Kyseessä on luonnollisesti leikkimielinen, ei minkään virallisen tahon myöntämä ”badge”. Kehittämishankeen edetessä Päivi pohdiskeli, että tulevaisuudessa voisi kokeilla järeämpää pelillisyyttä (gamification) opiskelijan siirtymisessä alemmalta taitotasolta ylemmälle.

VIESTINTÄTAITOJA UUELLE MONIMUOTORYHMÄLLE

Ulla otti kehittämiskohteekseen Viestintätaidot-opintojakson. Aikaisemmin hän oli pitänyt Viestintätaitoja vain lähiopetuksena tai täysin verkossa. Syksyllä 2019 aloitti liiketalouden koulutuksessa monimuotoryhmä, jossa oli sekä lähitapaamisia että verkko-opiskelua. Tilanne oli siis uusi ja kutkuttava, ja nyt digikoulutuksen ansioista alkava monimuotototeutuksen valmistelu, toteutus ja arviointi voitiin tehdä Hamkin asiantuntijoiden ja vertaisopiskelijoiden (muut opeosallistajat) tuella.

Toukokuun lopussa jokainen esitteli oman opintojaksosuunnitelmansa verkkoseminaarissa. Ulla koki, että sai hyvää korjaavaa palautetta ja kannustusta omaan toteutukseensa. Palautteiden pohjalta hän selkeytti opintojakson verkkoalustaa ryhmittelemällä aktiviteetteja toisin. Myös pelkkä otsikoiden tiivistäminen selkeytti opintojakson verkkoalustaa. Ohjaajat taas painottivat palautteessaan sitä, että käsikirjoitukseen kannattaa kirjoittaa tarkasti kaikki mahdolliset vaiheet ja suoritusvaihtoehdot. Täsmällisen käsikirjoituksen avulla on vaivattomampaa ryhtyä rakentamaan opintojaksoa verkkoalustalle. Arkikiireissä opettajalla on harvoin mahdollisuus pohtia syvällisemmin opintojaksoilla käyttämiään pedagogisia malleja ja ratkaisuja. Useinhan pedagogiikka tulee vaan automaattisesti opettajan omasta takaraivosta, mutta nyt oli mahdollisuus sanallistaa ratkaisut ja saada palautetta ohjaajilta ja vertaisopiskelijoilta. Tärkein kehittämisen tavoite oli rakentaa opintojaksokokonaisuus, jossa lähikerrat ja itsenäisen opiskelun jaksot tukevat toisiaan. Opiskelijaa ei jätetty yksin itsenäisten opiskelun aikana, vaan yhteyttä pidettiin muun muassa verkkokeskusteluilla, verkkoluennoilla ja videotallenteilla. Opintojaksolla tehtiin yhteistyötä kolmen muun opintojakson kanssa (Yritystoiminta ja yrittäjäyys, Asiakaslähtöinen markkinointi ja Ideasta innovaatioon). Lähiopetus ja itsenäisen opiskelun jaksot rakentuivat tukemaan yhteisiä tehtäviä ja tavoiteltavia osaamisia. Opintojaksolla toimittiin alusta loppuun noin kahdeksan opiskelijan tiimeissä (koko ryhmässä oli 66 opiskelijaa). Pienryhmissä toimiminen osoittautui tehokkaaksi toimintatavaksi. Tiimit ottivat vastuuta ja olivat aktiivisesti yhteydessä toisiinsa. Opintojakson loppupuolella Viestintätaidoissa jokainen opiskelija kokosi itsenäisesti blogiportfolion Viestintätaitojen tehtävistä ja oppimisen reflektoinnista. Tämän avulla opettaja pystyi arvioimaan myös yksilösuorituksia.

OMAN ORGANISAATION KEHITTÄMISHANKKEET

Toimintakulttuurin kehittämismoduuli oli 10 op:n laajuinen ja ehkä koulutuksen vaativin osio. Jokaisen osallistujan tuli kehittämishankkeissa joko yhdessä tai erikseen kehittää pedagogisesti omaa organisaatiota sekä samalla saada työkaluja, miten toimia oman organisaation digitaalisen osaamisen vertaismentorina.

Oman organisaatiomme (Xamk) kehittämishankkeeksi muotoutui digitaitojen tunnistaminen ja tunnustaminen. Päivi tutki verkko-opettajan minimidigitaitoja ja Ulla ja kolmas xamkilainen koulutukseen osallistuja Mari Järvenmäki selvittivät koko henkilöstön perusdigitaitoja.

Päivin kehittämistyössä ajatuksena oli taustoittaa ja antaa osaamismerkkien suunnittelutyöhön aineksia: millaisia olisivat osaamismerkit tai digiajokortin osat, joiden suorittaminen motivoisi opettajien ammattitaidon ylläpitämistä ja kehittämistä? Osaamismerkit voisivat olla myös mentoroinnin pohjana. Päivi lähti liikkeelle tekemällä Webropol-kyselyn (21 kysymystä). Kartoitustyössä hän tutki seuraavia lähteitä: eAMK laatukriteerit (Varonen & Hohenthal s.a.), Xamkin Digigoodies-webinaarit, Digitaitaja 2020, Digicem (ks. eAMK

s.a.), Uutta avointa energiaa -osaamiskortit (ks. LaatuKortit s.a.) ja Risto Linturin ja Osmo Kuusen (2018) tulevaisuustutkimuksen raportin opetukseen liittyvä osio. Webropol-kyselyyn tuli paljon palautetta kollegoilta ja yhteistyökumppaneilta (Teija Lehto TAMKista ja Laura Senni Lapin yliopistosta). Päivi jakoi kyselyn kolmeen eri teemaan: verkko-oppimislustaosaaja, digiväline-osaaja ja tekijänoikeusosaaja. Kyselyn ja vastausten perusteella ymmärsi melko nopeasti, että osaamismerkkejä tai digijajokortin osia olisi hyvä olla 6–7 merkkiä.

Kun Päivi keskittyi kehittämistyössään digiopen digitaitoihin, Ullan ja Marin kehittämistyön aiheena oli koko Xamkin henkilöstön minimidigitaitojen määrittely. Pohjana käytimme Tiekien Tietokoneen käyttäjän A-kortin osaamismäärittelmiä (ks. Tiekie 2019) ja omaa digimentoreina saamaamme kokemusta ja näkemystä henkilöstön yleisestä taitotasosta. Näiden perusteella syntyi kokonaisuus (tikkataulu), jossa ydinosaaminenkin on jaettu vielä minimitasoon ja edistyneempään tasoon. Keskeiseksi kysymykseksi kehittämistyötä tehdessä nousi esiin tässäkin, miten todentaa henkilön digiosaaminen. Kehittämistyön aikana käytiin läpi runsaasti valmiita osaamismerkkejä, joilla todentaminen voitaisiin tehdä. Kaikkiin osa-alueisiin ei osaamismerkkejä ole vielä olemassa.

Molemmat kehittämistyöt liittyvät tulevaan Staff Academyyn, jonka tarkoituksena on tuottaa koko henkilöstölle koulutuksia. Nähtäväksi jää, miten osaamismerkkityö organisaatiossamme etenee: päädytäänkö luomaan omaa osaamismerkkikokoelmaa, tukeudutaanko jo olemassa oleviin ja tunnettuihin osaamismerkkeihin vai tunnustetaanko digitaitoja digijajokortti myöntämällä? Voihan myös olla, että lopuksi myönnetään pieni palkanlisä, kun diplomi tai osaamismerkkikokonaisuus on suoritettu. Pohdittavaksi jää, laajeneeko digiosaaminen opettajatasolta koulutustasolle ja lopulta koko organisaation tasolle.

KOULUTUKSEN PARAS ANTI

Oli hyvä, että koulutuksen ensimmäinen moduuli tutustutti meidät työ- ja elinkeinoelämän murrokseen ja digitalisaation vaikutuksiin eri ammateissa. Kun ryhdymme kehittämään omaa työtä, on tärkeää, että tiedämme, minne päin maailma on nykytiedon mukaan menossa ja millaisia taitoja tulevaisuuden ammateissa tarvitaan. Oli mielenkiintoista kuulla, millaisia uusia ammatteja digitalisaatio tuo tullessaan: Millaista olisi toimia tulevaisuudessa esimerkiksi ”kohinanpoistajana” tai ”digipsykologina”? Entäpä ”ammattikehujana”?

Opintojaksoa suunniteltaessa opettajalla on harvoin aikaa syventyä kunnolla ns. pedagogiseen ”skriptiin” eli käsikirjoitukseen – saati saada siitä palautetta. Moduuli kaksi autoikin meitä tässä suunnittelu-, toteutus- ja arviointityössä, erityisesti digitaalisessa oppimisprosessissa. Saimme paljon ideoita pelillisyydestä, mobiilipedagogiikasta sekä siitä, miten rakentaa digitaalisia oppimisympäristöjä sekä miten henkilökohtaistaa opetusta. Kolmannen moduulin suoritettuumme osaamme hyödyntää avoimia oppimateriaaleja opetuksessa ja ymmärrämme

välillä niin tiukatkin mutta niin tärkeät tekijänoikeuskysymykset, tietosuojakysymykset ja lupakäytänteet.

Kehittämishankkeet olivat vaativia ja aikaavieviä, eivätkä ole vielä valmiit. Oman organisaatiomme Staff Academyssa kehittämistyömmä on otettu jo huomioon ja kehittämistyötä jatketaan.

Hämeenlinnan ammattikorkeakoulun opettajakoulutuksella on jo pitkät perinteet. Visamäen kouluttajat ovat asiantuntevia ja välittäviä. Sinne oli helppo mennä. Uuden koulutuksen myötä tutustuimme myös uusiin ihmisiin, ja verkostoituminen sallii yhteydenpidon myös koulutuksen jälkeenkin.

Digierko II oli siis toimiva koulutuskokonaisuus, josta on ollut hyötyä! Suosittelemme lämpimästi kaikille koulutuksen parissa työskenteleville. Lähijaksot, webinaarit ja pienryhmätyöskentely tukivat hyvin toisiaan. Koulutus ei ollut pelkkää ”välinekoulutusta”, vaikka opimme käyttämään aimoannoksen uusia välineitä, ja esimerkiksi Mikkelissä on vinkistämme otettu jo Lightboard käyttöön. Koulutuksen myötä ymmärsimme, että välineet eivät ole opetuksen keskiössä, vaan niiden tulisi rikastuttaa ja vahvistaa oppimista. Opin-tojen aikana kirjoitimme ammatillista blogia pienryhmissä. Koulutuksemme keskeisistä teemoista kiinnostuneet voivat tutustua blogiimme tästä: <https://digiopettaja.blogspot.com/>.

LÄHTEET

eAMK. 2019 Ilmoitetaan mukaan digipeda-asiantuntijoiden cross-expertise mentoring -ohjelmaan. WWW-dokumentti. Päivitetty 7.8.2019. Saatavissa: <https://www.eamk.fi/fi/projekti/uutiset/digicem/> [viitattu 5.6.2020].

Laatukortit s.a. Uutta avointa energiaa. VirtuaaliAMK-verkoston hanke. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://agileamk.wordpress.com/materiaalit/laatukortit/> [viitattu 5.6.2020].

Linturi, R. & Kuusi, O. 2018. Suomen sata mahdollisuutta 2018–2037. Yhteiskunnan toimintamallit uudistava radikaali teknologia. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 1/2018. Helsinki: Eduskunta. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/julkaisut/Documents/tuvj_1+2018.pdf [viitattu 5.6.2020].

Tieke. 2019. A-kortti. WWW-dokumentti. Päivitetty 24.10.2019. Saatavissa: <https://tieke.fi/palvelut/osaamisen-kehittaminen/tutkinnot/a-kortti/> [viitattu 4.5.2020].

Varonen, M. & Hohenthal, T. s.a. eAMK verkkototeutusten laatukriteerit. eAMK. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.eamk.fi/fi/campusonline/laatukriteerit/> [viitattu 5.6.2020].

DIGISVENSKA-KOULUTUSHANKE RUOTSIN OPETTAJILLE

LISÄÄ POTKUA RUOTSIN OPISKELUUN

Marja-Liisa Sirén-Huhtinen, FL, lehtori

JOHDANTO

Osallistuin vuoden 2019 alussa Digisvenska-täydennyskoulutushankkeeseen, jonka tavoitteena oli lisätä ruotsin opettajien osaamista digitaalisten välineiden käytössä omassa opetuksessa. Hanke oli tarkoitettu ammatillisen 2. asteen sekä ammattikorkeakoulujen ruotsin opettajille. Lisäksi hankkeen tavoitteena oli lisätä eri koulutusasteiden opettajien yhteistyötä (kuva 1) ja tarjota heille foorumi, jossa digitaalista osaamista sekä hyviä käytänteitä olisi mahdollista jakaa myös koulutuksen jälkeen.

Kuva 1. Yhteistyötä eri kouluasteiden välillä. Kuvassa: Anne Siltanen, Ksao ja Marja-Liisa Sirén-Huhtinen, Xamk (kuva: Marja-Liisa Sirén-Huhtinen)

Digisvenska-hanke oli Svenska kulturfondenin rahoittama ja OKKA-säätiön hallinnoima maksuton koulutus, joka toteutettiin verkossa lukuunottamatta 16.5.2019 pidettyä päätösseminaaria, jossa jokainen osallistuja esitteli opetuskokeiluidensa parhaimmistoa. Projektipäällikkönä sekä kouluttajana toimi FM, ruotsin ja saksan opettaja, laaja-alainen

erityisopettaja Heini Vuorinen Hyriasta. Hankkeen ohjausryhmässä toimivat lisäksi Tampereen yliopiston kielikeskuksen johtaja, FT Taina Juurakko-Paavola sekä OKKA-säätiön johtaja Tuulikki Similä.

Koulutukseen osallistui yhteensä 20 opettajaa: 10 ammatillisen 2. asteen ja 10 amk-kieltenopettajaa. Koulutus oli ensisijaisesti tarkoitettu liiketaloudessa ja terveysalalla opettaville ruotsin opettajille, mutta myös muita otettiin mukaan, eivätkä kaikki halukkaat edes mahtuneet koulutukseen.

Koulutus koostui neljästä jaksosta, joissa jokaisessa oli oma teemansa. Teemaan liittyvät ohjausmateriaalit sekä tehtävänannot opetuskokeiluihin löytyivät kouluttajien luomalta Peda.net-alustalta. Osallistujat saivat toteuttaa jokaiseen teemaan yhden opetuskokeilun omassa opetusryhmässään. Tämän lisäksi he laativat opetuskokeiluistaan suunnitelmat ja kirjoittivat sen jälkeen kokeilun onnistumisesta ja opiskelijapalautteista.

Eri koulutusasteiden kielten opettajien välistä yhteistyötä edistettiin parityöskentelyllä, jossa parit vaihtuivat joka kokeilun yhteydessä ja parit saivat tutustua toistensa kokeiluihin ja antaa niistä palautetta. Opetuskokeilujen yhteydessä oli tarjolla myös etätukea puhelimen, sähköpostin ja Zoom-yhteyden välityksellä.

VIDEOT RUOTSIN OPETUKSESSA

Ensimmäisenä teemana oli videoiden hyödyntäminen ammatillisessa ruotsin opetuksessa. Kuudesta eri sovelluksesta (Adobe Spark Video, Screencast-O-Matic, Educaplay, Videoquiz, Edpuzzle, Powtoon) tuli valita vähintään yksi omaan kokeiluun. Videoiden tarkoituksena oli esitellä uutta asiaa, toimia kuullunymmärtämistehtävänä, opetusvideona, fraseologian opettajana tai suullisen näytön kerääjänä.

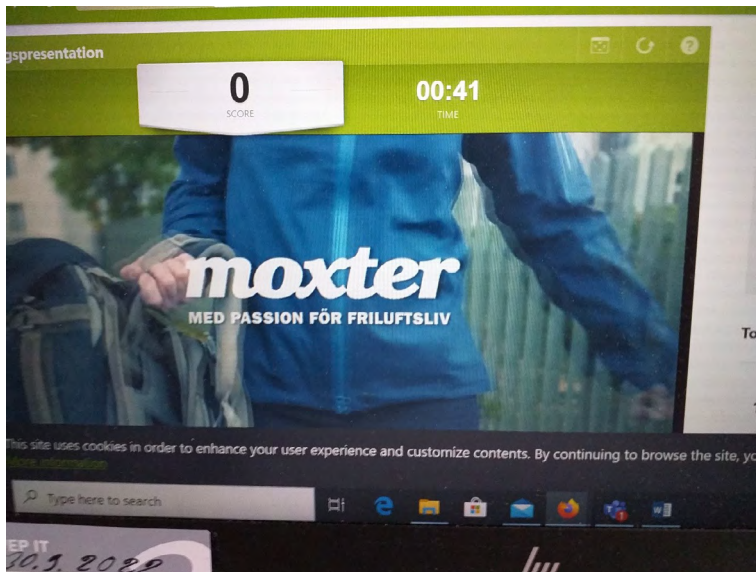
Itse käytin Educaplayn Video Quiz -sovellusta. Kokeiluryhmänä käytin liiketalouden ryhmää, jossa oli 22 opiskelijaa. Minulla oli haasteita ymmärtää, miten kysymykset ja ääni synkroinoidaan keskenään oikein. Loppujen lopuksi oli kyse ihan pienestä teknisestä asiasta, joka selvisi myöhemmin. Myös sopivan Youtube-videon löytäminen oli haasteellista.

Hain hakusanoilla företagspresentation ja företag, mutta sain esille sellaisia videoita, joissa sanat näkyivät jo valmiina, sekä sellaisia, joissa puhuttiin enemmän hyvästä esityksestä ja sen kriteereistä. Kokeilin useampia videoita ensin ja laadin niihin tehtäviä, mutta lopulta päädyin Moxter-nimiseen yritykseen, joka edustaa vapaa-ajan tuotteita myyvää, nuorekasta yritystä, jossa tuntuu olevan hyvä yhteishenki (kuva 2).

Lähtökohtana oli saada opiskelijat kuuntelemaan enemmän ruotsin kieltä tarkalla korvalla ja poimimaan tuttuja ja keskeisiä sanoja ja rakenteita kuullun perusteella. Tehtävä annet-

tiin kotiin itsenäiseen työskentelyyn, jotta opiskelijat voisivat paremmin keskittyä siihen. Sanastoa oli käyty jo aikaisemmillä tunneilla sekä tuotteiden että yrityksen yhteydessä.

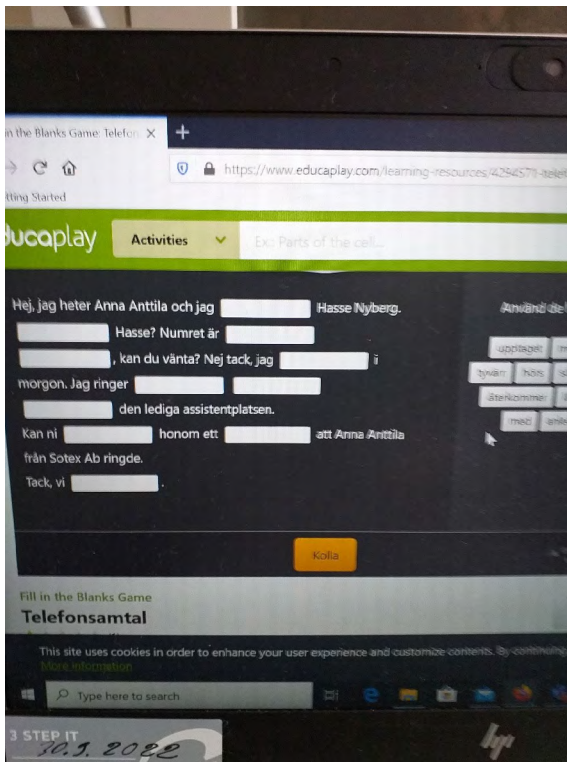
Lisätehtävänä ja opitun syventämisenä laatimani harjoitus puolustaa hyvin paikkaansa. Vastaukset voisivat olla nykyistä lyhyempiä tai monivalintoja, jolloin on suurempi mahdollisuus saada vastaukset oikein. Palautetta pyysin Moodlen kautta mielipide-kirjoituksena, ihan lyhyttä kommenttia ruotsiksi: ”Vad tyckte du om? Vad lärde du dig?”. Yleisimpiä vastauksia olivat: ”Uusia sanoja” ja ”tottumista nopeasti puhutun ruotsin kuunteluun”.

Kuva 2. Educaplayn Video Quiz -sovellus videoiden tekemiseen (kuvakaappaus esityksestä). Sanojen yhdistäminen lauseiksi. (Kuva: Marja-Liisa Sirén-Huhtinen.)

Toisena teemana oli keskittyä sanoista lauseisiin ja sellaisiin sovelluksiin, joiden avulla opiskellaan sanoja sekä harjoitellaan niiden yhdistämistä kokonaisiksi lauseiksi. Käytettävissä olivat PhotoCollage-, Glosor-, Scribe-, H5P- ja Educaplay-sovellukset.

Käytin Educaplayn sovellusta Fill in the blanks (kuva 3) ja Unscramble words, joista jälkimmäinen ei tainnut edes kuulua valittaviin sovelluksiin. Kokeiluluokkana oli sama liiketalouden ryhmä, jossa oli 22 opiskelijaa. Vaikeutena oli löytää itselle sopiva sovellus monien joukosta. Lopulta päädyin samaan kuin edelliselläkin kerralla eli Educaplayhyn, joka tuntuu sopivan minulle. Tavoitteena oli saada opiskelijat opettelemaan puhelinkeskustelufraseologiaa, sillä he lukevat sanastoa aika vähän ja kertaaminen on aina tarpeellista.

Kuva 3. Educaplay sanojen yhdistelyyn (kuva: Marja-Liisa Sirén-Huhtinen)

ESITYS- JA GRAFIKKASOVELLUKSET

Kolmantena teemana oli esitys- ja grafiikkasovellukset, joita tarvitaan lähes joka alalla. Onneksi on käytettävissä hienoja ammattilaisten tekemiä teemapohjia, joihin tarvitsee vain lisätä sisältöä. Esitystyökaluohjelmissa on monia maksuttomiakin vaihtoehtoja, joista suurin osa vaatii kuitenkin rekisteröitymistä. Meitä kehoitettiin valitsemaan ja kokeilemaan jotakin seuraavista sovelluksista: Wheel Decide, Google Slides, Adobe Spark Page, Piktochart tai Prezi, joista yksikään ei ollut minulle ennestään tuttu. Päädyin lopulta käyttämään sovellusta Prezi (kuva 4). Lähituntini olivat päättymässä keväällä, ja työni muuttui suullisten ja kirjallisten kokeiden laatimiseksi ja vastaanottamiseksi. Halusinkin kytkeä suulliseen kokeeseen, eli työpaikkahaastatteluun, jonkin sovelluksen, jonka avulla opiskelija voisi muistaa sanat ja valmistautua paremmin haastatteluun.

Pidin työkalusta ja uskon käyttäväni sitä jatkossakin, sillä se taipuu moneen: teoriaan ja tekstiin, siitä voi mennä syvälle, yleisestä yksityiskohtiin. Kun kysyin opiskelijoilta suullisessa haastattelussa, oliko sovelluksesta yhtään apua, moni vastasi myöntävästi.

Kuva 4. Prezi-sovellus työpaikkahaastatteluun valmistautumiseen (kuvakaappaus esityksestä)

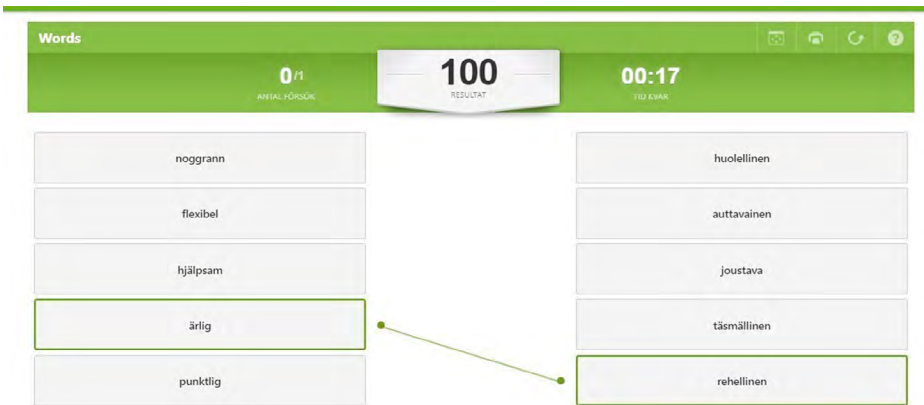
Prezi-työkalu oli ehdottomasti suosikkini, ja sen määrää voisi jatkossa lisätä ruotsin ope- tuksessa. Esityksiä voi selkeyttää ja havainnollistaa tämän sovelluksen avulla, iloiset värit ja erilaiset muodot tukevat oppimista.

KUUNTELUTEHTÄVÄT JA ARVIOINTIIN LIITTYVÄT SOVELLUKSET

Viimeisenä teemana koulutusprojektissa olivat kuuntelutehtävät sekä arviointiin liittyvät sovellukset. Kuunteluosassa oli tarjolla Educaplayn Sanelu sekä yhdistelytehtävä äänellä. Jotkut kokeilivat myös ruotsinkielisten podcastien hyödyntämistä opetuksessa. Arvioin- tiosuudessa suositeltiin kokeiden tekoon sovelluksia Glosor, Google Forms ja palautteen antoon sovellusta Kaizena.

Tällä kerralla käytin Educaplayn sovelluksia Dictation Game ja Matching Columns Game. Jälkimmäisellä laadin adjektiivitehtävän (kuva 5), jossa opiskelijat yhdistivät ruotsinkielisiä ja suomenkielisiä sanoja. Jatkossa sovellukseen voisi ottaa äänen vielä mukaan. Sanelutehtävään valitsin lopulta valmiin kuuntelutekstin, jossa kuvataan henkilön koulutusta ja harrastuksia.

Testasin tehtäviä parilla opiskelijalla, joille kertynyt paljon rästitehtäviä. Heidän mielestään kuunteluteksti oli melko helppo, mutta kirjoittaminen ja kuuntelu asettivat omia haasteita. He kaipasivat lisää adjektiiviharjoituksen kaltaisia tehtäviä keskeisten sanojen opetteluun kertaukseen.

Matching Columns Game

Words

Kuva 5. Matching columns game sanojen kertaukseen (kuvakaappaus esityksestä)

Jatkossa tekisin monta asiaa eri tavalla, käyttäisin esimerkiksi opiskelijoita lukijoina, valitsisin lyhyitä pätkiä ja opettajana käyttäisin kokeiluun hieman enemmän aikaa. Ruotsin kieltä kuulee kuitenkin niin vähän, että eri aiheiset kuuntelut ja kuullun mieleen-painaminen kirjoittamalla edistävät muistamista. Myös sanojen opettelu eri menetelmillä on hyvä jatkaa. Arviointia ja palautteen antoa voisi jatkossa monipuolistaa lukuisin eri menetelmin, nyt en ehtinyt syventyä tähän osuuteen juuri ollenkaan.

Koulutus opetti työskentelemään epämukavuusalueella, monista sovelluksista en ollut edes kuullut. Kaikki meille suositellut sovellukset on koottu vielä erikseen tämän esityksen perään käyttötarkoituksensa mukaan (ks. luettelo tämän artikkelin lopussa). Opetuskokeiluiden toteuttaminen vei ylimääräistä aikaa, mutta uskon, että opiskelijat saivat jotain vaihtelua kurssiinsa ja ikään kuin valtaa arvioida opettajan tehtäviä. Osa sovelluksista oli selvästi mieluisampia ja helpompia käyttää, osa varmasti unohtuu harjoittelun puutteen takia. Koulutuksesta jäi kuitenkin hyvä mieli, varsinkin kun meidät palkittiin herkullisilla tarjoiluilla päätösseminaarissa. Onneksi kielten hankkeita riittää ja verkko-opetus lisääntyy entisestään, niin opittuja taitoja pääsee harjoittelemaan myös jatkossa.

SOVELLUKSIA VIDEOIDEN TEKOON:

- Adobe Spark: video
- Screencast-O-Matic
- Edpuzzle
- Educaplay: Video Quiz
- Powtoon

SANOISTA LAUSEISIIN -SOVELLUKSIA:

- PhotoCollage
- Glosor
- Scribble
- Educaplay
- H5P

ESITYS- JA GRAFIIKKASOVELLUKSIA:

- Wheel Decide
- Adobe Spark: page
- Piktochart
- Google Slides
- Prezi

KUUNTELU- JA ARVIOINTISOVELLUKSIA:

- Kuuntelu: Educaplay
- Podcastit
- Arviointi: Google Forms
- Glosor
- Kaizena

Lisätietoa kaikista edellä mainituista sovelluksista ja käyttöesimerkkejä:

<https://digitalasvensklarare.wordpress.com/>

JOULUKARAOKEA JA TALO- YHTIÖN KOKOUS – VALINNAISEN RUOTSIN KANELBULLE

Ritva Saira, FM, lehtori

”Det har jag aldrig provat förut, så det klarar jag säkert!”, toteaa Peppi Pitkätossu ja lähtee rohkeasti kokeilemaan uusia asioita. Tämä virke toivottaa opiskelijat tervetulleiksi ruotsin valinnaisen Lär dig mera svenska! -verkko-opintojakson oppimisalustalle. Tämä viiden opintopisteen laajuinen opintojakso kuuluu vapaasti valittaviin opintoihin ja on tarkoitettu suoritettavaksi pakollisen ammattiruotsin jälkeen. Mukana on Kaakkois-Suomen ammatti-
korkeakoulun eli Xamkin opiskelijoita, avoimen amk:n opiskelijoita sekä valtakunnallisen CampusOnline-portaalin opiskelijoita eri puolilta Suomea. Joku on tullut opintojaksolle palauttaakseen mieleen ruotsin taitojaan parinkymmenen vuoden takaa, joku innostui ruotsista viime kevään opintojaksolla, joku tarvitsee ruotsia työssään, jonkun silmissä siintävät tarjolla olevat opintopisteet – kaikilla on kuitenkin yhteinen tavoite: parantaa valmiuksia toimia oman alan viestintätilanteissa ruotsin kielellä sekä suullisesti että kirjallisesti. Tässä artikkelissa kerron Lär dig mera svenska! -opintojakson sisällöstä ja toteutuksesta sekä pohdin omaa rooliani tämän opintojakson opettajana.

VALINNAISIA TEHTÄVIÄ, VIDEOKLIPPEJÄ JA VERKKOKESKUSTELUA

Olen työskennellyt ammattikorkeakoulun ruotsin opettajana jo yli 20 vuotta. Aloittaessani työuraani Mikkelin ammattikorkeakoulun liiketalouden koulutusyksikössä kaikki opiskelijat ruotsia kahden opintojakson verran eikä ruotsin tehovalmennusta eli valmentavia opintoja ennen ammattikieltä ollut lainkaan. Lisäksi jokainen opiskelija suoritti ammattiotopinnoissa oman erikoistumisalansa ruotsin opintojakson, ja vapaasti valittavissa opinnoissa oli tarjolla vielä lisää ruotsia. Viime vuosina ruotsin tehovalmennusta on jouduttu järjestämään paljon eikä ruotsista kiinnostuneille tai ruotsia hyvin osaaville opiskelijoille ole ollut tarjolla muuta kuin Hallintoruotsi. Siksi olinkin riemuissani, kun saimme vuonna 2018 ensimmäisen kerran mahdollisuuden tarjota valinnaista opintojaksoa ammattiruotsin suorittaneille.

Syksyn 2018 opintojaksolle tuli kevään ilmoittautumisaikana hyvin vähän ilmoittautumisia, mutta sain luvan toteuttaa opintojakson ensimmäisen kerran pienellä resurssilla ja

yhdeksällä osallistujalla. Syksyn täydennysilmoittautumisen, CampusOnlinen ja avoimen amk:n ilmoittautumisten jälkeen yllätyin kuitenkin perusteellisesti, sillä opintojaksolle oli ilmoittautunut 40 opiskelijaa. Lähes saman verran opiskelijoita ilmoittautui myös toiseen toteutukseen syksyllä 2019. Kielten opintojaksot ovat melko työläitä, ja kun tehtävät alkavat kasautua ja kiire vaivaa, opiskelijat jättävät usein ensimmäisenä kesken valinnaiset opintojaksot, jotka he kokevat vaativiksi. Vähän yli puolet opiskelijoista on kuitenkin kummallakin kerralla suorittanut opintojakson hyväksytysti.

Lär dig mera svenska! -opintojakso on laajuudeltaan viisi opintopistettä, mikä tarkoittaa noin 135 tuntia opiskelijan työtä. Tällä opintojaksolla opiskelija valitsi viisi tehtävää, jotka hän palautti ja joista hän sai palautetta. Tehtävien lisäksi opiskelija esitteli itsensä keskustelualueella joko kirjallisesti tai videotallenteena, kommentoi muiden palauttamia tehtäviä keskustelualueella ja piti oppimispäiväkirjaa haluamassaan muodossa. Opintojakso arvioidaan hyväksytytty/täydennettävä-asteikolla, mikä on mielestäni hyvä ratkaisu. Koska mukana on taidoiltaan hyvin eritasoisia opiskelijoita, tehtävätkin ovat vaativuustasoltaan erilaisia, joten arviointi arvosanoilla 1–5 aiheuttaisi opettajalle turhaa päänvaivaa, kun hänen pitäisi suhteuttaa arvosana tehtävän vaativuuteen. Nyt opiskelijakin saa oikeasti valita häntä itseään kiinnostavat tehtävät, eikä hänen tarvitse miettiä, mistä tehtävästä suoriutuu parhaiten tai mistä on helpoin saada hyvä arvosana. Heikommin ruotsia osaavat uskaltavat myös mukaan, kun ei ole huolta siitä, minkä arvosanan opintojaksosta saa.

KIELIOPPITREENISTÄ KOKOUKSEEN, KAUPUNKILOMALLE TAI PAIKALLISLEHTEEN

Ensimmäisellä toteutuksella syksyllä 2018 tehtäviä oli tarjolla kahdeksan. Tehtävä 1 oli ruotsin kieliopin ja sanaston mieleen palauttamista Opinaika-ohjelman avulla. Opiskelija paneutui pariin tekstiin ja kertasi kieliopin rakenteita omien tarpeidensa pohjalta omalla taitotasollaan. Tästä tehtävästä opiskelija vain raportoi oppimispäiväkirjassaan.

Kirjallisia tehtäviä oli neljä. Yhtenä vaihtoehtona oli perinteinen referaatin tekeminen oman ammattialan ajankohtaisesta tekstistä. Muut kirjalliset tehtävät olivat matkasuunnitelma, kokous- ja neuvottelutehtäväpaketti ja posterit pohjoismaisesta teemasta. Matkasuunnitelmaa tehdessään opiskelija suunnitteli viikonloppumatkan johonkin pohjoismaiseen matkakohteeseen. Hänen piti esitellä matkan osallistujat, aikataulu, meno- ja paluumatka, majoitus, ruokailut ja muu ohjelma. Ohjeena oli ottaa oikeasti selvää hinnoista ja tapahtumista käyttämällä apuna esimerkiksi matkanjärjestäjien sivustoja sekä maiden, seutujen tai kaupunkien matkailusivustoja. Moni tämän tehtävän valinneista kertoi tehneensä joko oikean matkasuunnitelman tai innostuneensa asiasta niin, että olikin alkanut haaveilla suunnittelemansa matkan toteuttamisesta. Kokous- ja neuvottelutehtäväpaketti sisälsi asunto-osakeyhtiön yhtiökokousta käsittelevän tekstin, pienen kokoussanaston, esimerkit ruotsinkielisestä kokouskutsusta ja muistiosta ja sanastotehtäviä. Lopuksi opiskelija kirjoitti

muistion kokouksesta, johon itse oli osallistunut. Posteritehtävässä opiskelija valitsi itseään kiinnostavan teeman Norden.org-sivustolta, tutustui teemaan ruotsiksi sekä mahdollisesti suomeksi ja teki siitä posterin, jossa hän esitteli aiheitaan lyhyesti ja selkeästi omin sanoin. Posterinsa aiheeksi opiskelijat valitsivat viime syksynä esimerkiksi pohjoismaiden ympäristöpuolueet, pohjoismaisen hyvinvoinnin ja sairaanhoitajana työskentelemisen Norjassa.

The screenshot shows a presentation slide with the title "Miljöpartier i Norden" and a subtitle "Jämförelse mellan miljöpartier i Norden. European Greens har medlemmar i Danmark, Finland, Norge och Sverige, men inte i Island. Källa: <https://europeangreens.eu/map>". The slide contains a table with the following data:

Land	Namn	Partiledare	Grundad (år)	Antalet medlemmar	Antalet riksdagsledamöter	Med i regeringen nu?	Webbsida	Något speciellt	Logo
Danmark	Socialistisk Folkeparti	Pia Olsen Dyhr	1959	8 500	14	Ej	www.sf.dk	"Vi er et rødt og grønt parti, som vil forandre Danmark og skabe håb for de kommende generationer."	
Finland	Vihreät – De Gröna	Partiordförande: Maria Ohisalo	1988	9 000	20	Ja	www.vihreat.fi	Finlands Svenska Gröna samlar svenskspråkiga personer med gröna intressen.	
Norge	Miljøpartiet De Grønne	Två talspersoner: Une Bastholm och Arild Hermstad	1988	7 500	9	Ej	www.mdg.no	Var en stor vinnare i lokalvalet.	
Sverige	Miljöpartiet de gröna	Två språkörer: Isabella Lövin och Per Bolund	1981	12 400	16	Ja	www.mps.se	Har dubblat Sveriges miljöbudget	

Kuva 1. Opiskelijan tekemä posterit pohjoismaiden ympäristöpuolueista (kuvakaappaus Moodle-alustalta)

Kahdessa tehtävässä opiskelija sai itse valita, tekeekö tehtävän suullisesti vai kirjallisesti. Kulttuuritehtävässä opiskelija tutustui johonkin ruotsinkieliseen lehteen, kirjaan, televisio-ohjelmaan, elokuvaan, musiikki- tai taideteokseen ja esitteli sen ruotsiksi. Kirjan opiskelija sai lukea myös suomen kielellä. Esittelyn lisäksi opiskelijan piti perustella valintansa ja kertoa mielipiteensä omin sanoin. Tehtävä palautettiin videona tai nauhoitettuna Powerpoint-esityksenä. Toisena vuonna opiskelijoilla oli myös mahdollisuus käydä katsomassa itsenäisesti valitsemansa Svenska Teaternin esitys normaalia opiskelijahintaa edullisemmin. Sen mahdollisti Svenska Kulturfondenilta saatu apuraha. Muutama opiskelija käyttikin tilaisuuden hyväkseen ja kävi ensimmäistä kertaa ruotsinkielisessä teatteriesityksessä katsomassa esimerkiksi Chess-musikaalia.

Oma projekti oli tehtävä, joka antoi opiskelijalle mahdollisuuden käyttää luovuuttaan ja toteuttaa jonkin oman idean ruotsiksi. Ohjeistuksessa pyysin opiskelijaa tekemään ensin

lyhyen projektisuunnitelman ja esittelemään sen minulle suullisesti tai kirjallisesti. Kun olin hyväksynyt suunnitelman, opiskelija teki esimerkiksi harrastukseensa tai työhönsä liittyvän tehtävän. Oma projekti on tuottanut kahden vuoden aikana ainakin ruotsalaisuuden päivää käsittelevän lehtiartikkelin paikallislehteen, hevostallin ruotsinkielisen esittelyn ja muutaman vähän perinteisemmän tehtävän, kuten työnhakuun valmistautumisen, jossa opiskelija päivitti oman CV:nsä videomuotoon, käänsi työhakemuksen rungon ruotsiksi ja valmistautui ruotsinkieliseen työhaastatteluun miettimällä vastauksia mahdollisiin kysymyksiin ja kokoamalla työnhakusanaston. Syksyllä 2019 lisäsin oppimisolustalle linkin Aalto-yliopiston vapaasti käytettävissä olevalle Smart svenska -sivustolle, josta opiskelijat voivat halutessaan miettiä projekti-ideaa vaikka kestävästä kehityksestä tai jostakin tekniikan osa-alueesta. Oman projektin tuotokset voivat olla suullisia tai kirjallisia – tai sekä suullisia että kirjallisia.

PUHUTAANKO MARIESTA, GRETASTA VAI ALFREDIN JUHLISTA?

Ajankohtaistehtävä oli ensimmäisessä toteutuksessa ainoa pelkästään suullinen tehtävä. Siinä opiskelija esitteli jonkin jossakin pohjoismaassa ajankohtaisen aiheen, vaikkapa uutisen, suosituksen uuden ruokareseptin tai keskusteluun nousseen asian ja julkaisi sen keskustelualueella videoleikkienä. Opiskelija kokosi myös pienen sanaston keskeisistä sanoista ja liitti sen mukaan keskustelualueelle, jotta muiden ryhmäläisten olisi helpompi seurata videota ja kommentoida sitä keskustelualueella. Ensimmäisenä vuonna opiskelijat kuitenkin jännittivät videon julkaisemista keskustelualueella, joten annoin vaihtoehdoksi myös esityksen ja sanaston palauttamisen tehtävänpalautuksena suoraan opettajalle. Pyysin kuitenkin opiskelijaa joka tapauksessa esittelemään aiheensa lyhyesti keskustelualueella. Oli hienoa huomata, että kaksi opiskelijaa rohkaistui saamiensa kannustavien kommenttien perusteella julkaisemaan myöhemmin oman videonsa keskustelualueella. Syksyllä 2019 opiskelijat innostuivat tehtävästä ja keskustelualueella kerrottiin ainakin Suomen hävittäjähankinnasta, Roxeten Marie Fredrikssonin kuolemasta, Nobel-juhlallisuuksista, Greta Thunbergistä, Norjan teiden talvikunnossapidon ongelmista, feminismistä ja Tukholman joulumarkkinoista.

Syksyn 2019 toteutuksen opiskelijat olivat hyvin aktiivisia, ja osa heistä halusi keskittyä suullisen kielitaidon parantamiseen myös epävirallisemmissa tilanteissa varsinaisten työtehtävien ulkopuolella. AC-keskustelumme pohjalta syntyi uusi Väga tala! -tehtävä, jossa harjoiteltiin ruotsin puhumista pienryhmissä AC:n BreakOut-huoneissa. Tapaamisten aiheet olivat vapaa-aika, työ, jutustelu, Suomi ja matkustaminen Pohjoismaissa ja muualla. Opiskelija ilmoittautui kolmeen häntä kiinnostavaan AC-tapaamiseen, valmistautui miettimällä omia mielipiteitään ja näkökulmia aiheeseen ja haki sanoja, joita arveli tarvitsevänsä. Väga tala! -tehtävän tärkein tavoite oli voittaa puhumisen pelko ja harjoitella ruotsin puhumista, tulla ymmärretyksi ja kuulluksi sanasto- ja kielioppivirheistä huolimatta. Pienryhmäkes-

kustelut onnistuivat loistavasti. Olin varannut niille 45 minuuttia aikaa, mutta usein kävi niin, että ryhmä jatkoi keskusteluaan, vaikka kävin BreakOut-huoneessa kertomassa, että aika tuli jo täyteen.

Uppgift 2 Våga tala! MUNTIG

I den här uppgiften tränar du att tala svenska i i smågrupper. Anmäl dig till AC-mötena som du är intresserad av. Förbered dig för mötena med att tänka på dina åsikter och synpunkter och söka ord som du tror att du kommer att behöva. Du behöver inte tala flytande eller felfri svenska, utan idén är att vi tränar tillsammans. Det är viktigast att du vågar tala svenska! Om du deltar aktivt i tre möten, har du fått godkänd i den här uppgiften.

Temana och tidpunkterna är 1. fritid 31.10. kl. 16.30., 2. jobb 7.11. kl. 16.30., 3. småprat 18.11. kl. 17.00., 4. Finland 25.11. kl. 17.00. och 5. resor i de nordiska länderna och annanstans 3.12. kl. 16.30.

Tässä tehtävässä harjoittelet ruotsin puhumista pienryhmissä. Ilmoittaudu AC-tapaamisiin, joiden aiheet kiinnostavat sinua. Valmistaudu miettimällä omia mielipiteitäsi ja näkökulmia aiheeseen ja hae sanoja, joita luulet tarvitsevasi. Sinun ei tarvitse osata puhua sujuvaa tai virheetöntä ruotsia - tarkoitus on voittaa puhumisen pelko ja harjoitella ruotsin puhumista. Tärkeintä on, että uskallat puhut ruotsia! Tämän tehtävän hyväksytyyn suorittamiseen tarvitaan aktiivinen osallistuminen kolmeen tapaamiseen.

Tapaamisten aiheet ovat 1. vapaa-aika 31.10. klo 16.30., 2. työ 7.11. klo 16.30., 3. jutustelu 18.11. klo 17.00., 4. Suomi 25.11. klo 17.00. ja 5. matkustaminen pohjoismaissa ja muualla 3.12. klo 16.30.

Kuva 2. Våga tala! -tehtävän ohjeistus (kuvakaappaus Moodle-alustalta)

LINJOILLA PÄIVYSTÄMISTÄ, LÄSNÄOLOA JA LUSSEPULLIA – OPETTAJAN MONET ROOLIT

Lär dig mera svenska! -opintojakso on nimeä myöten minun itse kehittämäni. Ideoita ja tehtävävinkkejä olen saanut ruotsinopettajakollegoilteni, erityisesti Riikka Kettuselta, Minna Lampiselta ja Marja-Liisa Sirén-Huhtiselta. Koska kaikki muut opettamani opintojaksot ovat viime vuosina olleet joko kaikille pakollista ammattiruotsia tai ruotsin tehovalmennusta, Lär dig mera svenska! on ollut varsinainen piristysruiske ja parantanut jopa työssäjaksamistani. Nykyinen toteutus on opettajalle aika työläs, mutta siitä huolimatta olen todella nauttinut saadessani pitkästä ajasta opettaa opiskelijoita, jotka ovat valinneet tämän opintojakson, koska he haluavat parantaa ruotsin taitojaan ja oikeasti myös tekevät töitä oppiakseen.

Tällä opintojaksolla toimin ohjaajana. Pidän AC:ssa aloitustapaamisen, jossa esittäydyn, esitelen opintojakson sisällön ja toteutuksen sekä sovin tehtävistä ja aikataulusta opiskelijoiden kanssa. AC-luentoja tai muita yhteisiä AC-tapaamisia en ole pitänyt, mutta koko syysluku-kauden mittaisella opintojaksolla pidän noin kerran kuukaudessa AC-ohjaustunnin, jolloin

päivystän AC:ssa valmiina vastaamaan opiskelijoiden kysymyksiin ja tarvittaessa auttamaan ja neuvomaan heitä. Våga tala! -tehtävässä suunnittelen pienryhmäkeskustelut niin, että opiskelijat voivat joko keskustella teemasta vapaasti tai käyttää laatimiani apukysymyksiä keskustelun runkona. Pienryhmäkeskustelujen aikana kierrän BreakOut-huoneesta toiseen seuraamassa, että yhteydet toimivat ja keskustelu sujuu. Autan tarvittaessa sanastossa, rohkeaisen puhumaan ja vastailen opiskelijoiden kysymyksiin, mutta en korjaa opiskelijoiden virheitä enkä puutu keskusteluun, ellei ryhmä erikseen sitä pyydä.

Verkko-opintojaksolla on myös tärkeää, että opettaja pitää säännöllisesti yhteyttä opiskelijoihin ja opiskelijat tuntevat hänen olevan läsnä. Pysin lähettämään ryhmälle kerran viikossa ainakin lyhyen viestin. Joskus muistutan vain tulossa olevasta tehtävän palautuspäivästä, joskus avaan keskustelun jostakin ajankohtaisesta tai ruotsin liittyvästä aiheesta tai laitan linkin johonkin testiin, joskus muistutan jostakin kielioppiasiasta, vaikka sanajärjestyksestä. 4.10. kerron, että Ruotsissa on kanelbullens dag, ruotsalaisuuden päivänä laitan linkin sivulle, jossa kerrotaan, miksi päivää vietetään, Lucian päivänä kerron kulkueesta ja lussepullista. Joulukuun alussa laitoin alustalle Youtube-linkin, jossa oli ruotsalaisia joululauluja ruotsiksi tekstitettyinä niin, että opiskelijat pääsivät laulamaan niitä itse. Saamani palautteen perusteella laulut olivat herättäneet sekä ihastusta että vihastusta myös opiskelijoiden lähipiirissä.

Odotan innolla ensi syksyä, jolloin pääsen taas ideoimaan uusia tehtäviä ja saan vaihtelua perustyöhöni. Tavoitteenani on ainakin keksiä lisää suullisia tehtäviä yhdessä ruotsinopettajakollegoideni kanssa ja miettiä, voisiko ajankohtaistehtävien hienoja keskusteluja ajoittaa tasaisemmin koko opintojakson ajalle rajoittamatta liikaa opiskelijoiden vapautta tehtävien aikatauluttamisessa. Yksi tärkeä kehittämiskohde on myös kannustavan palautteen antaminen tavalla, joka ei työllistä opettajaa liikaa, mutta josta on opiskelijalle hyötyä ja joka innostaa häntä jatkamaan yhteiseloä ruotsin kielen kanssa myös opintojakson päätyttyä.

MICROSOFT TEAMS FOR PRESENCE AND CREATIVITY: A NEW APPROACH TO AN ONLINE COURSE ON INNOVATION

Ksenia Sharapova, FM, MBA, Senior Lecturer

INTRODUCTION

The current chapter will present an experiential attempt to use Microsoft Teams as a course platform for the summer implementation of an online course *From Idea to Innovation* in 2019. Starting my journey in Digital pedagogical training at XAMK in winter 2019, I decided to concentrate on researching the potential of Microsoft Teams software for teaching purposes. My motivation to integrate Microsoft Teams into teaching was that studies at a university of applied sciences should offer students practice with the same tools that are used by organisations in the real world of work. Currently, I will reflect on the experience and discuss the feasibility of using Microsoft Teams for innovation studies.

HOW THE IDEA ABOUT THE NEW ONLINE FORMAT OF THE COURSE FROM IDEA TO INNOVATION WAS BORN

In April 2019, Mikhail Nemilentsev, a principal lecturer from the business department at Xamk and I joined the Entrepreneurial Education Staff Training Programme in Rotterdam School of Business within the European Entrepreneurial Training Community project. The programme of the training was built around the usual path of a creative process: problems, ideation, and how to make ideas concrete and measurable. The training days were full of reflective activities. We participated in joint workshops on developing new approaches to entrepreneurial education. The purpose was review what problems we currently have when teaching the entrepreneurial studies and what solutions we can suggest to solve the problems and, at the same time, to answer the needs of the new economy.

The representatives of our partner university in Rotterdam explained their motivation to implement entrepreneurship education through contact classes. According to Fayolle (2009 in Gautam and Singh 2015), entrepreneurship education includes activities to enhance entrepreneurial mindsets, foster entrepreneurial attitudes, and develop entrepreneurial skills. Teaching certain skills requires the presence of a mentor, who gives support and asks questions for finding directions whenever it is necessary. This raised a question: how can

we guarantee the presence of a mentor in an online course on innovation? Simultaneously, I was studying the possibilities of using Microsoft Teams software for teaching purposes within Digital pedagogical training at XAMK. As a result of these two training courses, my decision was to use Microsoft Teams as a platform in the online course *From Idea to Innovation*.

PEDAGOGICAL DECISIONS

Having chosen Microsoft Teams as the new platform for the course *From Idea to Innovation*, I decided to develop new material for the course in order to make it more similar to the Finnish-instructed implementation. *From Idea to Innovation* course teaches students to be creative. Creativity is a challenging process that may cause frustration on the way of developing new ideas. These are the moments when the role of a mentor comes to the foreground. Microsoft Teams software makes it plausible for the mentor to be approachable and efficient in responses. The software can be installed on the phone and on the computer. Unfortunately, the mobile version does not allow access to all the materials of a team; it can be mostly used for correspondence between students and lecturers, between team members, etc. I had it installed on my phone and could promptly react to the messages from the students during the first month of the course before the summer vacation.

The course was built around four main topical modules: 1. Creativity and Ideation, 2. Futures Research and Futures Analysis, 3. From Problem to Solution, and 4. Building Your Concept/Productisation. The modules contain PowerPoint presentations, links to video material, and two development tasks. The suggested tasks and the schedule of the course can be seen in Table 1.

Table 1. Course schedule

Tasks	Tasks to be returned	Max. points for the task
Task 1: How are new ideas born?	24 May 2019	20
Peer review	31 May 2019	Pass/Fail
Task 2: Predicting the future	14 June 2019	30
Peer review	21 June 2019	Pass/Fail
Task 3: Problems, ideas, solutions	5 July 2019	30
Peer review	14 July 2019	Pass/Fail
Task 4: Sell it!	28 July 2019	20
Peer review	5 August 2019	Pass/Fail

The first task asked students to contemplate creativity and creative individuals and to try using some creative techniques to develop new ideas (e.g. SCAMPER technique, or reversal technique). The second task focused on weak signals and scenario development. The third task introduced the desired outcomes method and mind dumping technique in order to formulate a problem statement and develop solutions to a problem. In the fourth task, the students needed to create a product/service around the developed solution from Task 3 and pitch their idea in a video. Those tasks involved both individual and group work. However, the final result in each module was to be a team production.

As a source for the tasks, the book “Teaching Entrepreneurship: a Practice-Based Approach” by Neck et al. (2014) was used. It was challenging to modify the tasks to be applicable in the online context. Nevertheless, online tools of team cooperation enable students to train creativity thinking even online (Figure 1).

The open character of the platform provides possibilities for qualitative peer review (Sharapova 2019). After every task, each team should perform a review of another team’s work. The review is necessary in order to implement an agile approach in the development work; in addition, mindful reflexivity is necessary for the students to see progress in their work and to check if the tasks are implemented in such a way that value is created to imaginary customers.

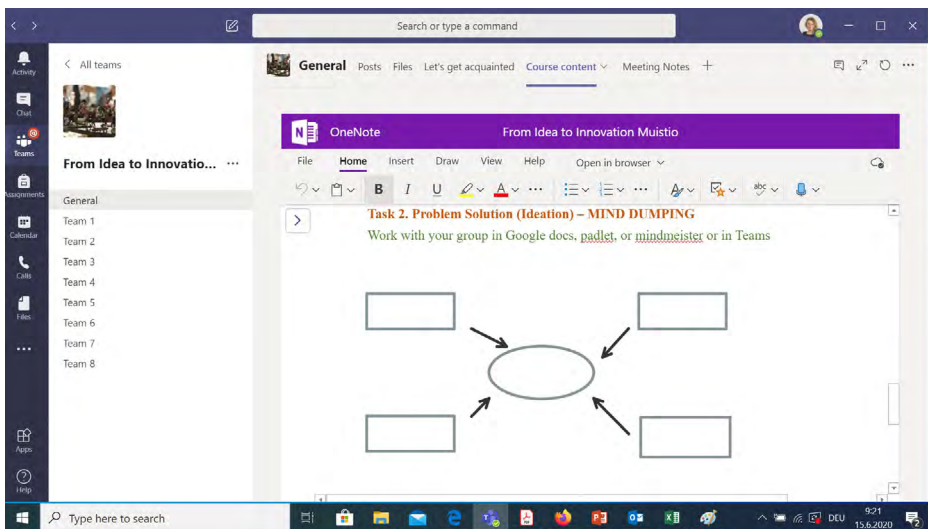

Figure 1. An example of a modified task (a screenshot from the Microsoft Teams course platform)

LEARNING IN MULTICULTURAL MULTIDISCIPLINARY TEAMS

It is a widely accepted practice to organize entrepreneurship studies in such a way that students have an opportunity to work in multicultural multidisciplinary teams. According to Blank and Dorf (2012 in Fiore et al. 2019), it is important to bring together students with different backgrounds in order to enhance entrepreneurship skills. Blank and Dorf (2012 in Fiore et al. 2019) draw a parallel between work in multidisciplinary teams and a startup journey.

The course *From Idea to Innovation* provides good opportunities for creating those diverse teams. The English-instructed course is open for students from different backgrounds and disciplines. For team formation, I opened a Padlet dashboard “Let’s get acquainted”, where students introduced themselves. Based on their descriptions, I suggested division into teams in such a way that each team would have representatives of different specializations. Each team received their own team channel to have discussions and was appointed a peer-review team.

Figure 2 displays some answers from the students in the Padlet dashboard. Different background colours indicate different teams. The names of the students were removed from the current publication because of data protection reasons.

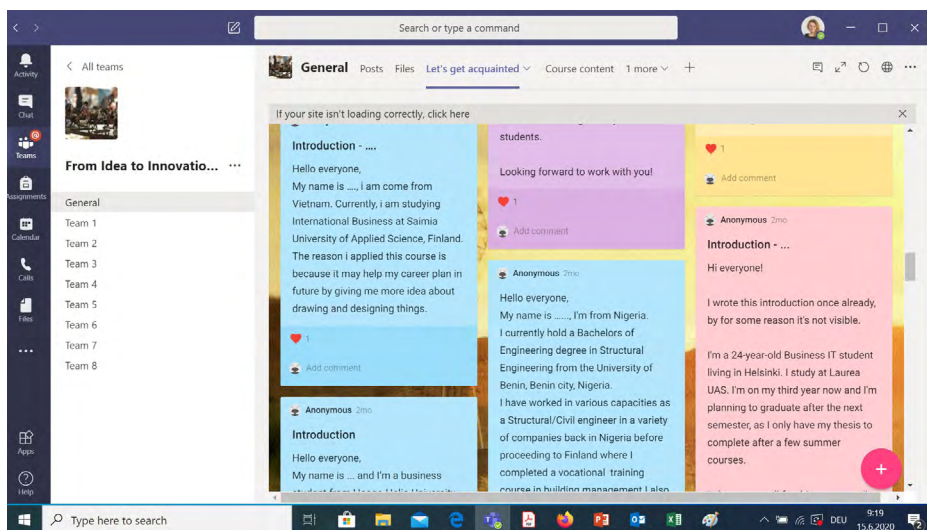

Figure 2. Padlet dashboard for team formation (a screenshot from the Microsoft Teams course platform)

WHICH APPLICATIONS IN MICROSOFT TEAMS TO CHOOSE?

The experiment showed that Microsoft Teams can be very complicated and illogical for beginners. What I learned through my daily experience with the software is that for teaching purposes, the structure of the course arrangement should be very easy to understand. That is why, in my experiment, I decided not to use Moodle at all and to concentrate on one learning environment only.

Microsoft Teams has a very long list of applications that can be integrated in the platform: Mind Meister, Whiteboard, Polly, Stream, Quizlet, etc. There is a big danger to become overwhelmed by the opportunities.

A Microsoft Teams application that was successfully used in the course From Idea to Innovation was OneNote. OneNote document is an electronic guide for the students (Figure 3). It guides students through the course overview section and through the course content. YouTube videos can be watched directly in OneNote and it makes the electronic guide look stylish.

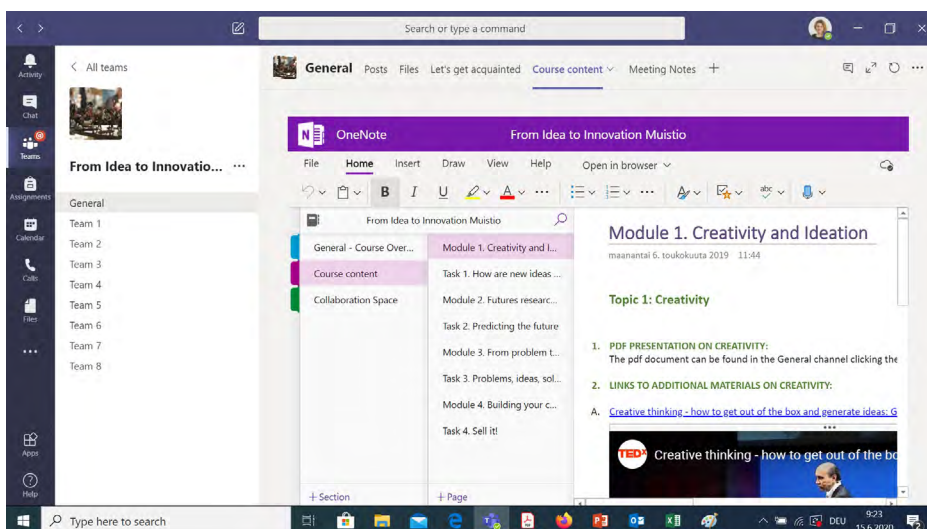

Figure 3. Course content in OneNote (a screenshot from the Microsoft Teams course platform)

OneNote has a Collaboration Space section that I used during an online meeting with the students. The students received a task and wrote their answers in the collaboration space simultaneously. The Collaboration Space functions in the same way as the whiteboard tools in Adobe Connect or Zoom.

When opening a team as a platform for a course, it is good to keep in mind whether the course will have students of the open university of applied sciences and students of other universities of applied sciences enrolling through campusonline.fi. In order to make the participation of all students possible, it is necessary to create a “team for anyone”, which enables students from other schools to have access to the course platform in the role of a guest.

I had an introductory online meeting and the recording was automatically saved in OneDrive. Students in the role of “guests” of the team could not access the video, so I had to upload the video to YouTube and add it as a link to the channel. Other materials were open for all the students without obstacles.

CONCLUSION: "BEING EARLY IS THE SAME AS BEING WRONG"

Overall, I had a high level of excitement and passion when I was planning this course. I wanted to try something new and I wanted Microsoft Teams function for all the goals I had set. Unfortunately, the students were not ready to try something new. There were many emails with questions on how to access the course platform, many comments on how to work together in teams, some comments on the inconvenience of the new platform...

There were 44 students enrolled for the course; 27 students introduced themselves on the Padlet; nine (9) students completed all the assignments and received the credits. Can low commitment be explained by the fact that the course was implemented in summer? Can it be explained by wrong pedagogical decisions or by using a wrong platform? Was the time too early for this experiment? Some questions remained open. What I definitely know, I will try it again and will continue using Microsoft Teams for increasing my presence in the online course as a mentor and will try to persuade students that this way they can bring creativity to a new level.

SOURCES

Fiore, E., Paolucchi, E. & Sansone, G. 2019. Entrepreneurship education in a multidisciplinary environment: evidence from an entrepreneurship programme held in Turin. PDF-document. Available online: https://www.researchgate.net/publication/332017809_Entrepreneurship_Education_in_a_Multidisciplinary_Environment_Evidence_from_an_Entrepreneurship_Programme_Held_in_Turin [Accessed 14 April 2020].

Gautam, M.K. & Singh, S.K. 2015. Entrepreneurship education: concept, characteristics and implications for teacher education. PDF-document. Available online: https://www.researchgate.net/publication/319057540_Entrepreneurship_Education_Concept_Characteristics_and_Implications_for_Teacher_Education [Accessed 13 April 2020].

Sharapova, K. 2019. Integrating Microsoft Teams into English for Specific Purposes course for future learning: a new Business English course concept. Innovation in language learning: International conference. PDF-document. Available online: <https://conference.pixel-online.net/ICT4LL/files/ict4ll/ed0012/FP/6108-CLIL4194-FP-ICT4LL12.pdf> [Accessed 15 April 2020].

OSA III

**"APUA! OPETUS VUOTAA
ULOS LUOKKAHUONEESTA!"**

VIESTINTÄTAIDOT TALOTEKNIIKAN PROJEKTITOIMISTOSSA – TIIMIOPETTAJUUS TEKNIIKAN KOULUTUKSESSA

Mari Koivunen, FM, lehtori

Opettajan perinteinen, luokkahuoneessa tapahtuva työ on muuttunut viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana voimakkaasti myös ammattikorkeakoulussa. Suomen kielen ja viestinnän opettajan substanssiosaamiseen kuuluu tänä päivänä pilkkujen, ajatusviivojen ja passiivin lisäksi runsaasti teknologian hallintaa erilaisten oppimisympäristöjen, sovellusten ja viestimien kautta sekä myös paljon yhteistyötä erilaisten sidosryhmien kanssa. Näihin sidosryhmiin kuuluu tietenkin opiskelijoiden ja kollegojen lisäksi ammattikorkeakoulun muita toimijoita sekä sidosryhmiä ja työelämän edustajia. Opiskelijälähtöisyyttä korostetaan, ja luodaan erilaisia oppimisen polkuja. Samalla ryhmäkoot kasvavat ja opiskeluympäristöt muuttuvat.

Opetuksen ammattikorkeakoulussa tulee vastata työelämän osaamistarpeita, mikä edellyttää osaamisperustaista ajattelua opetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Osaamisperusteisuuden yksi lähtökohta on osoittaa osaamista työelämää vastaavissa, laajoissa osaamiskokonaisuuksissa. Laajat osaamiskokonaisuudet edellyttävät eri ammattialojen opettajien yhteistyötä uusilla pedagogisilla ratkaisuilla. Lisäksi yhteistyö elinkeinoelämän toimijoiden kanssa suuntaa osaamista työelämän tarpeisiin. (Hakala 2014, 130.)

Talotekniikan projektitoimistossa Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa Mikkelissä talotekniikan opiskelijat tekevät erilaisia käytännön projekteja yrityksille ja organisaatioille (kuva 1). Projektitoimiston on tarkoitus toimia kuten yrityksen, ja tavoitteena onkin valmistaa opiskelijoita paremmin työelämään. Talotekniikan projektitoimisto on toiminut vuodesta 2014 alkaen. Toiminnalle asetettiin tavoitteeksi jo tuolloin tuottaa hyötyä alueen yrityksille, saada aikaan opiskelijoille ainutlaatuista osaamista ja toimivia työelämäverkoja, kehittää tiimiopettajuutta ja tuottaa tki-opintopisteitä. (Arola & Potinkara 2017; Arola ym. 2016, 24.)

Kuva 1. Työelämälähtöinen projekti käynnissä (kuva: Jouni Kokkonen)

YHTEIS- JA TIIMIOPETTAJUUS AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Opettajan työ on muuttunut pedagogisesti monin tavoin haastavammaksi. Opettaja on toki edelleen oman alansa asiantuntija, mutta työ vaatii tänä päivänä yhteistyötä, dialogia sekä sosiaalisuutta aiempaa enemmän. Kun yhteistyötä lähdetään kehittämään opetus-työssä, yksi menetelmävaihtoehto on yhteis- tai tiimiopettaminen, jota myös talotekniikan projektitoimistossa on käytetty.

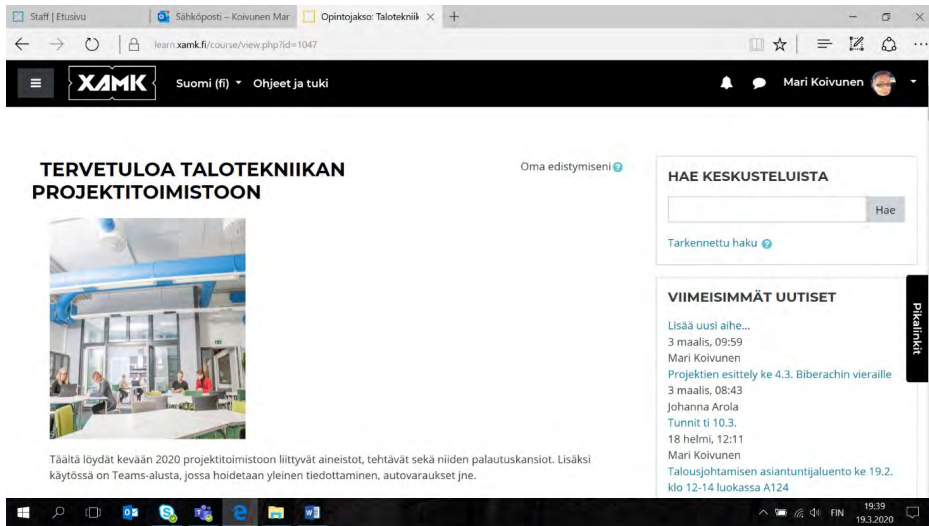
Yhteis- tai tiimiopettajuutta voidaan määritellä monella eri tavalla. Yksi tapa on luokitella yhteisopettajuutta opettajien yhteistyön määrän mukaan. Alimmalla tasolla opettajat voivat suunnitella yhdessä opintojakson sisällön, mutta opettavat ja arvioivat kurssinsa erikseen. Ylimmällä tasolla opettajat sitä vastoin suunnittelevat, opettavat ja arvioivat kurssit yhdessä. Käytännössä tiimiopettajuus tarkoittaa kuitenkin jotakin näiden kahden tason välistä yhteistyötä. (Ks. Immonen & Kinnunen 2016, 20.) Perry ja Stewart toteavatkin, että perinteinen opettajavetoinen tyyli ei välttämättä ole enää tehokkain tapa opettaa ja tiimiopettajuudella voidaan saavuttaa parempia tuloksia, kun opettajat auttavat, kuuntelevat ja keskustelelevat enemmän keskenään (Perry & Stewart 2005). Arola ja Potinkara (2017) toteavat myös, että tiimiopettajuusmallissa opintojaksot tuntuvat kehittyvän nopeammin eteenpäin kuin yksin tehdessä, koska yhden toteutuksen aikana tulevat esille vähintään kahden henkilön näkökulmat ja kokemukset.

Opettajien tiimityöskentelyssä käytännön toteutukset voivat vaihdella paljon, mikä ilmenee esimerkiksi erilaisina vastuina ja tehtävien jakamisena opettajien välillä. Lisäksi voidaan esimerkiksi hyödyntää erityisasiantuntijoita. Yhteistä erilaisille tiimiopettajuuden määritelmille on näkemys siitä, että tietyssä opetuskokonaisuudessa useampi opettaja tai luennoitsija työskentelee yhdessä suunnitellen. Tällaisiin opintojaksoihin liittyy usein hyvin olennaisena osana opiskelijoiden osallistaminen eri ryhmätyömuodoissa tai yhteistoiminnallisina työtapoina. Keskeisenä piirteenä on pedagogisen asiantuntijuuden jakaminen ja reflektiivinen dialogi. ”Onnistuneessa tiimiopettajuudessa aktiivinen osallisuus ja jaettu asiantuntijuus mahdollistavat vastavuoroisen tasavertaisuuden kokemisen koko oppimisprosessin ajan. Jaettu asiantuntijuus ja avoimuus puolestaan tuottavat ilmapiirin, jossa yhteinen kriittinen pohdinta on hedelmällistä ja toiminnassa syntyy monipuolisia ajattelumalleja.” (Erkkilä & Perunka 2016.)

PROJEKTITOIMISTON OPINTOJAKSOT JA TEHTÄVÄT

Talotekniikan projektitoimisto kuuluu talotekniikan opetussuunnitelmassa toisen vuoden opintoihin. Siihen kuuluu tällä hetkellä yhteensä neljä opintojaksoa: Projektiosaaminen (5 op), Työorganisaation toiminta ja johtaminen (5 op), Viestintätaidot (5 op) sekä Etiikka (1 op). Nämä opintojaksot liittyvät kiinteästi toisiinsa projektinhallinnan kautta. Ennen toiminnan aloitusta tehtävää on paljon liittyen muun muassa yritysten kanssa käytäviin keskusteluihin projektien aiheista. Projektien suunnittelu ja yritysten kanssa neuvottelemisen on kuulunut projektiosaamisen opettajalle. Projektitoimiston toiminnan aikana työ painottuu opiskelijoiden ohjaamiseen sekä palautteenantoon eri tehtävistä.

Opettajia on projektitoimistossa kolme: kaksi talotekniikan opettajaa sekä yksi viestinnän opettaja. Projektitoimistolla on yhteinen Learn-alusta, jonne palautetaan eri kurssien tehtävät (kuva 2). Kullakin opintojaksolla on oma vastuuopettajansa, omat tavoitteensa ja arviointikriteeristönsä. Opintorekisteriin jokainen opiskelija saa suoritusmerkinnän kustakin opintojaksosta erikseen. Projektitoimiston opettajat suunnittelevat kokonaisuuden yhdessä, ja esimerkiksi viestinnän opettajan kanssa suunnitellaan, millä tavoin ja missä kohdassa toimitaan yhdessä. Tehtävistä annetaan palautetta, ja niitä arvioidaan yhdessä. Tänä keväänä ensi kertaa opetin Viestintätaitojen lisäksi myös Työorganisaation toiminta ja johtaminen -kurssin projektitoimistolle.

Kuva 2. Projektitoimiston Learn-alusta

Projektitoimiston aloituksessa käydään läpi kaikkien opintojaksojen tavoitteet ja sovitaan yhteiset käytännöt. Projektitoimistolle on tarjolla erilaisia toimeksiantoja (projekteja) yrityksiltä ja organisaatioilta, ja eri projekteihin haetaan sekä projektinjohtajia sekä asiantuntijoita. Käytännössä projekteissa on 2–3 henkilöä: yksi projektinjohtaja sekä 1–2 asiantuntijaa. Projektitoimiston toiminta alkaa siis sillä, että tehtäviin haetaan. Keväällä 2020 projekteja on ollut 12, ja niiden toimeksiannot esitellään taulukossa 1.

Taulukko 1. Toimeksiantajat ja projektinaiheet 2020

Toimeksiantaja	Projektiaihe
Vesiosuuskunta Vesihiisi	Vesimittareiden kartoitus/valinta
	Viemäriverkoston hajuun liittyvä selvitys
Järvi-Saimaan Palvelut Oy	Sulkavan terveyskeskuksen paine-eromittaukset (+ilmavirta)
	Juvan parakkikoulu (ja kirjasto) - sisäilmastomittaukset
	Rantasalmen koulu - sisäilmastomittaukset
Caverion Oy	LV-huoltojen tuotteistaminen ylläpidossa
	Lämpökameran hyödyntämismahdollisuudet teknisessä ylläpidossa
Xamk/Kiinteistöpalvelut	Painesuhteiden mittaaminen koulurakennuksissa

Toimeksiantaja	Projektiaihe
Suomen Talotekniikka	Talotekniikan keskeisten LVI huolto- ja korjaustöiden menettelytapaohjeen laadinta
Mikkelin kaupunki	Rämälän koulu: painesuhteiden mittaus, ilmääärien riittävyys, kuitulähteet
	Muksulan ja Vilttihatun päiväkodin IV:n toiminta ja kanaviston nuohoustarve, kuitulähteet
	Päämajakoulu: painesuhteiden mittaus, ilmääärien riittävyys, kuitulähteet

Projektiosaamisen kokonaisuuden puitteissa opiskelijat perehtyvät projektien hallintaan sekä suunnittelevat ja toteuttavat käytännössä toimeksiannetun projektin (kuva 3), joka raportoidaan sekä esitetään niin toimeksiantajalle kuin koko projektitoimistolle loppuseminaarissa.

Kuva 3. Projektiryhmä kohteessa (kuva: Jouni Kokkonen)

Yrityksen ja organisaation toimintaan etenkin hallinnon kannalta perehdytään Työorganisaation toiminta ja johtaminen opintojaksolla. Opiskelijat toimivat erilaisissa organisaation hallintotehtävissä projektin toteutuksen lisäksi. Opiskelijat jaetaan kahdeksaan hallintoryhmään (mm. talous-, projekti-, resurssi-, laatu- ja ympäristöjohtaminen, henkilöstö- ja viestintäpalvelut, asiakkuudet, myynti ja markkinointi), ja kullekin ryhmälle kuuluu projektitoimistossa omat tehtävänsä. Esimerkiksi talousjohtamisen ryhmälle kuuluu budjetin kokoaminen, sen seuranta sekä tilinpäätöksen kokoaminen, markkinointiryhmä tekee muun muassa markkinointivideoita projektitoimistolle sekä viestintäryhmä tiedottaa Instagramissa

projektien etenemisestä. Kurssilla tuotetaan lisäksi projektitoimistolle liiketoimintasuunnitelma ja toimintakertomus. Lisäksi koko ryhmä suunnittelee ja toteuttaa projektien esittelypäivän, jossa myös projektien toimeksiantajat pääsevät esittelemään toimintaansa. Esittelypäivää markkinoidaan sekä opiskelijoille että yrityksille. Lisäksi projektitoimistolla on erillinen esikuntaryhmä, joka muun muassa kokoaa projektitoimiston säännöt ja arvot, joita etiikan kurssilla käydään läpi. Etiikan osuudessa opiskelijat lisäksi perehtyvät ammattialan toimintaperiaatteisiin ja osaavat soveltaa oman ammattialan eettisiä periaatteita erilaisissa tilanteissa.

VIESTINTÄTAIDOT OSANA PROJEKTITOIMISTOA

Viestintätaidot-opintojakso sijoittuu talotekniikan opinnoissa toisen vuoden keväälle, kun se muilla aloilla yleensä pidetään heti opintojen alussa ensimmäisenä syksynä. Talotekniikan koulutuksessa ensimmäisen syksyn opintoihin kuuluu Opiskelukirjoittaminen (1 op) yhtenä osana Ammatillisen kasvun opintojaksoa. Uudessa OPSissa ensi syksystä alkaen opiskelukirjoittaminen sisältyy Digitaidot-opintojakson alle. Tällä kurssilla opiskelija perehtyy opiskelukirjoittamisen ohjeisiin ja raportointiin. Näiden kahden opintojakson lisäksi talotekniikan koulutukseen sisältyy Tutkimuksen työkalut opintojakso (5 op), josta puolet on tutkimusraportointia. Talotekniikan koulutuksessa on siis selkeästi panostettu viestinnän opetukseen.

Viestintätaidot-opintojakso kytkeytyy ja integroituu kaikkiin projektitoimiston opintojaksoihin. Viestintätaidoissa ei varsinaisesti ole erillisiä tehtäviä, mutta viestinnän opettaja osallistuu tehtävien arviointiin ja palautteenantoon. Projektiosaamisen kurssilla viestinnän opettaja osallistuu heti alusta pitäen projektien hakuprosessiin. Opiskelijoiden kanssa käydään työnhaun dokumentit, asiakirjastandardi ja esittelyvideon (hissipuhe) tekeminen läpi ensimmäisellä kokoontumiskerralla, minkä jälkeen opiskelijat hakevat heitä kiinnostavaan projektiin joko projektinjohtajaksi tai asiantuntijaksi. Opiskelijat tekevät hakemuksen, CV:n sekä minuutin mittaisen esittelyvideon itsestään. Näiden pohjalta talotekniikan lehtori ja viestinnän lehtori käsittelevät hakudokumentit ja pyytävät projektinjohtajaksi hakeneet haastatteluun. Valitut projektinjohtajat valitsevat sitten asiantuntijat tiimeihinsä dokumenttien, videoiden ja mahdollisten haastattelujen pohjalta. Oikein napakka ja toimiva aloitus!

Projektiosaamisen opintojaksolla viestinnän opettaja ohjaa projektin loppuraporttia ja lopuksi arvioi sen yhdessä ammattiaineen opettajan kanssa. Loppuraportti rakentuu IMRADin (tutkimusraportin kaava: Introduction, Materials and methods, Results and Discussion) mukaisesti, ja siihen sisältyy kirjallisuuskatsaus. Tutkimusraportointia (lähdeviittaustekniikkaa, raportointiohjeita ym.) ja prosessikirjoittamista kerrataan heti Viestintätaitojen kurssin alkupuolella, jotta opiskelijat osaavat alusta pitäen käyttää muun muassa lähdeviittaustekniikkaa esseissään ja raporteissaan. Projektiosaamisen opintojakson päätteeksi valmiit projektit esitellään loppuseminaarissa, johon viestinnän opettaja myös osallistuu.

Loppuseminaarissa arvioidaan suullisia esityksiä ja annetaan palautetta tehdystä työstä. Seminaarin päätteeksi viestinnän opettaja järjestää vielä seminaarilounaan ravintola Tallissa, jossa saadaan koko projektitoimiston toiminnalle hieno päätös.

Työorganisaation toiminta ja johtaminen -opintojaksolla viestinnän opetus kytkeytyy kaikkeen toimintaan, koska opetan molempia kursseja. Aikatauluuni on varattu keski- viikkopäivä koko kevään ajan projektitoimistolle, ja opintojaksot nivoutuvat sisällöllisesti sen mukaan, mikä opiskelijoille on järkevää. Kaikkiin suullisiin ja kirjallisiin tehtäviin kuuluu aina sisällöllisen aineksen arvioinnin lisäksi myös palaute viestintätaidoista. Kun keskustellaan johtamistyyleistä, käsitellään paljon myös viestintää ja vuorovaikutusta, ja kun puhutaan argumentoinnista ja vakuuttavuudesta, lähestytään usein johtamisen ja organisaatioviestinnän käsitteitä.

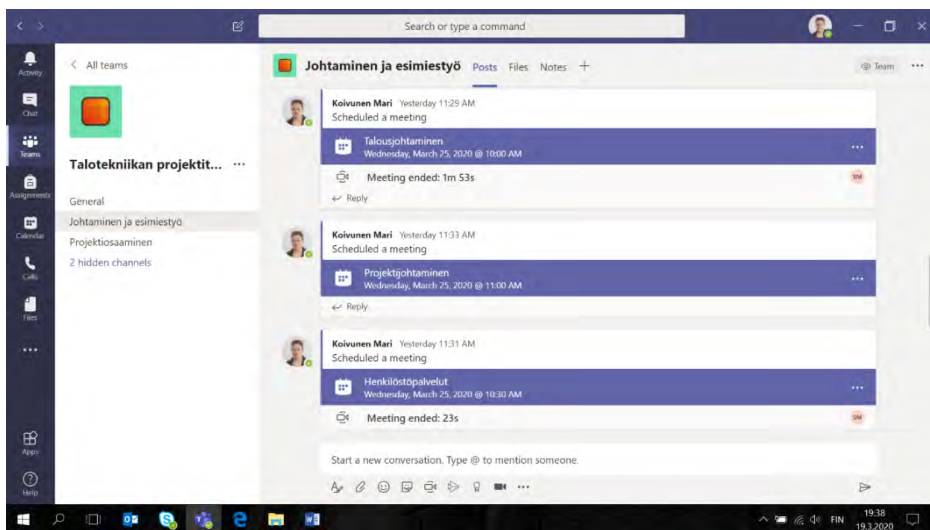
Molemmilla opintojaksoilla on teemaluentoja, jotka nivoutuvat molempiin kursseihin. Teemat liittyvät muun muassa esiintymistaitoon, argumentointiin, kokous- ja neuvottelutaitoon, työelämän tekstilajeihin ja johtamisviestintään. Johtamisen kurssin osuuteen kuului keväällä 2020 myös Lean-ajatteluun kuuluva koulutus, johon sisältyi rakennusalalla käytetty LeanConstruction-osio. Kurssi liittyi RAKES 2020 -hankkeeseen, ja muutama opiskelija innostui myös perehtymään Last Planner -työkaluun Villego-simulaation kautta, josta järjestettiin erillinen koulutuspäivä. Lean-ajattelun ohella syvennyttiin asiantuntijaluentojen kautta strategiseen johtamiseen teemalla: ”Mitä insinöörin tulee tietää johtamisesta?” sekä talusjohtamiseen. Strategista johtajuutta esitteli entinen opiskelijani, nykyään Puolustusvoimilla hankepäällikkönä toimiva diplomi-insinööri, ja talusjohtamisen käsitteitä avasi liiketalouden lehtori, kollegani samalta kampukselta.

Kurssin aluksi on ennakkotehtävä, jossa opiskelijat laativat esseen liiketoimintasuunnitelmasta. Heidän tulee etsiä aiheesta tietoa, käyttää lähdeviittauksia ja laatia lähdeluettelo käyttämistään lähteistä. Sisällön lisäksi arvioin kirjoittamisen taitoa sekä lähdeviittaus- tekniikan hallintaa. Annan palautetta heti ensimmäisessä tehtävässä myös kielenhuoltoon liittyvistä asioista, jotta opiskelijat osaavat kiinnittää huomiota myös kirjoittamiseen. Hallintoryhmittäin laaditaan liiketoimintasuunnitelma sekä toimintakertomus projektitoimiston toiminnasta. Niin sanottu esikuntaryhmä kokoaa hallintoryhmien laatimat osiot kokonaisuudeksi. Tiedonhakua harjoitellaan myös jatkossa, kun hallintoryhmittäin perehdytään organisaation toimintaan ja johtamiseen teorian kautta. Esimerkiksi viestintäryhmä perehtyy organisaation sisäiseen ja ulkoiseen viestintään sekä kokouskäytänteisiin ja projektijohtamisen ryhmä moniprojektijohtamiseen sekä ihmisten johtamiseen. Opiskelijat tekevät aiheista seminaarialustukset, jotka esitetään seminaarissa. Seminaarissa annetaan palautetta sisällöstä sekä esiintymistaidoista.

Puheviestintätaitoja harjoitetaan tiiviisti koko kevään ajan. Projektitoimiston opiskelijoilla on samaan aikaan Ilmastointijärjestelmien kurssi, ja tällä kurssilla on tehty jo vuosia yhteis-

työtä viestinnän opetuksen kanssa. Opiskelijat pitävät asiantuntijaesitykset ryhmissä, joista ammattiaineen opettaja antaa palautetta sisällöstä ja viestinnän opettaja esiintymistaidoista. Esitysseminaari pidetään auditoriossa, esitystekniikkaan ja laitteisiin kiinnitetään huomiota ja esitykset videoidaan. Tänä keväänä opiskelijat esittelivät projektejaan myös englannin kielellä biberachilaisille vaihto-opiskelijoille, mikä olikin yllättäen opiskelijoiden mielestä kutakuinkin haastavinta koko kurssissa.

Kokous- ja neuvottelutaitoja harjoitellaan viikoittain erilaisissa palavereissa. Palavereista laaditaan muistiot, jotka tallennetaan Teamsiin. Teamsia hyödynnetään muutoinkin kokousten ja palaverien järjestämisessä sekä kokousten tallentamisessa, mikäli esimerkiksi joku osallistujista on etäyhteydessä (kuva 4). Teams on uusi tuttavuus oppimisympäristönä, joten sitä harjoitellaan käyttämään yhdessä. Lisäksi kurssilla käytetään Learnia ja Facebookin yksityistä ryhmää. Learnissa projektitoimistolla on yhteinen alusta, ja alustaa käytetään opiskelumateriaalin jakamisessa ja tehtävänpalautuksissa. Facebookia käytetään lähinnä viestintään ja johtamiseen liittyvien postauksien ja artikkelien jakamiseen. Lisäksi opiskelijat käyttävät projektiryhmien, hallintoryhmien ja koko ryhmän viestintään WhatsAppia. Jatkossa on suunniteltava eri medioiden tarkoituksenmukaista käyttöä enemmän, mutta toisaalta on hyvä kokeilla erilaisia vaihtoehtoja työelämäkin ajatellen.

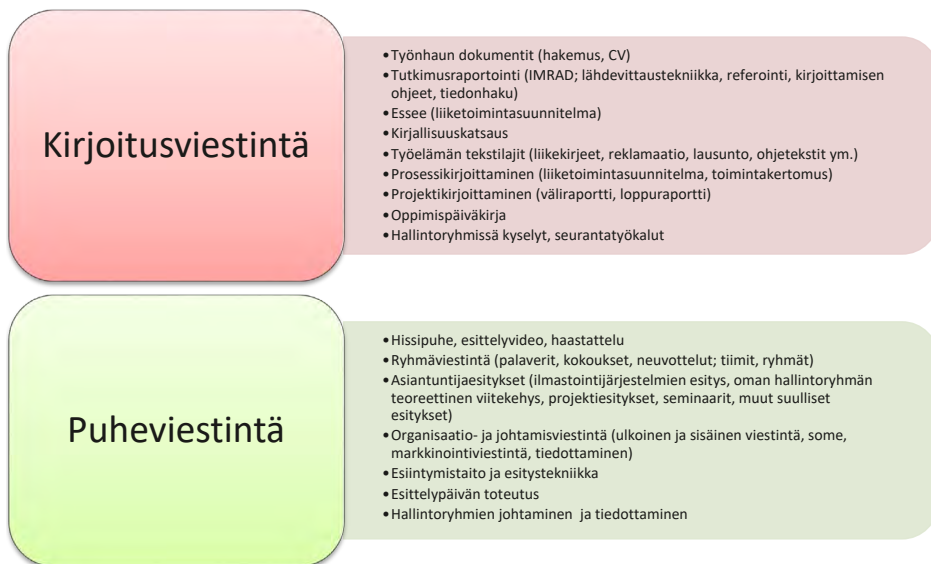

Kuva 4. Teams palaverien alustana, kuvakaappaus

Kullakin hallintoryhmällä on vetäjänsä, ja vetäjät muodostavat johtoryhmän, johon opintojakson opettajakin kuuluu. Johtoryhmällä on omat vastualueensa, ja heidän tehtäväänään on muun muassa suunnitella projektien esittelypäivä, jossa valmiita projekteja esitellään kiinnostuneille. Esittelypäivää markkinoidaan opiskelijoiden lisäksi henkilökunnalle sekä työelämän toimijoille.

Hallintoryhmillä on aiemmin mainittujen kirjallisten ja suullisten tehtävien lisäksi vielä hallintoryhmän omia hallinnollisia tehtäviä. Esimerkiksi markkinointiryhmässä toteutetaan kaksi lyhyttä markkinointivideota, joista toinen on suunnattu uusille opiskelijoille ja toinen alueen yrityksille. Talousjohtamisen ryhmässä kootaan projektitoimiston budjetti, laaditaan Excel-mittari talouden seurantaan projektiryhmille ja kootaan tilinpäätös toimintakertomukseen. Henkilöstöpalvelut vastaa työnajanseurannasta ja työhyvinvoinnista ja tekee hyvinvointikyselyt henkilöstölle kaksi kertaa kevään aikana. Opiskelijat ja ryhmät toimivat itsenäisesti ja raportoivat säännöllisesti opettajalle. Opettaja ohjaa ja neuvoo tarvittaessa, mutta päävastuu on opiskelijoilla.

Opiskelijat pitävät koko kevään ajan oppimispäiväkirjaa molemmista kurseistani ja arvioivat siinä omaa oppimistaan, osaamistaan ja tehtyä työtä. Johtamisen kurssilla tulee pohtia lisäksi omia henkilökohtaisia ominaisuuksiaan, niin vahvuuksiaan kuin kehittämistehtäviään, osana tiimejä (projektiryhmä vs. hallintoryhmä) sekä koko tiimin vahvuuksia ja valmiuksia. Viestintätaitojen puolella tulee pohdiskella oman viestijäkuvan kehittymistä projektitoimiston aikana sekä omia viestinnällisiä vahvuuksia ja kehittämistehtäviä niin yksikön tasolla kuin ryhmässäkin.

Kuva 5. Viestintätaidot projektitoimistossa

Tämän loppukevään koronaepidemia aiheutti lisähaastetta, kun yllättäen siirryttiin etäopetukseen. Esittelypäivästä jouduttiin luopumaan, mutta muilta osin tavoitteisiin päästiin. Opettajat olivat etäyhteyksien päässä tarvittaessa, ja ohjaukset ja palautteet hoidettiin kirjallisesti sekä videoyhteyden kautta. Opiskelijat saivat projektit valmiiksi ajoissa ennen

epidemiaa, joten loppukeväälle jäi vain raportointi. Projektien loppuseminaari hoidettiin videoyhteyksin Teamsilla.

Vaikka tämän kevään koronaviruksen aiheuttama poikkeustilanne aiheutti paljon haasteita opetukselle ja fyysiselle etäisyydelle, se myös toisaalta loi uudenlaista yhteishenkeä ja välittämistä. Uusia vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden muotoja kehiteltiin, kuten virtuaalisia aamukahveja kielten kollegojen kanssa videoyhteydellä. Avoimuus, välittömyys sekä yhteisöllisyys ovat työyhteisössä merkittävässä roolissa, ja yhdessä tekeminen ja keskusteleminen ovat opetuksessakin hyvin tärkeitä. Tiimiopettajuus on yhdessä suunnittelemista ja tekemistä, ja parhaimmillaan antaa kaikille osapuolille enemmän kuin yksittäisen opettajan tuotos.

Yhtenä aihealueena tänä keväänä projektitoimistossa on ollut jaettu johtaminen, jota myös tiimiopettaminen mielestäni on. Opettajat kokevat yhteistä vastuuta kokonaisuudesta ja sen tavoitteisiin ja päämääriin pääsemisestä sekä kannustavat ryhmää ja toisiaan. Tällaista mallia on hyvä näyttää opiskelijoillekin.

TIIMIOPETTAJUUS PROJEKTITOIMISTOSSA

Projektitoimiston opettajana toimiminen on ollut etenkin ensimmäisillä kerroilla työlästä, mutta antoisaa. Koen hurjaa ylpeyttä upeista, ahkerista ja itseohjautuvista opiskelijoista, jotka yhdessä tekemällä oppivat ja opettavat myös opettajiaan. Tiimiopettajuuden ohella voidaan puhua myös tiimioppimisesta. Opettaja ja opiskelijat oppivat tuntemaan toisensa huomattavasti paremmin kuin mitä normaalin opintojakson aikana ehtii tutustua.

Projektiosaamisen opintojakson opettajan kanssa olemme tehneet yhteistyötä jo vuosia, joten meillä oli aloittaessa jo aika selkeä kuva siitä, miten yhdessä toimimme. Projektitoimisto on toiminut jo useamman vuoden ajan, ja opintojaksot ja opettajat ovat välillä vaihtuneet. Itselleni tämä vuosi on ollut toinen, ja tämä kevät etenkin on ollut hyvin intensiivinen, kun olen vastannut kahdesta kurssista. Projektiosaamisen opettaja on ollut koko ajan sama, joten hänen kanssaan on hyvin helppoa toimia, koska hänellä on kokonaisuus hyvin hallussa. Suunnittelupalaverit ja käytävä- ja puhelinkeskustelut ovat tulleet tarpeeseen. Viestinnän kurssilla on helpompi kokea vastavuoroista tasavertaisuutta – sitä, mitä jaettu asiantuntemus parhaimmillaan on. Johtamisen kurssin osalta koen vielä hienoista noviisimaisuutta ja kisällimäisyyttä, mutta toisaalta tunnen tuoneeni jotakin uutta ja toimivaa konseptiin. On tärkeää, että opiskelijat ymmärtävät, että Viestintätaidot ei ole pelkästään erillinen opintojakso, vaan viestintä kokonaisuudessaan on tärkeä osa ammatti-identiteettiä sekä -osaamista ja kytkeytyy kaikkeen toimintaan.

Vaikka projektitoimisto koostuu useammasta opintojaksosta, sen tavoitteena on näyttäytyä opiskelijoille yhtenä kokonaisuutena. Opettajien roolina on kantaa kokonaisvastuuta tiimimäisesti. Tässä tiimissä tehdään koko ajan yhteistyötä, keskustellaan ja annetaan palautetta.

Opiskelijoille jaetaan vastuuta, mutta heillä on kuitenkin ohjausta lähellä. ”Opiskelijoiden suuntaan opettaja on ollut tiedon jakajan ja luennoitsijan sijasta opiskelijoiden oppimisprosessin tukija, valmentaja ja asiantuntija-apu” (Arola & Potinkara 2017).

Vaikka toimin projektitoimistossa itse hieman kaksoisagentin roolissa, koen työskentelyn hyvin antoisana. Opiskelijoiden innostus tarttuu opettajaankin, ja tunnen positiivisella tavalla ylittäneeni rajojani. Savonmäki (2007, 91) määrittelee positiivisen rajanylityksen aina omaa osaamista tai toimenkuvaa laajentavaksi yhteistyöksi, jonka avulla omaa asiantuntemusta saadaan hyödynnettyä entistä paremmin. On toki totta, että rajojen ylittäminen asettaa haasteita töiden kokonaissuunnittelulle ja ajankäytölle. Oma osaaminenkin tuntuu välillä riittämättömältä, ja lista asioista, joihin pitäisi jaksaa perehtyä, vain kasvaa. 20 vuotta viestinnän opettajana on kuitenkin opettanut myös armollisuutta itseä kohtaan, vaikka se ei aina helppoa olekaan.

Kevään 2020 projektitoimisto saatiin kunnialla päätökseen, ja toimintakertomus saatiin valmiiksi. Projektien toimeksiantajat olivat tyytyväisiä tehtyihin projekteihin, ja alustavia yhteistyökuvioita sovittiin projektien loppuseminaarissa jo ensi vuotta ajatellen. Ensi syksynä aloitetaan uusien projektien suunnittelu ja neuvottelemine toimeksiantajien, niin vanhojen kuin uusienkin, kanssa. Lean-ajatteluun olisi tarkoitus syventyä lisää, ja harkinnassa on Last planner -ohjelman ottaminen käyttöön osaksi projektitoimistoa. Yhtenä hyvänä uutena kehityschdotuksena tuli myös esiin DD-opiskelijoiden ottaminen mukaan projektitoimiston toimintaan, jolloin työkieleksi osin vaihtuisi englanti. Viestinnän ja kielten osuus korostuisi entisestään!

LÄHTEET

Arola, J. & Potinkara, T. 2017. Tiimiopettajuus talotekniikan koulutuksessa. *Xamk Next* 19.12.2017. Verkkolehti. Saatavissa: <https://next.xamk.fi/uutta-luomassa/tiimiopettajuus-talotekniikan-koulutuksessa/> [viitattu 3.3.2020].

Arola, J., Potinkara, T. & Ojapelto, A.-M. 2016. Mamkin talotekniikan projektitoimistossa tehdään työtä alueen yrityksille. *Toolilainen* 1, 24–25.

Erkkilä, R. & Perunka, S. 2016. Näkökulma tiimiopettajuuteen. *ePooki* 28. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut. Verkkoartikkeli. Saatavissa: <http://www.oamk.fi/epooki/2016/nakokulma-tiimiopettajuuteen/> [viitattu 23.2.2020].

Hakala, K. 2014. Case – Betonirakentamisen opintoja työelämäyhteistyössä. Teoksessa Kullaslahti, J. & Ylikauppila, A. (toim.), Osaamisperustaisuudesta tekoihin. Osaamisperustaisuus korkeakouluissa ESR-hankkeen loppujulkaisu. Turun yliopiston Brahea-keskuksen julkaisuja 3. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://ospe.utu.fi/materiaalit/Osaamisperustaisuudesta_tekoihin.pdf [viitattu 2.3.2020].

Immonen, A.-L. & Kinnunen, K. 2016. Pariopettajuus ja taloushallinto liiketalouden koulutuksessa. Teoksessa Kakkonen, M.-L. (toim.) Ammattikorkeakoulunopettajuus muutoksessa. D: vapaamuotoisia julkaisuja – free-form publications 77. Mikkeli: Mikkelin maattikorkeakoulu, 18–29.

Perry, B. & Stewart, T. 2005. Insights into effective partnership in interdisciplinary team teaching. *System* 4. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 23.2.2020].

Savonmäki, P. 2007. Opettajien kollegiaalinen yhteistyö ammattikorkeakoulussa. Mikropoliittinen näkökulma opettajuuteen. Koulutuksen tutkimuslaitos. Tutkimuksia 23. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

500 OPISKELIJAA JA ME

MITEN OPETTAA KIELEN ALKEET MASSATOTEUTUKSELLA?

Miia Karttunen, FT, lehtori & Ksenia Sharapova, FM, MBA, lehtori

JOHDANTO

Venäjä on yksi tärkeä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (Xamk) kansainvälisen toiminnan kohdema. Xamk tekee yhteistyötä venäläisten partnereiden kanssa paitsi tutkimus- ja kehittämishankkeissa myös opetuksessa. Opettaja- ja opiskelijavaihtojen lisäksi Xamk tekee koulutusyhteistyötä muun muassa myymällä koulutuskokonaisuuksia ja tarjoamalla avoimen korkeakoulun opintoina yksittäisiä opintojaksoja venäjänkieliselle kohderyhmälle. Xamkin Yhteiset opinnot -yksikkö on ollut mukana venäjänkielisen koulutustarjonnan luomisessa. Vuonna 2019 eri koulutukset tarjosivat omia opintojaksojaan, ja vuonna 2020 Yhteisten opintojen yksikkö tarjoaa venäjänkieliselle kohderyhmälle verkko-opintojaksot *Englannin tehovalmennus* (3 opintopistettä), *Englantia ensihoitajille* (2 op) ja *Suomea venäjää puhuville* (2 op).

Tässä artikkelissa kuvataan *Suomea venäjää puhuville* -opintojakson (ven. Финский язык для русскоговорящих) suunnittelua, toteutumista ja tuloksia ensimmäiseltä toteutuskerralta. Opintojakson ensi toteutukselle keväällä 2020 ilmoittautui yli 600 opiskelijaa ja opiskelun aloitti lähes 500 opiskelijaa, joten toteutus oli hyvä harjoitus massaopetuksen järjestämiseen jatkossa.

OPINTOJAKSOA SUUNNITTELEMAAN JA MARKKINOIMAAN

Suomea venäjää puhuville on alkeistason opintojakso. Se on suunnattu niille henkilöille, jotka haluavat oppia suomen kielen alkeet esimerkiksi selviytyäkseen yksinkertaisista vuorovaikutustilanteista matkaillessaan Suomessa tai viestiessään suomea puhuvien kanssa. Opiskelu tapahtuu Xamkin Open Learn -verkko-oppimisympäristössä.

Xamk ja sen edeltäjät Kymenlaakson ammattikorkeakoulu ja Mikkelin ammattikorkeakoulu ovat järjestäneet suomen kielen alkeiden opetusta niin kauan kuin niissä on ollut englanninkielisiä koulutusohjelmia. Alkeistason suomen verkko-opetustarjontaa alettiin työstää vuonna 2011, ja ensimmäiset verkossa opiskeltavat suomen alkeet tulivat opetustarjontaan vuonna 2014. Näiden verkkoalkeiden kohderyhmänä olivat englannin kielen taitoiset opis-

kelijat. Apukielenä oli siis englanti. Verkko-opetuksen muodot ja menetelmät ovat reilussa viidessä vuodessa monipuolistuneet, ja suomen opetusta verkossa voidaan nykyisellään kuvailla hyvin laadukkaaksi. Puutteena on kuitenkin se, että lisääntyneestä kiinnostuksesta huolimatta venäjänkieliselle kohderyhmälle ei ole ollut omankielistä opetustarjontaa. Suomi on kiinnostava matkakohde venäläisille turisteille, ja etenkin Suomen rajan läheisyydessä asuvat venäläiset vierailevat säännöllisesti Suomessa ja ovat myös kiinnostuneita oppimaan suomen kieltä. Oli siis ilmeistä, että opintojaksolla, jolla voisi opiskella suomen kielen alkeita venäjäksi opetettuna, voisi olla kysyntää.

Opintojakson suunnittelu alkoi keväällä 2019. Suunnittelu oli mahdollista aloittaa, kun varmistui, että venäjän kielellä tarjottavaa opetustarjontaa voidaan luoda strategiarahoituksen turvin. Opintojakso oli opiskelijoille maksuton.

Xamkin lehtorit Ksenia Sharapova ja Miia Karttunen laativat alustavan opetussuunnitelman opintojaksolle keväällä 2019. Opintojakson laajuudeksi päätettiin 2 opintopistettä, joka vastaa opiskelijan työmääränä hieman yli 50:tä tuntia. Opintojakson kestoksi määriteltiin kaksi kuukautta, josta seitsemän ensimmäistä viikkoa oli eri teemojen opiskelua ja kahdeksannella viikolla järjestettiin verkkotentti. Kaikki opetusmateriaalit suunniteltiin sähköisiksi (Open Learn -verkko-oppimisympäristöön ladatut PowerPoint-diasarjat ja niiden audioliitännäiset sekä videot). Pääosa tehtävistä suunniteltiin automatisoiduiksi (H5P- ja Open Learn -ympäristön tehtävätyökalut), ja osassa tehtäviä opettajalle suunniteltiin ohjaavaa roolia. Pedagogiset valinnat tehtiin sillä ajatuksella, että opiskelijoita olisi enintään 80.

Opintojakson markkinointi alkoi syksyllä 2019, jolloin tehtiin verkostomarkkinointia Venäjän-matkojen yhteydessä, kv-partneriyliopistojen kautta ja eri sosiaalisen median kanavissa. Xamkin avoin AMK ja täydennyskoulutus -yksikkö luonnollisesti teki paljon markkinointityötä, mutta myös koulutusjohtaja Seija Aallon ja Venäjä-asiantuntija Arja Haikaran vierailut yhteistyöoppilaitoksissa tuottivat tulosta. Markkinointitapa osoittautui tehokkaaksi, sillä ilmoittautumisia tuli myös Venäjän kaukaisemmista osista, esimerkiksi Jekaterinburgista, Kazanista, Novosibirskistä ja Vologdasta, ja muistakin maista kuten Kazakstanista, Kiinasta ja Argentiinasta. Ilmoittautuneita oli yhteensä 601, ja opiskelun aloitti 480 opiskelijaa.

Ilmoittautuneiden runsas määrä yllätti opintojakson rakentajat positiivisesti mutta samalla pakotti tekemään valinnan, toteutetaanko opintojakson alkuperäisen suunnitelman mukaan pienemmälle osallistujamäärälle vai hyväksytäänkö mukaan kaikki ilmoittautuneet ja muutetaan pedagogista lähestymistapaa. Päätettiin, että kokeillaan toteuttaa opintojakso massaopetuksena, ja lisättiin automatisoitujen tehtävien osuutta niin, että opintojaksolla olisi mahdollista opiskella samanaikaisesti satoja opiskelijoita.

TOTEUTUKSEN KUVAUS

Opintojakson sähköisenä alustana käytetty Open Learn on Xamkin avoimen ammattikorkeakoulun käyttämä Moodle-pohjainen oppimisympäristö, jonne kirjautuakseen opiskelijat eivät tarvitse varsinaista Xamkin opiskelijatunnusta. Open Learn toimii perinteisen Moodle-ympäristön toiminnoilla, ja lisäksi siihen voidaan liittää H5P-sisältöjä. Rakensimme Open Learn -alustan, joka sisältää 10 välilehteä. Alussa ja lopussa on välilehtiä, joilla kerrotaan opintojakson rakenteesta ja aikataulusta, muista opiskeluohjeista sekä suomen kielestä ja Suomesta maana ja matkailukohteena. Tärkein osa ovat seitsemän teemavälilehteä, joista jokaisella on aina yhden viikon opiskelumateriaali ja harjoitukset. Yhdellä välilehdellä oli opintojakson loppupentti. Taulukossa 1 näkyvät opintojakson rakenne ja aikataulu.

Taulukko 1. Opintojakson teemat ja aikataulu (kuvakaappaus Open Learn -alustalta)

Даты	Грамматика	Коммуникационное содержание	
1 неделя	10.-16.2.2020	глагол olla	Приветствия, числа
2 неделя	17.-23.2.2020	Инессив: Где? окончание -ssa Глагол puhua	Где я живу? На каком я говорю языке?
3 неделя	24.2.-1.3.2020	Элатив: Откуда? Окончание -sta	Языки и национальности. Из какой страны?
4 неделя	2.-8.3.2020	партитивный падеж	В кафе / В ресторане
5 неделя	9.-15.3.2020	Глаголы syödä и juoda	Ситуации обслуживания
6 неделя	16.-22.3.2020	Структура Minulla on (У меня есть ...)	Важная лексика для базового общения
7 неделя	23.-29.3.2020	глаголы mennä и tulla, иллативный падеж: Куда?	Который час? Распорядок дня
8 неделя	30.3.-3.4.2020	Онлайн-экзамен	

Opintojakson suunnittelussa huomioitiin eAMK-hankkeen verkkototeutusten laatukriteerit (ks. eAMK s.a.), ja esimerkiksi opintojakson esittelystä, ohjeista ja muusta visuaalisesta ilmeestä pyrittiin tekemään mahdollisimman selkeät tekstin, kuvien ja videoiden avulla. Rakenne pyrittiin pitämään loogisena ja visuaalisesti helppolukuisena.

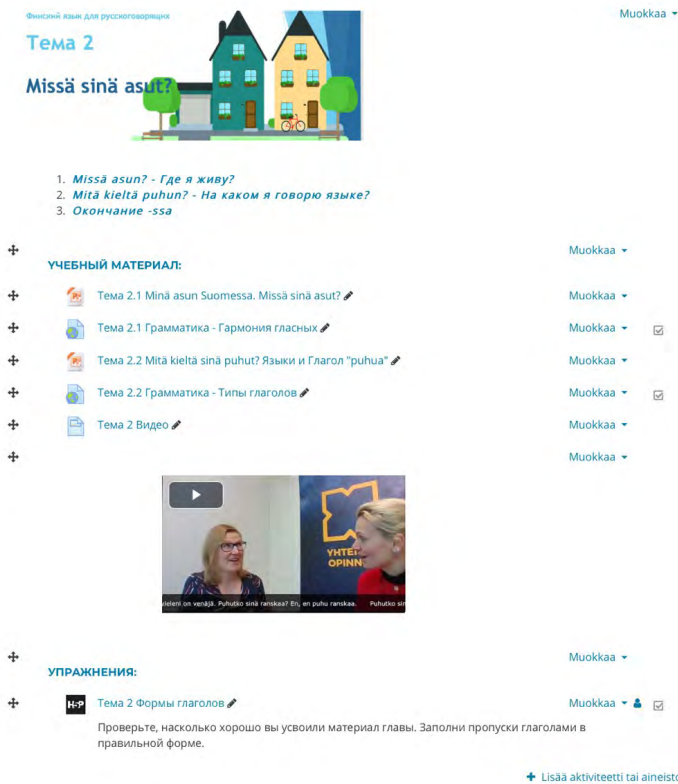
Opiskelu alkoi viikolta 1, jolloin teemana olivat tervehdykset, numerot ja *olla*-verbi. Viikon 2 teeman olivat paikanilmaukset (*missä?*), kielet ja verbi *puhua*. Viikolla 3 jatkettiin paikanilmauksia (*mistä?*), kansallisuuksia ja maita. Viikon 4 teemana olivat kahvilakeskustelut ja ruokailusanasto sekä partitiivimuodot. Viikolla 5 menttiin ravintolateemaan ja opiskeltiin myös verbit *syödä* ja *juoda*. Omistusrakenne (*minulla on*) oli viikon 6 teemana, ja viikolla 7

otettiin aiheeksi verbit *mennä* ja *tulla*, illatiivimuodot (*mistä?*) sekä ajan ilmaukset. Viikko 8 oli varattu tentille.

Teemojen rakenne toistui samarakenteisena teemasta toiseen. Jokainen teema alkoi oppimateriaalilla. Materiaaliin sisältyivät tyypillisesti seuraavat osat:

- PowerPoint-diasarja, joka sisälsi suomenkieliset tekstit (kirjoitettuna ja puhuttuina audioliitännäiseksi) sekä venäjänkieliset käännökset
- videoitu dialogi, jossa opettajat esiintyivät
- mahdolliset lisämateriaalit, esimerkiksi opettajan laatimat ohjevideot, lisätehtävien tiedostot, linkit ulkopuolisiin tehtäviin, ohjeteksteihin tai opetusvideoihin.

Oppimateriaalin alapuolella olivat teeman varsinaiset tehtävät, joita oli eri viikoilla vaihteleva määrä, enimmillään kolme. Koska kyseessä oli massatoteutus, kaikki tehtävät olivat automatisoituja. Halusimme kuitenkin huolehtia siitä, että tarjolla oli eri tehtävätyyppejä: aukko-, yhdistämis-, kuuntelu- ja puhetehtäviä. Osa tehtävistä sisälsi itse- tai vertaisarviointia. Osaan tehtävistä oli oikeat vastaukset saatavilla teeman päätyttyä. Kuvassa 1 näkyy yhden teeman rakenne.

Финский язык для русскоговорящих

Муокkaa ▾

Тема 2

Missä sinä asut?

1. Missä asun? - Где я живу?
2. Mitä kieltä puhun? - На каком я говорю языке?
3. Окончание -ssa

+ УЧЕБНЫЙ МАТЕРИАЛ: Muokkaa ▾

- + Тема 2.1 Minä asun Suomessa, Missä sinä asut? Muokkaa ▾
- + Тема 2.1 Грамматика - Гармония гласных Muokkaa ▾
- + Тема 2.2 Mitä kieltä sinä puhut? Языки и Глагол "решуа" Muokkaa ▾
- + Тема 2.2 Грамматика - Типы глаголов Muokkaa ▾
- + Тема 2 Видео Muokkaa ▾

+ Muokkaa ▾

+ УПРАЖНЕНИЯ: Muokkaa ▾

- + Тема 2 Формы глаголов Muokkaa ▾

Проверьте, насколько хорошо вы усвоили материал главы. Заполни пропуски глаголами в правильной форме.

+ Lisää aktiviteettiä tai aineisto

Kuva 1. Esimerkki teeman rakenteesta (kuvakaappaus Open Learn -alustalta)

Jo opintojakson suunnitteluvaiheessa päätimme, että on tärkeää huolehtia opettajan ja opiskelijoiden vuorovaikutuksesta. Koska opiskelijoita oli satoja, emme kuitenkaan voineet ottaa vastaan kaikilta yksittäisiä viestejä vaan perustimme Open Learn -alustalle kaksi viestintäfoorumia keskustelutoimintoja käyttäen: Toinen viestintäfoorumi oli opettajan tiedotusfoorumi, jossa opettaja kerran tai kaksi kertaa viikossa lähetti koko ryhmälle viestejä. Tavallisesti opettaja lähetti viestin aina, kun uusi tema avattiin, ja samalla hän saattoi yleisesti kommentoida edellisen teeman opiskelua tai vastata opiskelijoiden kysymyksiin. Toinen viestintäfoorumi oli opiskelijoiden kysymys- ja keskustelufoorumi, jossa opiskelijat voivat kysyä, kommentoida, vastata toistensa viesteihin ja olla muuten vuorovaikutuksessa. Tämä opiskelijoiden foorumi oli mahdollisuus tilata tai olla tilaamatta, ja opettaja kävi myös vastaamassa kysymyksiin noin kerran viikossa.

Opintojakson alussa kysymyksiä tuli paljon enemmän kuin opintojakson loppupuolella, koska opiskelijat eivät alussa olleet tottuneet sähköisen oppimisympäristön toimintoihin. Monet kysymykset olivat luonteeltaan teknisiä, mutta myös lisämateriaaleja ja syvemmälle meneviä kielioppiasioita kysyttiin. Kysymysten perusteella opintojaksoa pystyttiin kehittämään paremmaksi jo opiskelun käynnissä ollessa, ja nämä parannukset auttavat myös, kun jaksoa toteutetaan tulevaisuudessa.

Oppimateriaaleina hyödynnettiin videoita monipuolisesti. Opintojakson alussa videon avulla kuvattiin oppimisalusta ja sen toiminnot sekä kerrottiin opintojakson suorittamisesta. Jokaisessa teemassa oli suomeksi tekstitetty dialogivideo, jossa opettajat kävivät lyhyen keskustelun ja vaihtoivat esimerkiksi kuulumisia alkeistason suomen kielellä. Lisäksi osaan teemoista tehtiin ohjevideoita. Osa videoista oli reaktioita opiskelijoiden esittämiin kysymyksiin, kun opettajat halusivat täydentää oppimateriaalia opintojakson aikana.

Opintojakson tehtäväaktiiviteetteihin oli asetettu suoritusten seuranta -toiminto, ja lisäksi käytössä olivat osaamismerkkit, joista opiskelija sai positiivista palautetta esimerkiksi ajoissa tehdystä tehtävästä tai aktiivisesta osallistumisesta. Kuvassa 2 näkyy, millaisia osaamismerkkejä opintojaksolla käytettiin. Opiskelijoiden kannustamisessa hyödynnettiin myös tehtävien automaattisen tarkistuksen palauteviestejä. Massiivisella verkkokurssilla on tärkeää huolehtia siitä, että opiskelijat kokevat saavansa palautetta ja kannustusta, vaikka vain automatisaation kautta. Tällaiset elementit lisäävät kokemusta oppimisen pelillisyydestä ja ylläpitävät motivaatiota.

Значки успеха"

При выполнении упражнений у тебя есть возможность заработать значки успеха, которые помогут тебе контролировать прогресс в изучении языка.

Kuva 2. Osaamismerkit (kuvakaappaus Open Learn -alustalta)

Opintojakson vuorovaikutusta ylläpidettiin myös palautteen keruun avulla. Välipalautteessa opiskelijoilta kysyttiin yksinkertaisesti, mikä opintojakson ratkaisuisissa on onnistunutta ja mikä vaatii vielä kehittämistä, ja saatuun palautteeseen reagoitiin mahdollisuuksien mukaan jo opintojakson aikana. Loppuvaiheen palaute auttaa kehittämään opintojaksoa jatkossa.

POSITIIVISTA PALAUTETTA JA KEHITTÄMISKOHTEITA

Opintojaksosta saatiin pääasiassa positiivista palautetta. Vastaajat kertoivat opintojakson tason olevan odotustensa mukainen ja todella oppineensa suomea. Opiskelijat nostivat esiin, että opintojakson looginen rakenne tuki oppimista. Opettajien tallentamat dialogivideot ja muukin materiaalit koettiin hyväksi.

Kehittämisehdotuksina opiskelijat toivat esiin enimmäkseen teknisiä asioita (PowerPointien ääniliitännäisten heikko äänenlaatu, videoista puuttuvat venäjänkieliset tekstitykset). Osa vastaajista olisi halunnut enemmän tehtäviä ja puheharjoituksia, monipuolisempia aineistoja (esim. autenttisia tv-sarjakeskusteluja) sekä tiiviimpää vuorovaikutusta opettajien ja muiden opiskelijoiden kanssa.

Opintojakson hallinnointia hoitivat Xamkin avoimen AMK:n asiantuntijat. Tämän tyyppinen venäjänkielisen kohderyhmän massatoteutus oli ensikokemus myös avoimen AMK:n toimijoille, ja kokemuksesta voidaan oppia paljon. Esimerkiksi ohjeet opintojaksolle liittymisestä olisi hyvä saada jatkossa venäjänkielisinä (nyt pääasiassa englanniksi). Myös ohjevideot ja asiakaspalvelijan venäjän taito voisivat auttaa tekemään opintojaksolle liittymisestä helpompaa. Tässä kohtaa avoimen AMK:n ja Yhteisten opintojen yksikön henkilöstö voisi tehdä vieläkin enemmän yhteistyötä, jotta opiskelijoiden palveleminen kohderyhmän kielellä olisi mahdollista. Selkeitä ohjeita ja tarvittaessa lisäohjausta tarvitaan, kun opiskelijamassa on näin iso. Epätarkkuus ja virheet voivat aiheuttaa lisätyötä. Tämä on selkeä kehittämiskohde, kun suunnitellaan opintojakson uutta toteutusta isolle ryhmälle.

Opintojakson ensimmäinen toteutus päättyi huhtikuussa 2020. Opintojakson suoritti 132 opiskelijaa. Verkko-opintojaksoilla on tyypillistä, että kaikki aloittaneet eivät saa opinto-

jaksoa valmiiksi. Tämän toteutuksen aloittaneista 27,5 % suoritti kurssin hyväksytysti loppuun, mitä voidaan pitää kohtuullisena tuloksena opintojakson pilotoinnille.

LOPUKSI

Massiivisen opintojakson vetäminen oli opettavainen kokemus. Ehkä tärkein oppi oli se, että ajankäyttöä kannattaa suunnitella. Opiskelijoille annetut selkeät ohjeet ja opettajan systemaattinen toiminta auttavat pitämään massakurssiin kuluvan työmäärän aisoissa. Opettajan stressiä ja aikataulun noudattamista helpotti esimerkiksi se, että opiskelijoille kerrottiin, että heidän kysymyksiinsä vastataan vain Open Learn -foorumin kautta ja vain kerran viikossa tietyinä päivinä. Työn rajaamiseen on tärkeää oppia, jotta työmäärä ei nujerra.

Opintojakso ei ole vielä valmis. Saatujen kokemusten ja palautteiden avulla jatketaan kehittämistyötä eteenpäin. Opintojakson alkuosasta on kehitteillä niin sanottu mikrokurssi Claned-verkko-oppimisympäristöön MOC eli massive online course -periaatteella, ja sen valmistamisessa kaikesta nyt hankitusta kokemuksesta on hyötyä.

LÄHTEET

eAMK s.a. eAMK verkkototeutusten laatukriteerit. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.eamk.fi/fi/campusonline/laatukriteerit/> [viitattu 20.5.2020].

AURINKOTUULIDROONIN NEITSYTMATKA

OPISKELIJOIDEN KANSAINVÄLISEN VERKKO- YHTEISTYÖN KOKEILU LOGISTIIKAN JA ENERGIATEKNIIKAN ENGLANNIN KURSSEILLA

Tarmo Ahvenainen, FL, yliopettaja

JOHDANTO

Kuvaan tässä artikkelissa kahta saman tyyppistä opetuskokeilua, joissa tarkoituksena oli antaa opiskelijoille mahdollisuus työskennellä englannin kursilla yhteistyössä ulkomaisen partnerioppilaitoksen opiskelijoiden kanssa ja siten saada aitoa kokemusta kansainvälisestä yhteistyöstä ja englanniksi viestimisestä erikielisten ihmisten kanssa. Tässä artikkelissa kuvaan melko nopeasti synnytetyn kokeilun toteuttamisen eri vaiheita, analysoin opiskelijalautetta, kerron lyhyesti kokeilun jatkosuunnitelmista ja lopuksi esitän listan neuvoista niille, jotka haluavat kokeilla samaa.

MIKSEIVÄT OPISKELIJAT ENGLANNIN KURSSILLA OIKEASTI VIESTI ENGLANNIKSI ERIKIELISEN IHMISTEN KANSSA?

Tutkintoon johtavan koulutuksen englannin opiskelun tavoitteena on oppia viestimään oman alan työelämätilanteissa englanniksi. Viestintätilanteita ei kursseilla ole kuitenkaan juuri harjoittelu autenttisesti erikielisten viestintäkumppanien kanssa, vaikka nykyiset viestintävälineet mahdollistaisivat sen eri tavalla kuin vielä 10 vuotta sitten. Puute konkretisoitui mielessäni viime elokuussa lukiessani kahta eri lähdettä: eAMKin laatukriteerien kohtaa, jossa todetaan, että “Opintojakso on laadittu ja toteutetaan kansainvälisenä yhteistyönä, mikäli mahdollista” (eAMK 2018), ja TAMKilaisen kollegani Emmanuel Abruquahin kirjoituksia kokemuksista aiheesta telecollaboration, joka kattaa kaikenlaisen verkon yli tehtävän yhteistyön (Abruquah 2017; Abruquah & Idiko 2018).

Opiskelijoiden verkon yli tekemä kansainvälinen yhteistyö on taloudellinen kotikansainvälistymisen muoto, joka voi antaa autenttisen englannin käyttökokemuksen ja kulttuurienvälisen viestinnän kokemuksen niille opiskelijoille, jotka eivät lähde vaihtoon (O’Dowd 2014). Yksi konkreettinen asia, jota suullisessa verkkoyhteistyössä voi päästä englanniksi harjoittelemaan, on totuttelu erikielisen puhujan englannin lingua franca -aksenttiin. Tämä aiheuttaa suuresti ymmärtämisongelmia. (Jenkins 2000.)

Lähdin toteuttamaan verkkoyhteistyötä ylläolevin ajatuksin, väljänä pedagogisena kehyksenä yhteistoiminnallinen oppiminen ja mahdollisuus verkossa tapahtuvaan tiimiopeettajuuteen ulkomaisen kollegan kanssa. Idea yhteistyön käynnistämiseksi syntyi elokuun viimeisellä viikolla 2019, ja kokeilu oli tarkoitus toteuttaa saman syksyn aikana. Kun päätös kokeiluun ryhtymisestä oli valmis, puuttuivat enää partnerit ja idea. Olin ideoinut mielessäni valtakuunnanrajan yli lentävän aurinkotuulidroonin, tietämättä miten ja kenen kanssa sen rakentaisin.

PARTNERIRYHMÄT RANSKASTA JA VENÄJÄLTÄ

Halusin kokeilla verkkoyhteistyötä kahden eri koulutuksen lähiopetusryhmän, logistiikan ja energiatekniikan opiskelijoiden kanssa, koska uskoin löytäväni näihin partnerit. Ollessani opettajavaihdossa Ranskassa Le Havren logistiikka-alan ISEL-korkeakoulussa (Institut supérieur d'études logistiques) olin tutustunut ISELin englanninopettajakollegaani Elise Bonniciein. Energiatekniikan englannin kumppaniksi pyysin pietarilaisen Teknologian ja energiatekniikan korkeakoulun (Высшая школа технологии и энергетики СПбГУПТД, Vyshaja Shkola tehnologii i energetiki) englanninopettajakollegaa Maria Vasilyevaa, jonka olin tavannut vain kerran hyvin lyhyesti. Myöhemmin mukaan liittyi Marian englanninopettajakollega Tatjana Sharapa, joka opetti osaa energiatekniikan opiskelijoista. Kollegojeni innostuttua verkkoyhteistyöstä kumpikin yhteistyö eteni omaa polkuaan. Seuraavassa esittelen kummankin kokeilun erikseen.

RANSKALAIS-SUOMALAINEN POLKU: MAAKOHTAISET VIDEOT LOGISTIIKAN INNOVAATIESTA

Ranskalaisen kollegani kanssa päädyimme seuraavanlaiseen kokeiluun. Päätimme teettää opiskelijoilla pienryhmissä videot logistiikan innovaatiosta, jonka he jakaisivat toisen maan pariopettajaryhmän kanssa. Pyysimme molemmat omilta logistiikan alan kollegoilta tähän liittyviä aiheita (kiitos Lassi Leppänen), mutta opiskelijat saattoivat ehdottaa myös omia aiheitaan. Esimerkkeinä valituista aiheista mainittakoon telematiikka, älykkäät pakkaukset, lennokit, automatisoidut varastot, miehittämättömät laivat ja konenäkö.

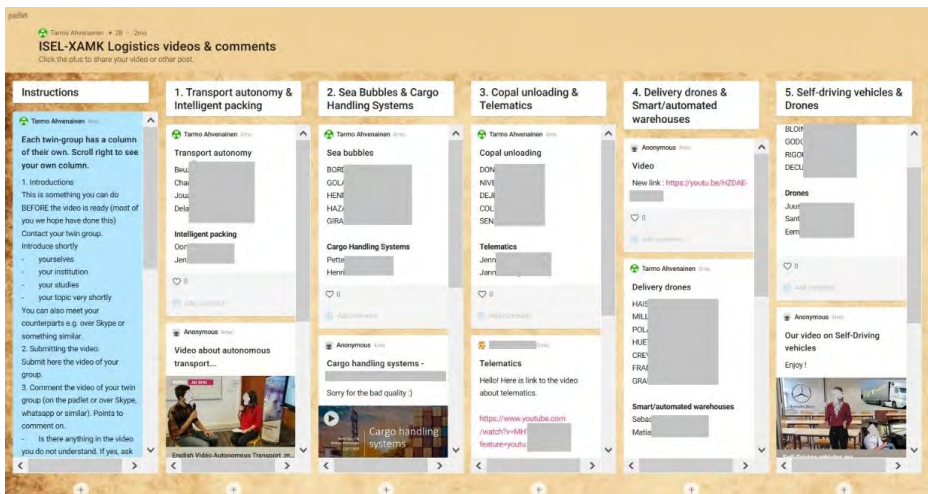
Muodostimme opiskelijoista pienryhmiä, joiden ensimmäinen tehtävä oli ottaa yhteyttä toisiinsa ja esittäytyä haluamallaan viestintävälineellä. Osa teki tämän suullisesti WhatsAppilla tai Teamsillä, mutta suurin osa teki se sähköpostilla tai vastaavalla; näin ollen suullista vuorovaikutusta ei tässä kohdin kaikkien kohdalla tapahtunut.

Erilaisista opiskelijamääristä johtuen pienryhmät olivat hieman epäsuhtaisia. Xamkissa ryhmän kooksi tuli kaksi, jotta saatiin jokaiselle ranskalaiselle 6–7 opiskelijan ryhmälle pariryhmä. Sen jälkeen kumpikin maakohtainen ryhmä valmisteli haluamastaan logistisesta innovaatiosta videon, joka jaettiin koko suuren ryhmän yhteisellä Padlet-alustalla. Ryhmien

tuli antaa omalle pariryhmälleen palautetta videoista haluamallaan tavalla. Annoimme vinkkejä videoiden käsikirjoittamiseen ja tekniseen toteuttamiseen, mutta jätimme paljon valinnanvaraa toteuttamistavassa. Myös me opettajat katsoimme videot ja annoimme palautetta kirjallisesti Padletilla.

Xamkissa parin tehtävänantoon kuului myös pitää aiheestaan esitys luokassa, joka toimi videon harjoituskierroksena. Lisäksi omat opiskelijani saivat tehtäväkseen tehdä kurssin lopussa raportin, jossa he kuvasivat oman aiheensa sisältöä, kumppaniryhmänsä aihetta, sekä yhteistyöprosessia.

Kuvassa 1 näkyy pala padlet-alustaa, jolle jokainen pienryhmä jakoi videonsa tai linkin siihen, ja jota käytettiin myös palautteen antamiseen. Jokaisella 14:lla pienryhmäparilla oli oma palstansa.

Kuva 1. Logistiikan opiskelijoiden padlet-alusta, jolla jaettiin videot ja niiden palaute, kuvakaappaus

Millaisia temppuja opettajilta vaadittiin, jotta yllä oleva oli mahdollista? Elokuussa viimeisinä päivinä aloitettu yhteistyö eteni ripein askelin. Suunnittelu ranskalaisen kollegani kanssa tapahtui yksinomaan sähköpostitse. Loki paljastaa, että sähköpostirumba käsitti noin 30 viestiä kumpaankin suuntaan. Syyskuun alussa sähköpostiviestien vaihdolla sovittiin lukuisista yksityiskohdista. Näitä olivat muun muassa aihe (logistiset innovaatiot), täsmällisten aihe-ehdotusten hankintatapa, opiskelijoiden tuotoksen muoto, aikataulu ja opiskelijoiden ajankäyttö, ohjeistuksen tarkkuus, opiskelijoille annettavan kielellisen tuen määrä, ryhmien muodostaminen ja ryhmien pariutustapa, työskentelyalusta, padletin perustaminen, padletin muodosta ja oikeuksista päättäminen ja viestintätavat opiskelijoiden kesken. Kahden viikon kuluessa ensimmäisestä viestistä yksityiskohdat olivat sillä tarkkuudella sovittuja, että pystyimme kirjoittamaan yhdessä tehtävänannon opiskelijoille. Yhteisestä versiosta kumpi-

kin opettaja teki omalle ryhmälleen oman maakohtaisen versionsa, jotka lähetimme myös toisillemme varmistaaksemme, että ohjeistuksessa ei ole ristiriitoja. Opiskelijajapienryhmien keskinäisen esittäytymisajan jälkeen lokakuu oli tiedonhankinnan ja sisällönmuokkauksen aikaa. Marraskuussa Xamkin opiskelijat pitivät esitykset luokassa aiheistaan, ja siten heillä oli mahdollisuus käyttää hyväksi luokassa pitämästään esityksestä saamaansa palautetta videon tuottamiseen. Lukukauden loppuun mennessä tuli linkit videoihin tallentaa padletille ja vuodenvaihteessa antaa palautetta oman pariryhmän videolle. Suurin osa ryhmistä sai videon tehtyä aikataulun mukaan. Seuraavassa aikataulussa (taulukko 1) on kuvattu kokeilun eri vaiheet elokuun lopun yhteydenotosta helmikuun reflektiopalaveriin.

Taulukko 1. Projektin tapahtumat aikatauluna

Ajankohta	Tapahtuma
27.8.	Ensimmäinen yhteydenotto
28.8.–8.9	Opettajat suunnittelivat kokeilun toteutustavan sähköpostitse
9.9.	Tehtävänanto opiskelijoille valmis
15.9.–20.9	Ryhmien muodostaminen Tehtävänannot opiskelijoille Pienryhmät ottavat yhteyttä pariryhmäänsä ja esittäytyvät
syys-lokakuu	Opiskelijoiden itsenäinen tiedonhankinta ja videon käsikirjoitus
marraskuun alku	Suomalaisen opiskelijat pitävät esitykset aiheestaan luokassa
30.11.	Määräaika: kaikki videot Padletilla
joulu-tammikuu	Pienryhmät ja opettajat antoivat palautetta videoista. Viimeiset ryhmät tallensivat videonsa tammikuun aikana. (Joulukuun opintovapaani takia kurssi keskeytyi joulukuuksi ja jatkui tammikuun ajan.)
helmikuu 2020	Opettajien reflektiopalaveri

LOGISTIIKAN OPISKELIJOIDEN TUOTOKSET

Suomalaisten ja ranskalaisten ryhmien videot olivat melko erilaisia. Yksi syy eroon oli erilaisesta opiskelijamäärästä ero ryhmäkoossa (Xamk 2, ISEL 6–7). Suomalaisten opiskelijoiden videot olivat usein asiallisia 5–10 minuutin mittaisia, havainnollistettuja asiantuntijaluentoja. Ranskalaiset ryhmät sisällyttivät yhteen videoon erilaisia elementtejä saadakseen mielekkään osuuden jokaiselle jäsenelle, joten yksi 10–20 minuutin video saattoi sisältää esimerkiksi haastattelun, televisio-show'n ja dokumentaarisen osuuden. Ranskalaisten videoissa oli joskus myös asiasisällön ohella humoristinen ote.

Logistiikan opiskelijoiden videot olivat sisällöllisesti ja esitystavaltaan mielestäni kunnianhimoisia. Opiskelijat olivat nähneet vaivaa tiedonhankinnassa, jäsentämisessä ja havainnollistamisessa, ja parhaimmillaan esiintyminen oli hyvin ammattimaista. Suomalaisen ryhmien kyky hyödyntää luokkaesityksestä saamaansa kielellistä palautetta videon tekemisessä vaihteli. Kuvassa 2 on ruutukaappauksia sekä suomalaisten että ranskalaisten opiskelijoiden tekemiltä videoilta.

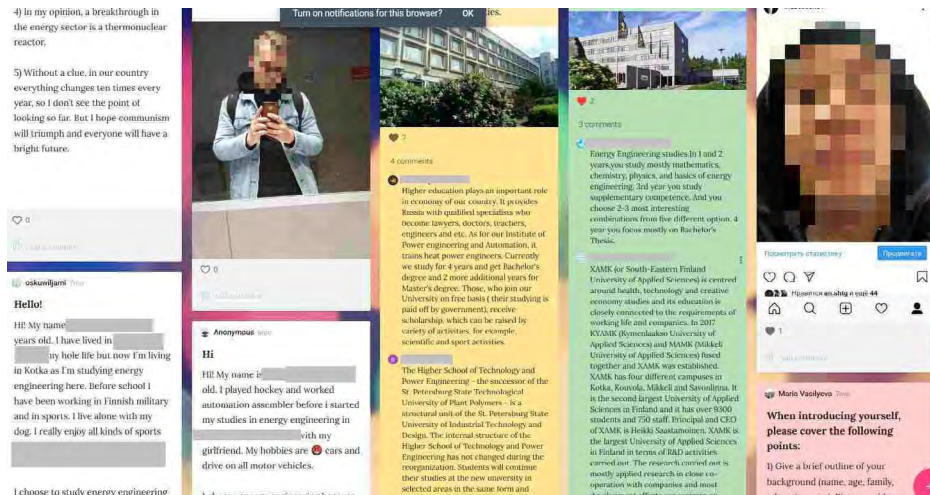
Kuva 2. Kuvakaappauksia logistiikkaopiskelijoiden videoilta

VENÄLÄIS-SUOMALAINEN POLKU: KANSAINVÄLISESSÄ YHTEISTYÖSSÄ TUOTETUT VIDEOT ENERGIA-AIHEISTA

Venäläisen kollegani Marian kanssa päädyimme toimintamalliin, joka pääpiirteiltään oli samansuuntainen kuin logistiikkaopiskelijoiden kanssa: opiskelijat tutustuvat toisiinsa yli maarajan pienryhmissä ja tuottavat videon oman alansa aiheesta. Aikataulu eteni niin suunnittelussa kuin toteutuksessa samantapaisin askelin kuin logistiikkaopiskelijoiden kanssa elokuun lopun yhteydenotosta joulukuun valmiisiin videoihin, joten en kuvaa sitä tässä tarkemmin. Sen sijaan erittelen, miten kokeilu erosi logistiikkaopiskelijoiden vastaavasta.

Opiskelijoiden tutustumista varten opettajat perustivat yhden yhteisen tutustumis-padletin, jolle sekä opiskelijat, että opettajat esittäytyivät venäläisen kollegani laatimien apukysymysten avulla. Kytkimme tähän myös toisen opintojakson aiheen, opiskelusta kertomisen. Siten yksi tehtävä opiskelijoillani oli omista opinnoista, Xamkista, energiatekniikan opinnoista ja Suomen koulujärjestelmästä kertominen venäläisille opiskelijoille padletilla. Venäläiset

opiskelijat tekivät saman. Nämä esittelyt näkyvät Kuvan 3 vihreässä ja keltaisessa ruudussa. Mainittakoon, että tutustumis-padletin idea syntyi opettajien keskinäisestä vääринymmärryksestä, ja lopputulos oli parempi kuin alun perin suunnitellut tavat toteuttaa tutustuminen.

Kuva 3. Eneregiatekniikan opiskelijoiden esittely-padletin osa (kuvakaappaus). Oikealla alakulmasa osa apukysymyksistä omaa esittäytymistä varten.

Pääasiaa eli oman alan videoita varten pyysimme energiatekniikkaan liittyviä aiheita kolloiltamme (kiitos Merja Mäkelä). Kummassakin maassa ryhmä jaettiin neljään osaan ja myös aiheita oli neljä. Aiheet olivat (1) Fossiiliset energianlähteet, (2) Ydinvoiman haitat ja hyödyt, (3) Epätyypilliset energialähteet ja (4) Uusiutuvat energialähteet. Jokainen suomalainen ja venäläinen pienryhmä valitsi yhden aiheista, ja näin syntyi kansainvälinen ryhmä aiheen ympärille. Kutakin aihetta työstä melko suuri, 7–11 opiskelijan, ryhmä. Kun tähän lisätään se, että tehtävänantona oli tuottaa yli rajan yksi yhteinen video (*Miten me se tehdään kun venäläiset ovat Pietarissa ja me ollaan täällä?*) ja opettajien taktiikka oli heittää opiskelijat syvään päähän (*Teistä tulee insinöörejä. Ratkaiskaa ongelma!*), tehtävän haasteellisuus oli teknisesti ja työnjaollisesti vaativampi kuin logistiikkaopiskelijoiden yhteistyöversiossa, jossa video tuotettiin oman kampuksen opiskelukaverin kanssa.

Työskentelyä ja videon jakamista varten jokaiselle ryhmälle opettajat loivat ryhmäkohtaiset padletit, mutta ryhmällä oli myös linkit ja katseluoikeus toisten ryhmien padleteille. Ohjeistimme opiskelijoita siten, että video on mahdollisuus tehdä siten, että he itse esiintyvät videolla, toisin sanoen ne ovat videoita heidän esityksestään, tai tehdä vaihtoehtoisesti animoitu video, jossa he eivät itse esiinny muuten kuin äänellään.

Ryhmien työnjako ja työskentely lähtivät liikkeelle vaihtelevasti. Yksi ryhmä jakoi työt äärimmäisen tehokkaasti alusta asti ja oli ainoa ryhmä, joka lopulta teki yhden yhdessä

tuotetun suomalais-venäläisen videon. Samoin kuin logistiikan ryhmä, ryhmät pitivät aiheistaan esitykset luokassa. Opettajien apua opiskelijoiden keskinäisten viestintäongelmien ratkaisemiseksi tarvittiin joissakin ryhmissä.

ENERGIATEKNIIKAN OPISKELIJOIDEN TUOTOKSET

Energiatekniikan opiskelijoiden tuotokset olivat genreltään yhtenäisempiä kuin logistiikan opiskelijoilla. Videot olivat kaikki joko videoituja asiantuntijaluentoja tai äänitettyjä, osin animoituja asiallisia diaesityksiä. Sen sijaan videoiden välillä oli suuria eroja esityksen kielellisessä, esityksellisessä ja sisällöllisessä satsauksessa, mistä voi päätellä, että myös motivaatio tekemiseen vaihteli suuresti ryhmien ja yksilöiden välillä. Parhaat videoista olivat ajatuksella ja antaumuksella taitavasti tehtyjä. Kuvassa 4 on kuvakaappauksia energiatekniikan videoista.

Kuva 4. Kuvakaappauksia energiatekniikan opiskelijoiden videoilta

Kansainvälisesti tuotetun yhden yhteisen videon sai tehtyä yksi ryhmä. Loput kolme ryhmää tuottivat erikseen yhden videon Pietarissa ja toisen Kotkassa, ja ryhmien yhteistyö käsitte silloin aiheista sopimisen suuren otsikon alla.

OPISKELIJAPALAUTE: INSTRUCTIVE BUT A BIT TOO AMBITIOUS

Molemmissa Xamkin ryhmissä opiskelijapalautetta kokeilun onnistumisesta tuli kurssiin kuuluvassa englanninkielisessä raportissa, jossa opiskelijoiden tuli kuvata paitsi omaa aiheensa sisältöä myös tiedonhankintaa ja yhteistyötä ranskalaisen tai venäläisen pariryhmän

kanssa. Logistiikan opiskelijoilla palaute oli yleensä ottaen myönteistä ja kansainvälisen yhteistyön tekemistä pidettiin hyvänä. Myönteisinä seikkoina mainittiin puhumisrohkeuden saaminen, videoeditoinnin oppiminen ja autenttisen yhteistyökumppanin läsnäolo sinällään. Kriittikiä esitettiin siitä, että videon tekninen toteuttaminen oli suhteettoman työlästä. Myös yhteistyötä pariryhmän kanssa toivottiin useammassa kommentissa lisää; nythän suullisen kontaktin ottaminen verkon yli jäi ryhmän oman valinnan varaan. Yksi opiskelija ehdotti palautteessa, että videon sijaan pienryhmät voisivat pitää verkon yli esityksiä toisilleen, minkä päätimme kollegani kanssa ottaa seuraavan kerran työskentelytavaksi. Jotkut opiskelijat olivat kokeneet ongelmalliseksi viestinnän ranskalaisen pariryhmänsä kanssa tai oman suomalaisen parin kanssa. Aksenttiin totuttelun tavoite näytti toteutuneen niillä ryhmillä, jotka pitivät suullisesti verkkopalaverin ranskalaisten kanssa.

Energiatekniikan opiskelijoiden palaute oli kokonaisuudessaan kriittisempää, oletettavasti osin erilaisen tehtävänannon takia. Energiatekniikan opiskelijoiden tuli sopia työnjaosta yli rajan ja pyrkiä tekemään yhteinen tuotos, mikä edellytti vaativampia yhteistyötaitoja. Useassa energiatekniikan raporteissa korostuikin se, että yhteistyö kotimaassa ja projektin työstäminen sinällään koettiin myönteiseksi, mutta kansainvälinen yhteistyö vaikeaksi.

Luokittelin opiskelijoiden raportit karkean sisällönanalyysin avulla viiteen ryhmään sen mukaan, kuinka myönteisesti tai kielteisesti niissä kuvataan kokeilua. Ensimmäisessä ryhmässä ovat raportit, joissa opiskelija kuvasi yksinomaan onnistumisia sekä mahdollisesti kommentoi kokemusta yksinomaan myönteiseen sävyyn. Yksi tällainen raportti päättyi toteamukseen: *These works I like to do more. More than before. Thank you for course!* Toisessa ryhmässä ovat raportit, joissa opiskelija kuvasi projektiin liittyneitä teknisiä vaikeuksia ja prosessin työläyttä, mutta piti kokonaisuutta myönteisenä. Tässä ryhmässä esiintyi muun muassa seuraava arvio: *Making the video was not easy, but it gave courage to use English in different way than earlier presentations.* Kolmannessa ryhmässä ovat raportit, joissa kuvattiin tiedonhankintaa ja videon koostamista pääasiassa myönteisesti, mutta kokeilun kansainvälinen ulottuvuus oli koettu lähes yksinomaan raskaana tai turhauttavana. *It would have been better if we had done this just with Finnish students.* Neljännessä ryhmässä olivat raportit, jotka keskittyivät pääosin vastoinkäymisiin tai joissa opiskelija kommentoi kokemusta kokonaisuudessaan kielteisenä. Viidennessä ryhmässä työskentelyä kuvattiin neutraalisti eivätkä onnistumisen kokemukset tai koetut vaikeudet eivät tulleet esiin. Opiskelijaraporttien määrällinen jakautuminen eri ryhmiin on esitetty taulukossa 2.

Taulukko 2. Raporteissa kuvat kokeilun myönteiset ja kielteiset kokemukset

Kuvauksen sävyn ja sisällön luokittelu	Logistiikan opiskelijat n = 28	Energiatekniikan opiskelijat n = 20
1. Opiskelija kuvasi raportissa vain onnistumisen kokemuksia tai kommentoi kokemusta yksinomaan myönteiseen sävyyn.	6	4
2. Opiskelija kuvasi teknisiä vaikeuksia, epäonnistumisia ja työläyttä, mutta piti kokonaisuutta myönteisenä ja yhteistyötä ulkomaisten opiskelijoiden kanssa myönteisenä.	10	6
3. Opiskelija kuvasi työskentelyä kotimaassa pääasiassa myönteisesti, mutta kansainvälistä yhteistyötä pääasiassa kielteisesti.	2	7
4. Opiskelija keskittyi raportissa pääosin vastoinkäymisiin tai kommentoi kokemusta kokonaisuudessaan kielteisenä.	1	0
5. Opiskelija kuvasi työskentelyä neutraalisti, eivätkä onnistumisen kokemukset tai koetut vaikeudet nousseet esiin.	9	3

Taulukosta 2 on nähtävissä, että vaikeuksista huolimatta ainakin puolet opiskelijoista piti kokemusta kokonaisuutena myönteisenä (luokat 1 ja 2). Vaikka ottaisi huomioon, että viidenteen ryhmään saattaa sisältyä opiskelijoita, jotka eivät halunneet tuoda kielteisiä ajatuksiaan esiin, kokonaisuus asettuu myönteisen puolelle. Energiatekniikan tehtävänannon vaativampi kansainvälinen ulottuvuus näkyy kolmannen ryhmän raporttien suuremmassa määrässä.

Raporteissa kansainvälisen yhteistyön vaikeuksista useimmin mainittiin viestintäongelmat ulkomaisen pariryhmän kanssa (vastapuolen vastaamattomuus). Tämä oli molemminpuolista: myös ranskalainen ja venäläinen kollegani kertoivat omasta opiskelijapalautteestaan, että suomalaisen pariryhmän viestintähaluttomuutta pidettiin ongelmana. Ongelmat olivatkin jo tiedossa projektin aikana, kun me opettajat jouduimme patistelemaan opiskelijoita joka maassa vastaamaan ulkomaisten ryhmäkaverien yhteydenottoihin. Ranskalaisten opiskelijoilla oman ongelmansa aiheutti heidän pienryhmänsä suuri koko, minkä monet olivat kokeneen vaikeuttaneen mielekästä työnjakoa.

Ottaen huomioon, että tämä oli nopeasti pystyyn polkaistu ensimmäinen kokeilu, opiskelijapalautteen tulokset rohkaisivat jatkamaan. Abruquah (2017) on todennut, että verkko-yhteistyöhön valittavan tehtävän tulee olla helppo ymmärtää mutta haasteellinen toteuttaa.

Ainakin jälkimmäisessä vaatimuksessa onnistuimme. Aurinkotuulidroomimme neitsytmatka oli kohtuullisen onnistunut.

UUDISTUKSET SEURAAVAA KERTAA VARTEN

Pidimme helmikuussa 2020 reflektointipalaverit sekä ISELin Elise Bonniecin että СПбГУПТД:n Maria Vasilyevnan ja Tatjana Sharapan kanssa ja päätimme kokemuksena ja palautteen rohkaisemina tehdä saman uudestaan ensi syksynä. Sovimme konseptien kehittämisestä seuraavaa kierrosta varten.

Ensi syksyn logistiikkaopiskelijoiden kanssa luovumme videoista. Vuorovaikutuksen lisäämiseksi opiskelijat saavat tehtäväkseen esityksen valmistelun, joka pidetään ulkomaiselle pariryhmälle WhatsAppin, Teamsin tms. verkkoviestimen kautta. Mahdollisesti esitykset pidetään pienessä seminaarissa, jossa paikalla on kaksi ryhmää kummastakin maasta. Koko ryhmän alkuesittely tehdään samaan tapaan Padletilla kuin tehtiin energiatekniikan opiskelijoiden kanssa.

Energiatekniikan kanssa luovumme tavoitteesta tehdä kansainvälinen yksi tuotos, mutta emme videomuodosta. Ensi kerralla pienryhmät tekevät videot maakohtaisissa ryhmissä ja jakavat ne Padletin sijaan Flipgrid-sovelluksessa, joka on tehty videodialogia varten. Tehtävänannon voi rakentaa siten, että yhden opiskelijaryhmän tekemää videota toinen ryhmä kommentoi kommenttivideolla.

Molemmissa koulutuksissa päätimme pitää ennallaan aiheet ja aikataulun. Nyt valitut aiheet tuntuivat toimivilta ja opiskelijoita motivoivilta.

KOKEILE TÄTÄ KOTONA

Kokemukseni perusteella suosittelen tämänkaltaista verkkoyhteistyötä. Muutama tiivistetty neuvo hyväksi havaituista kokemuksista:

1. Älä arastele kokeilla yhteistyötä kollegan kanssa, jota et tunne hyvin.
2. Varaa aikaa nimenomaan suunnitteluvaiheeseen ja opiskelijoiden ohjeistusvaiheeseen.
3. Tehkää opiskelijoille tehtävöohjeistus ja aikataulu yhdessä. Kumpikin partneriopettaja voi sen ympärille rakentaa muuta.
4. Hyväksy väärinymmärrykset opettajien kesken osana yhteistyötä. Väärinymmärryksen hedelmällisin anti oli energiatekniikassa opiskelijoiden esittelemiseen tehty padlet, jonka muoto syntyi väärinymmärryksen tuloksena.

Ja sarjassa neuvoja *älkää tehkö niin kuin minä tein:*

Kokeile kansainvälistä yhteistyötä aluksi vain yhdellä kurssilla kerrallaan. Itse en aina muistanut, oliko joku asia sovittu tehtäväksi venäläisten vai ranskalaisten opiskelijoiden kanssa vai ehkä molempien.

Rohkaiseva loppupuheenvuoro on hyvä päättää sen vaikeamman mankelin läpikäyneen opiskelijan eli energiatekniikan opiskelijan raportin toteamukseen:

The project with students from other culture and country is only positive in my opinion and I think it is very useful to continue similar cooperation.

LÄHTEET

Abruquah, E. 2017. Effective Telecollaboration in the Digital Age. Teoksessa TAMK-konferenssi -TAMK Conference 2017. Learning and working together. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu, 93–102.

Abruquah, E. & Ildiko, D. 2018. Using telecollaboration in teaching ESP. Teoksessa Kivunen M. & Korvenpää, U. (toim.) Tehdään tulevaisuus yhdessä. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Xamk kehittää 50, 67–74.

eAMK 2018. eAMK verkkototeutusten laatukriteerit. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.eamk.fi/fi/campusonline/laatukriteerit/> [viitattu 27.8.2019].

Jenkins, J. 2000. The phonology of English as an International Language: New models, new norms, new goals. Oxford: Oxford University Press.

O'Dowd, R. 2014. Integrating Telecollaboration into Foreign Language Education: Exploring Models of Virtual Exchange for Language Educators in University Education. Verkko-diasarja. Saatavissa: https://www.slideshare.net/dfmro/integrating-telecollaboration-in-to-foreign-language-education-exploring-models-of-virtual-exchange-for-language-educators-in-university-education?next_slideshow=1 [viitattu 9.4.2020].

OSA IV

TOISENLAISIA NÄKÖKULMIA
KIELTENOPETUKSEEN

OIVALLUKSIA OPETTAJUUTEEN: VUOROVAIKUTUKSEN JA YHTEISTYÖN AVULLA KOHTI TULEVAISUUDEN TAITOJA

Sirpa Juusola, FM, lehtori & Anna-Liisa Luova, FM, lehtori

Viestintä ja vuorovaikutus ovat meille, suomen kielen ja viestinnän (Anna-Liisa) sekä englannin ja saksan opettajalle (Sirpa), paitsi oppimisen välineitä, myös opetuksen ja oppimisen kohteita. Viestinnän ja vuorovaikutuksen merkitys on kiistaton myös kaikilla niillä aloilla, joita korkeakoulussamme opiskellaan. Viestintä ja vuorovaikutus ja niihin liittyvät ilmiöt kuuluvat päivittäiseen työhömmme opiskelijoiden kanssa.

Osallistuimme yhdessä kolmen kollegan kanssa keväällä 2019 alkaneeseen Pekka Peuran ja Eduhakkerit Oy:n toteuttamaan Maailmanluokan täydennyskoulutus opettajille -koulutukseen (MTO). Koulutuksessa työskenneltiin pienryhmässä: tapasimme viikoittain Skypen tai Teamsin kautta, katsoimme koulutuksen verkkoalustalla olevan videon ja teimme kunkin viikon tehtävät yhdessä. Myös materiaaleihin perehdyttiin yhdessä. Koulutuksen tavoitteena oli antaa opettajille mahdollisuuksia kehittää opettajuutta ja ymmärrystä oppimisesta. Tärkein asia koulutuksessa oli, että sen aikana tehtiin säännöllistä ja vuorovaikutteista työtä lähikollegojen kanssa. Aihepiireinä koulutuksessa olivat esimerkiksi lähikehityksen vyöhyke, motivaatio, arviointi, käänteinen oppiminen, metataidot, kohtaamisen merkitys, digiajan opettajuus, tiimiopettajuus ja työyhteisön tila.

Koulutus oli osallistujille antoisa monellakin tavalla. Vaikka aihepiireihin ei perehdytty kovin syvällisesti, koulutus antoi virikkeitä ja ajateltavaa – ja myös erinomaisia vinkkejä materiaaleista, joiden avulla omaa tietovarantoa ja käytännön taitoja voi kehittää. Osaan syventävistä materiaaleista koulutus antoi suoran pääsyn. Näiden ajatusten ja materiaalien pohjalta on syntynyt tämä artikkeli, jossa nostamme esiin meille keskeisiä, koulutuksesta heränneitä ajatuksia, oivalluksia ja toimintatapoja.

OPPIMISESTA NYT JA TULEVAISUUDESSA

Olemme aina lähestyneet opettajan työtämme oppimisen näkökulmasta. Vaikka työskentelymme tavoitteena on ohjata toisia oppimaan, pidämme yhtä tärkeänä sitä, että opimme ja kehitymme itse työtä tehdessämme. Kun opetustyötä lähestyy oman oppimisen kautta,

hahmottaa paremmin, mistä opiskelijat voisivat hyötyä. Miten minun pitää toimia, jos haluan oppia? Millaiset olosuhteet ja millaisen ympäristön tarvitsen, jotta oppimiseni on mahdollisimman helppoa?

Inspiraatiota omaan työhön tulee eniten toisilta ihmisiltä ja heidän ajatuksistaan. Ajatusten jakaminen toisten kanssa antaa erilaisia näkökulmia asiaan kuin asiaan. Ehkä sinäkin muistat sen vaiheen elämästäsi, kun kuvittelit tietäväsi ja osaavasi todella paljon? Muistat varmaan myös ne tilanteet, jotka ovat opettaneet, kuinka vähän itse asiassa itse tiedät tai osaat. Yksin ihminen liikkuu omien ajatustensa ja kykyjensä rajoissa. Toisten kautta pääsee laajentamaan ymmärrystään oman kokemusmaailmansa ulkopuolelle ja saa käyttöönsä kapasiteettia, jota itsellä ei ehkä ole. Näin ollen opettaja voi oppia paljon lähiopetustunneilla, joissa on vuorovaikutuksessa opiskelijoiden kanssa. Mitä vilkkaampaa vuorovaikutusta ja asioiden jakamista opettajan ja opiskelijoiden välillä on, sitä paremmin he pitävät opettajansa ajan tasalla ajankohtaisista ja opiskelijoita kiinnostavista asioista.

Vähintään yhtä opettavaisia ovat keskustelut työkavereiden kanssa. Jopa pienimpään mahdolliseen työyhteisöön, eli oman aineen opettajien ryhmään tai työhuonekollegan kanssa muodostuvaan yhteisöön, mahtuu valtava määrä osaamista. Ilman yhteistä keskustelua ja ajatustenvaihtoa työyhteisön osaaminen jää jakamatta, mikä on tietysti suuri menetys sekä yksilön että koko yhteisön tasolla. Toisinaan pelkkä yleinen keskustelu kollegan kanssa luo inspiraatiota ja positiivista nostetta työhön. Joskus taas jakamista voi olla ihan pieni käytännön asia: toimiva tehtävä, materiaalivinkki tai kuppi kahvia.

Oppiminen on siis yleensä sosiaalisen vuorovaikutuksen tulosta. Tärkeää on vuorovaikutus eikä niinkään se, ketä tiimiin tai opiskeluryhmään kuuluu. Olennaista ei siis ole se, millainen ryhmä on, vaan se, millä tavoin vuorovaikutus ryhmän sisällä toimii. Tiimin jäsenten pitää pystyä luottamaan siihen, että jokainen saa suunvuoron, jokaisen ajatukset ovat tärkeitä, jokainen saa olla oma itsensä ja esittää oman näkemyksensä pelkäämättä lyttäämistä. Jäsenten pitää myös pystyä luottamaan muihin jäseniin siinä, ettei tiimin sisäisiä asioita levitetä tiimin ulkopuolelle. Tätä kutsutaan psykologisen turvallisuuden tunteeksi, ja sitä pidetään keskeisenä vuorovaikutuksen mahdollistajana oppimistilanteissa (Peura 2019).

Miten opettaja voi vaikuttaa psykologisen turvallisuuden tunteen muodostumiseen opintoryhmissä? Opettajan tulee huolehtia siitä, että yhdenvertaisuus toteutuu esimerkiksi keskusteluissa ja puheenvuorojen kestossa. Usein ryhmissä on muutama äänekäs, joiden mielipiteistä helposti tulee yleisiä mielipiteitä, jos ei kiinnitä asiaan huomiota.

Opettaja voi myös opetella opiskelijoiden kanssa uudenlaista keskustelutapaa, johon liittyy tietynlainen, aktiivisempi tapa kuunnella toista (ostentatious listening). Siinä hyödynnetään omista vuorosanoista sitä, mitä edellinen puhuja on sanonut. (Overeem 2017.) Tällaista

aktiivista kuuntelua on hyvä jokaisen harjoitella – ei vain opiskeluryhmissä vaan myös muissa yhteyksissä.

Perttu Pölönen on suomalainen futuristi, joka on nostanut esille ajatuksia siitä, mitä asioita tulevaisuudessa pitäisi oppia. Mitkä ovat niitä työelämätaitoja, joita tulevaisuudessa arvostetaan? Näitä tulevaisuuden taitoja ovat ne, jotka erottavat meidät koneesta, kuten empatia, luovuus, rohkeus, myötätunto, itsetuntemus, hyvinvointi, uteliaisuus, ongelmanratkaisutaidot, kriittinen ajattelu, tiimityöskentelytaidot. (Peura 2019.)

OPPIMISEN ARVIOINTI HAASTAA OPETTAJAN

Tulevaisuuden työelämätaidot antavat opettajalle paljon mietittävää. Miten näitä taitoja opetetaan, mitataan ja arvioidaan? Onko arviointi ylipäättään tarpeellista? Minkälaista ajattelun ja toiminnan muutosta opettajalta vaaditaan, jos opintojaksojen tavoitteena olisikin entistä enemmän edelle mainitun kaltaisia asioita?

Yksi useimpia opettajia askarruttavista kysymyksistä on, mitä varten arviointia tehdään ja millä tavalla. Oikeaa vastausta tuohon kysymykseen tuskin on. Usein arviointi lähtee liikkeelle siitä, että opintojaksosta on annettava numeroarvosana. Sen jälkeen opettajan on toimittava niin kuin säännöt ohjaavat. Numeroarviointi on siis annettava riippumatta siitä, kokeeko opettaja sen hyödyttävän opiskelijoiden oppimista vai ei.

Tästä päästäänkin kysymykseen siitä, arvioidaanko opintojaksoilla opiskelijan oppimista, osaamista vai molempia. Jos arvioidaan osaamista, kuinka opintojakson aikana hankittu osaaminen erotetaan aiemmasta osaamisesta? Entä oppimisen näkökulma? Tämä kenties korostuu kielenopiskelussa, sillä monissa kieliaineissa opiskelijoilla jo on pohjaosaamista. Tasoerot pohjataidoissa ovat kuitenkin korkeakouluopiskelijoilla suuret. Se, jolla on jo vanhastaan hyvä taitotaso, voi siis suuremmilta ponnisteluilta saada hyvän arvosanan vain palauttamalla tehtävät ja oppimatta juuri mitään. Se, jonka lähtötaso taas on heikko, joutuu kenties ponnistelemaan saadakseen edes hyväksytyin arvosanan opintojaksosta. Tehtävistä opettaja näkee lopputuloksen mutta ei prosessia sen takana.

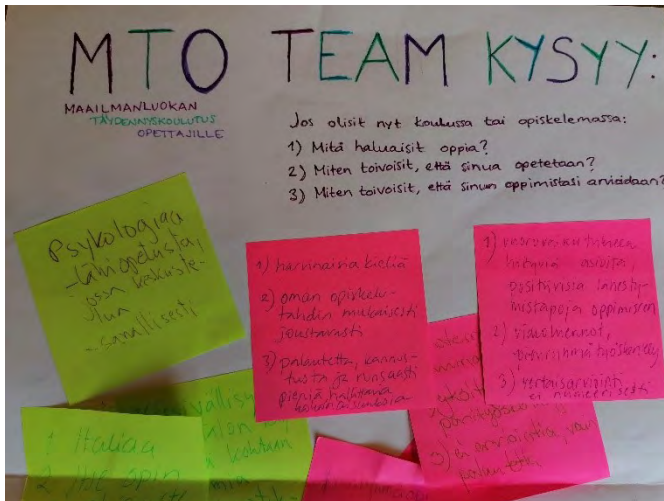
Jos opettaja haluaa arvioida opiskelijan oppimista, täytyy opintojakson sisältöön ja rakenteeseen todennäköisesti tehdä muutoksia. Se vaatii tietoa jokaisen opiskelijan lähtötasosta sekä mahdollisuuden toteuttaa oppimisprosessi oman tason mukaan. On tutkittu, että opiskelija oppii nimenomaan omalla lähikehityksen vyöhykkeellään (ks. Peura 2019). Opettajan opetus toimii siis niillä opiskelijoilla, joiden vyöhyke on juuri oikea. Muille opetuksesta ei ole juuri hyötyä, sillä taso on omaan vyöhykkeeseen nähden joko liian vaikea tai helppo.

OPETTAJA OPPIMISEN MAHDOLLISTAJANA

Myös opetuksen tavalla on merkitystä oppimisen kannalta. Opettajan olisikin hyvä miettiä, millainen toiminta on oppimisen kannalta tehokasta ja merkityksellistä. Aiheesta on myös saatavilla erilaista tutkimustietoa. Varmasti jokaisella opettajalla on myös omaa kokemusta siitä, millaiset opetustavat edistävät oppimista ja millaiset eivät.

Hattie ja Yates (2013) ovat nostaneet esiin asioita, joita opettajan kannattaisi miettiä omaa työtä suunnitellessaan. Heidän ydinajatuksensa mukaan kiinnostuksen pitäisi olla opettajan oman toiminnan kehittämisessä sen sijaan, että keskitytään ulkoiisiin seikkoihin, kuten opetussuunnitelmiin, oppilasainekseen tai esimerkiksi ryhmäkokoon. Kaikilla edellä mainituilla on toki vaikutusta oppimiseen ja opiskeluympäristöön, mutta olennaisin kysymys on kuitenkin se, millä tavoin opettaja toimii ja mitä hän tekee oppimisen eteen. Opettajan vaikuttavuus syntyy nimenomaan opettajan omasta innostuksesta asiaa kohtaan. Opettaja, joka saa oppilaat innostumaan, ylittämään itsensä ja ymmärtämään, miltä onnistuminen näyttää, on vaikuttava.

Millä tavoin sitten voi järjestää hyvää opetusta ja olla innostava opettaja? Kysyimme taannoin kehittämispäivässä Xamkin kieltenopettajilta, millä tavoin he haluaisivat, että heitä opetetaan ja arvioidaan (kuva 1). Keskeisimpinä asioina esiin nousivat toiveet itse tekemisestä. Opettajalta toivottiin ohjausta ja hyviä harjoituksia. Arviointina toivottiin joko suoritusmerkintää tai hyväksyntää ja varsinaisen numeroarvioinnin sijaan toivottiin palautetta.

Kuva 1. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun kieltenopettajien ajatuksia oppimisesta, opettamisesta ja arvioinnista (kuva: Anna-Liisa Luova)

Myös opiskelijat toivovat palautetta tekemisestään. He haluavat tietää, mikä tehtävässä onnistui ja mitä pitäisi vielä harjoitella. Palautteen pitää olla täsmällistä mutta ei liian yksityiskohtaista. Esimerkiksi kielenhuolto-ongelmien kanssa painivat opiskelijat eivät toivo opettajalta, että jokainen kielivirhe tekstistä alleviivataan. Sen sijaan opiskelijat toivovat tukea ja rohkaisua siihen, että saavat kirjoitettua edes jotakin. Tämä asia palautuu taas aiemmin mainittuun lähikehityksen vyöhykkeeseen: jonkin opiskelijan oppimisen kohta voi olla kirjoittamiseen liittyvien esteiden ylittäminen ja tekstin rakentaminen. Joku toinen hoitaa samat asiat automaattisesti ja haluaa harjoitella kieliasun viimeistelyä opettajan ohjeiden mukaan.

Opettajan haasteena onkin tunnistaa, millaista ohjausta tai tukea kukin opiskelija juuri nyt tarvitsee, jotta oppiminen on mahdollista. Opettajan tulee myös kertoa riittävän selvästi, mitä on opiskeltava seuraavaksi, jos opiskelija haluaa vielä kehittää taitojaan. Jos opetussuunnitelmat tukisivat tätä samaa näkemystä, niissä olisi taitotavoitteiden sijaan esimerkiksi seuraavia asioita:

- Mikä on opiskelijan taitotason muutos opintojakson aikana?
- Millä tavoin opiskelija on osoittanut taitojensa karttumista?
- Kuinka paljon opiskelija on nähnyt vaivaa oppimisensa eteen?
- Millä tavoin opiskelija voi osoittaa edistymistään opintojakson päätyttyä?
- Miten opiskelija osoittaa jatkavansa edistymistä opintojakson jälkeen?

Useimmiten opintojakson perustana on kuitenkin sen opintojaksokuvaus, joka sisältää esimerkiksi tavoitteet ja arviointikriteerit. Opettaja voi melko vapaasti päättää, millä keinoilla hän yhdessä opiskelijoiden kanssa kulkee kohti opintojakson tavoitteen saavuttamista. Opettajan tehtävä voi olla pikemminkin ohjata opiskelijoita oikeaan suuntaan eikä niinkään opettaa sisältöjä. Ideaalitilanteessa opiskelijat ovat motivoituneita oppimaan uutta ja opettajan tehtävänä on antaa virikkeitä ja mahdollisuuksia oppimiseen.

Mitä keinoja opettajalla on varmistaa opintojaksolla se, että jokainen osallistuja oppisi jotakin ja jokaisen osaaminen kehittyisi? Edellä puhuttiin mahdollisuudesta toteuttaa oppimisprosessi oman tason mukaisesti. Hyvä esimerkki tästä oli viime vuonna valtakunnallisessa maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa toteutunut englannin opintojakso. Koulutukseen pääsyn kriteerinä ei ollut tietyn tasoinen englannin osaaminen, ja opiskelijoiden lähtötaso vaihteli nollatasosta lähes natiiviin. Englannin opintojakson suunnittelussa tämä huomioitiin niin, että tehtävänänot olivat riittävän väljiä, jotta jokainen pystyi tekemään ne omalla tasollaan. Tällaisia tehtäviä olivat esimerkiksi sähköpostiviestin kirjoittaminen opettajalle ja alakohtaisen uutisen esitleminen kirjallisesti ja suullisesti. Tehtävät sai toteuttaa oman taitotason mukaan. Näin myös osaavammilla opiskelijoilla oli mahdollisuus oppia uutta eli haastaa itseään sopivasti. Tämä onnistui hyvin, vaikkakin osa tehtävännannoista

osoittautui turhan haastaviksi joillekin opiskelijoille, jotka eivät olleet englantia aiemmin opiskelleet. (Ks. Pessa ym. 2019.)

TYÖKALUJA OPETUKSEN, YHTEISTYÖN JA TYÖYHTEISÖN KEHITTÄMISEEN

Tiimi- tai pariopettajuus on yksi tapa kehittää itseään ja opetustaan. Tutkimuksen mukaan (ks. Peura 2019) Suomessa on moneen muuhun maahan verrattuna pienet oppilasryhmät mutta opettajat tekevät yleensä yhteistyötä melko vähän. Yhteistyön mahdollisuudet ovat helpottuneet nykyajan digitaalisten välineiden ansiosta. Yhteisöjen muodostaminen on mutkatonta internetin monia väyliä hyödyntäen.

Tiimiopettajuus voisi olla ratkaisu myös yhä pienemmäksi käyvien resurssien kanssa kampaaluun. Tiimiopettajuus lähtee liikkeelle siitä, että kaksi tai useampi opettaja päättää kokeilla jotakin asiaa yhdessä, tiiminä. Ensin kannattaa sopia yhteiset pelisäännöt, kuten se, missä ympäristössä toimitaan, kuinka usein pidetään tapaamisia, millaisia muistioita tapaamisista pidetään ja miten materiaaleja jaetaan tiimin kesken. Erityisen tärkeää on tiimin jäsenten välinen arvostus ja luottamus sekä palautteen antamisen ja vastaanottamisen vaivattomuus. Parhaimmassa tapauksessa tiimiopettajuus säästää yksittäisen jäsenen aikaa, kun esimerkiksi opintojakson sisältöä, tehtäviä ja arviointiperustaa on suunniteltu yhteistyössä. Tiimiopettajuudessa ei ole kyse siitä, että opettajan työaika pienenee vaan pikemminkin siitä, että opettaja voi käyttää aikaansa opiskelijan kannalta mielekkäämmin, kuten henkilökohtaisen palautteen antamiseen. (Peura 2019.)

Seuraavassa on muutama esimerkki harjoituksista, joita voi opettaja voi kokeilla:

Liikennevalo-harjoitusta voi käyttää monenlaisissa työyhteisön tai opetuksen tilanteissa. Ensin valitaan aihe, johon toivotaan muutosta tai kehittymistä, esimerkiksi työhyvinvointi, ryhmähenki, oppiminen, työrauha. Kun aihe on selvillä, jokainen piirtää itselleen liikennevalopallot: punainen, keltainen ja vihreä. Sen jälkeen harjoituksen ohjaaja muotoilee kysymyksen, esimerkiksi: *Jotta ryhmähenki luokassamme kehittyisi, mitä pitää lopettaa, jatkaa ja aloittaa?* Kysymyksen jälkeen jokainen kirjoittaa omiin palloihinsa ajatuksia asiasta. Lopuksi ajatukset vedetään yhteen ja muodostetaan niistä ryhmän yhteinen jatkosuunnitelma. Kokeilimme tätä harjoitusta oman MTO-ryhmän kesken ja otimme aiheeksi työhyvinvoinnin (kuva 2).

Kuva 2. Työhyvinvoinnin liikennevalo
(kuva: Sirpa Juusola, Ulla Korvenpää, Anna-Liisa Luova & Ksenia Sharapova)

Salainen kirje -työkalua voi myös käyttää erilaisten asioiden käsittelyyn ja mielipiteiden keräämiseen. Oleellista tätä menetelmää käytettäessä on, että kirjeet ovat anonyymeja ja esiin tulleista asioista pitää myös seurata jotakin. Salaisen kirjeen avulla voi kysellä esimerkiksi työyhteisössä tai ryhmässä huolestuttavia asioita, hyvin olevia asioita tai asioita, joihin toivotaan muutosta. Opintojakson puolivälissä nimettömänä kerättävä opintojaksopalaute on hyvä esimerkki tästä menetelmästä. Jos palautteessa tulee esiin asioita, joihin opettaja voi vaikuttaa, kannattaa niin tehdä, jotta opiskelijalle tulee tunne, että hänen ajatuksillaan on merkitystä.

Treenikirjoittaminen-työkalu sopii myös erilaisiin tilanteisiin. Ensin muodostetaan lauseen alku, esimerkiksi: *Opin parhaiten, kun...; Olisi hienoa, jos viiden vuoden päästä minä opettajana...; Arvioinnissa on tärkeää...* Tämän jälkeen jokainen kirjoittaa esimerkiksi 10 minuuttia asioita paperille. Tärkeää on kirjoittaa niin, että ajatus kulkee vapaasti eikä

tarkastele tuotostaan kriittisesti. Tämän jälkeen jokainen lukee itse kirjoittamansa asiat ja poimii niistä 2–3 muille jaettavaksi. Ajatuksista voi tehdä vielä yhteisen huoneentaulun muistutukseksi kaikille tehtävään osallistuneille.

LOPUKSI

Jos on yhtään lukenut psykologiaa, tietää, kuinka keskeinen merkitys vuorovaikutussuhteilla on ihmisen kehitykseen ja elämään. Merkitykselliset ihmissuhteet on nostettu joissakin tutkimuksissa myös pitkän eliniän taustavaikuttajiksi (ks. esim. Poijula 2018). Merkityksellisillä vuorovaikutussuhteilla on takuulla vaikutusta myös työnteekoon ja oppimiseen – vai jaksaisitko itse tehdä työtä huonojen ihmissuhteiden ympäröimänä? MTO-koulutus oli konkreettinen esimerkki siitä, kuinka paljon vuorovaikutus ihmiselle antaa. Sen lisäksi, että jaoimme ajatuksiamme itse asiasisällöstä, meistä muodostui tiimi, jolla oli yhteinen tavoite. Tiedon ja inspiraation lisäksi opimme tuntemaan toisemme paremmin, rohkaistuimme jakamaan ajatuksiamme ja kokemuksiamme joka kerta syvemmin ja huomasimme yhteistyön hyvää tekevän vaikutuksen. Vaikka opiskelimme, tapaamiset tuntuivat hengähdystauoilta hektisen ja ajoittain kuormittavan työnteon keskellä.

Mitä voimme oppia tästä kokemuksesta? Ainakin sen, että tarvitsemme vuorovaikutusta ja toisiamme. Vaikka työnteekoon ei liittyisi suurta huolta tai ongelmia, vuorovaikutus ja ajatusten jakaminen tuovat inspiraatiota, hyvää mieltä ja kokemuksen yhteisöllisyydestä. Näillä pienillä viikoittaisilla tapaamisilla työstä tuli vain henkilökohtaisen sijaan aina osin yhteisesti koettua ja jaettua. Esimerkiksi säännöllinen 45 minuutin kahvi- ja keskustelutapaaminen – joko verkon kautta tai kasvokkain – pienen ryhmän kanssa voi äkkiseltään tuntua työnteon kannalta tarpeettomalta, meillähän on niin paljon muutakin kiirettä. Tämän kokemuksen perusteella kuitenkin huomasimme, että tuo sovittu yhteinen hetki saattaakin olla oman työn kannalta viikon tärkein.

Sen sijaan että hukumme omiin ajatuksiimme, huoliimme ja kiireisiimme, voisimme pysähtyä hetkeksi näkemään toisemme ja jakamaan osaamistamme ja ongelmiamme. Katsotaan, mihin se vie. Jos huomaamme sen toimivaksi, pyydetään opiskelijoita toimimaan samoin.

LÄHTEET

Hattie, J. & Yates G. C. R. 2013. Visible Learning and the Science of How We Learn. London: Routledge.

Overeem, B. 2017. What Makes a Team Great? Blogi. Päivitetty 1.1.2017. Saatavissa: <http://www.barryovereem.com/what-makes-a-team-great/> [viitattu 8.4.2020].

Pesso, P., Guedra, H. & Juusola, S. 2019. Opiskelijoiden vaihteleva osaaminen haasteena englannin kielen opinnoissa. Teoksessa Stenberg, H., Hirard, T., Autero, M. & Korpela, E. (toim.) Korkeakouluvalmiuksia maahanmuuttajille – hyvät käytänteet ja suositukset valmentavaan koulutukseen. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. TAITO-sarja. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/265054/2019_TAITO_41_korkeakouluvalmiuksia_maahanmuuttajille.pdf?sequence=2&isAllowed=y20 [viitattu 9.4.2020].

Peura, P. 2019. Maailmanluokan täydennyskoulutus opettajille. Verkko-opintomateriaali. Saatavissa: <https://learn.highup.org/> [viitattu 8.4.2020].

Pojjula, S. 2018. Resilienssi: muutosten kohtaamisen taito. Helsinki: Kirjapaja.

ESIINTYMISTAITOA JÄNNITTÄJILLE

SUPERHESSUNA TERAPEUTIN JA LIIKUNNANOPETTAJAN HOUSUISSA

Leena Griinari, FM, lehtori

Yksitoista opiskelijaa tärisee liikuntasalissa. On kylmä, koska salia ei vielä lämmitetä syyskuun alussa. Suurempi tärinä johtuu jännityksestä, sillä nuo yksitoista reipasta ovat ottaneet rohkean askelen ja ilmoittautuneet esiintymistaidon tehovalmennukseen.

Itse olen rutinoitu esiintyjä, enkä enää hätkähdä juuri mistään. Silti imen opiskelijoista huokuvan jännityksen itseeni ja alan itsekin jännittää. Oma ääneni värisee puhtaasta empatiasta, joten paras keino on lähteä heti liikkumaan, jotta saataisiin edes fyysisesti lämmin. Juostaan, hypitään ja pompitaan. Harjoitellaan erilaisia kävelytyylejä, hakataan salissa olevaa nyrkkeilysäkkiä (ks. kuva 1), hierotaan toisiamme niskasta, tehdään pieniä pantomiimejä ryhmissä ja harjoitellaan sanomaan erilaisilla tunteilla lause ”Illalla olen kotona”. Nauretaan.

Kuva 1. Nyrkkeilyäkkiä voi lyödä tai halata. Pääasia on, että päästään purkamaan erilaisia tunteita fyysisten harjoitteiden avulla. (Kuvat: Arja Hämäläinen)

PERSOONA EDELLÄ

Suvi-Tuulikki Murumäki kirjoitti Virkkeessä 3/2019 esiintymisvarmuudesta. Hänen mukaansa rosoisuus, ihmisyy ja epätäydellisyys kuuluvat esiintymiseen. Ne jopa voivat joskus olla se mauste, joka tekee esityksestä kiinnostavan ja omannäköisen. (Murumäki 2019, 27.) Enempää en voisi olla samaa mieltä. Siksi aloitamme kurssini purkamalla vanhat käsitykset ”hyvästä” esiintyjästä, numeroarvioinnista ja opekeskeisyydestä. Jokainen antaa koko ajan palautetta itselleen ja muille. Valitettavan usean oman itsensä arviointi on aivan liian rankkaa, joten muiden tehtäväksi jää kehuminen ja rohkaiseminen.

Esiintymiseen liittyy koko joukko uskomuksia ja henkilökohtaisia tunnekokemuksia, jotka saattavat estää esiintymisen harjoittelua (Luova 2018). Juusola (2015) pitää sekä omien temperamenttipiirteiden että itseä koskevien uskomusten tunnistamista tärkeänä, mikäli oikeasti haluaa kehittyä ja muuttaa omaa käytöstään sosiaalisissa tilanteissa. Tämä myös havainnollistuu opiskelijan pohdinnassa:

Tutustuin moodlen aineistoon Teoriaa ja kokemuksia jännittämisestä. Jäin pohtimaan, mikä on se minun todellinen ongelma kun puhutaan esiintymisjännityksessä. Materiaalia selatessa havaitsin, mikä on minun suurin haaste esiintymisessä. Tämä viittaa kaikkeen mitä teen. Minun tapani tehdä asioita on sellainen, että missään mitä teen ei saisi olla mitään virheitä tai moitittavaa. Tämä sama ongelma liittyy myös esiintymiseen, jonka haluan tehdä mahdollisimman täydellisesti ja virheettömästi. Asiaa pohdittuani olen tullut siihen lopputulokseen, että ei minua itse esiintyminen jännitä, vaan se että kaikki pitäisi mennä täydellisesti. Tästä lähtien aloitan olemaan itselleni armollisempi, helpompi sanoa kuin tehdä (Opiskelija A 2019.)

Oleellista on, että rimaa ei aseteta liian korkealle, jotta kuormitusta ei tule liikaa. Siksi muu vuorovaikutus on alussa esiintymistä tärkeämpää. (Murumäki 2019, 27.) Ammatillista näkökulmaa tämä palvelee hyvin: fyysisistä harjoituksista ja pantomiimeistä on helppo siirtyä erilaisiin keskustelu- ja asiakastilanteisiin ja neuvotteluihin simulaatioharjoitusten avulla. Varsinaiset esiintymisharjoitukset jäävät kurssin loppupuolelle, jolloin ryhmä on jo tuttu.

Tärkeintä on aloitus: mahdollisuus rentoutukseen ja erilaisiin fyysisiin harjoituksiin avautuu oppilaitoksemme liikuntasalissa, jossa on tilaa juosta, mahdollisuus rentouttavan musiikin kuunteluun ja jumppapatjat lattialla. – Jos ensimmäisestä tapaamisesta jää mukava tunnelma, niin pahinkin jännittäjä tulee seuraavalle tunnille.

VIESTINTÄARASTA ESIINTYMISTÄ JÄNNITTÄVÄÄN

Ei nimi kurssia pahenna, mutta itse olisin muuttanut nimen Esiintymistaidon tehovalmennus vähemmän pelottavaksi. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa tämä 3 op:n

kurssi on toteutettu nimenomaan opiskelijoiden tarpeesta ja pyynnöstä psykologimme **Karoliina Sauren** myötävaikutuksella. Kurssia järjestetään Kotkan, Kouvolan ja Mikkelin kampuksilla kerran vuodessa, ja osallistujia on kymmenestä viiteentoista. Ilmoittautuneita on yleensä parikymmentä, mutta usein vain puolet saa rohkaistua itsensä paikan päälle. Esiintymispelko on vakava ongelma.

Almonkarin mukaan viestintäarka ihminen ei koe selviytyvänsä viestintätilanteesta ja hänen viestintäkuvansa on huono. Viestintähaluton välttelee viestintätilanteita eikä hakeudu ohjaukseen tai tukeen. Esiintymisjännittäjä taas kokee jännittämisen myönteisenä ja hakee apua erilaisin keinoin. (Almonkari 2007, 154.) Tästä voi vetää johtopäätöksen, että moni viestintähaluton ilmoittautuu kurssille, mutta ei kuitenkaan saa itseään fyysisesti paikalle. Kun ryhmässä kuitenkin on jokaista tyyppiä, on eriyttäminen ja opiskelijoiden tunteminen ja tunnistaminen kaiken a ja o.

PIENRYHMÄSSÄKIN ON JÄNNITTÄJIÄ JOKA LÄHTÖÖN

Olen vetänyt Kotkan kampuksella tehovalmennusta nyt kolme kertaa. Ensimmäinen kurssi oli haastavin, sillä joukossa oli muutama varma esiintyjä, joka oli tullut väärään paikkaan. He halusivat tehostaa omaa jo varmaa esiintymistään. Tilanne ei ollut helppo, koska nämä pari äänestä henkilöä veivät tilaa muilta. Selkeästi muutama panikoi tilannetta ja keskeytti kurssin turhautumisensa takia. Tämän jälkeen jokainen kurssille haluava on saanut etukäteen kertoa omasta jännittämistään, jotta väärinkäsityksiä ei enää pääse tapahtumaan.

Toinen kurssini oli puolillaan kolme-nelikymppisiä miehiä, jotka olivat jo oppineet elämään jännityksensä kanssa pitkään ja löytäneet strategiat, miten välttyä esiintymästä. Insinöörinä joutuu kuitenkin koko ajan olemaan esillä, jos on johtavassa asemassa. Siksi monelle tuli akuutti tarve selvittää tätä pitkäaikaista traumaa. Kolmas toteutukseni oli yleisesti ottaen ahdistunein, sillä moni opiskelijoista ei voinut edes seisoa lähellä toista ihmistä, joten yksinkertaistenkin harjoitusten tekeminen vaikeutui. Kyseessä oli siis enemmän sosiaalinen fobia eli sosiaalisten tilanteiden pelko, joka Almonkarin (2007, 22) mukaan on lähempänä sairautta, koska siinä puhutaan oireista. Esiintymisjännitys-käsitteellähän taas viitataan esiintymisen synnyttämiin kielteisiin ajatuksiin ja tunne-elämyksiin, käyttäytymisen muutoksiin ja fysiologiseen vireytymiseen (Pörhölä 1995, 19).

Kun luen opiskelijoiden oppimispäiväkirjan ensimmäistä tehtävää, eli viestijäkuvaa ja vapaata kertomusta omasta jännittämistään, niin itku on lähellä. Suurin osa ryhmäläisistä on koulukiusattuja, ja takana on naurunalaiseksi joutumista esiintymistilanteissa. Tässä kohtaa tunnen tarvitseväni psykologin tai terapeutin opintoja, jotta osaisin oikealla tavalla kohdata tilanteen.

PIENI RYHMÄ LUO TURVALLISUUTTA

Pienessä ryhmässä syntyy turvallisuuden tunne. Pienen ryhmän vahvuus on myös siinä, että yksilöiden erilaisten toiveiden huomioiminen on mahdollista. Kun opintojakso toteutetaan opiskelijalähtöisesti, jokaisen osallistujan toiveita ja tarpeita pystytään kuuntelemaan. Näin on mahdollisuus luoda onnistumisen kokemuksia myös niille opiskelijoille, jotka kokevat perinteiset esiintymistilanteet opintojakson alussa mahdottomiksi. (Luova 2018, 36.) Minäkuva vahvistuu ja viestijäkuva selkiytyy.

Ensimmäisen tunnin jälkeen minulle jäi monimutkaisia tunteita. Tulin sinne, enkä tiennyt mitä voin odottaa, mitä teemme, tuleeko muita ihmisiä, tai olenko ainoa jännittäjä. Alku tuntui minusta vähän nololta, mutta toisaalta mielenkiintoiselta. Siis, tullessani tunnille minua jännitti epäselvyys, lähtiessäni kotiin olin rentoutunut ja tyytyväinen.

MUTTA, kun katsoin mitä kuuluu kurssin sisältöön, minua taas alkoi jännittää. Oikein haluan ja toivon sen tunteen muuttuvan taas tyytyväisyydeksi.

Ensimmäisen tunnin harjoitukset veivät ääri rajoille, mutta haastoin itseni tekemään.

Tunnen itseni alastomaksi ja turvattomaksi esiintymistilanteessa, vaikka muuten en juuri välitä, mitä ihmiset minusta ajattelevat. (Opiskelija B 2019.)

Tunteista puhuminen on ryhmäyttämisen alkuvaiheessa tärkeää – ja vaikeaa. Sitä kautta kuitenkin tutustutaan toisiin, ja kun on avauduttu joistain henkilökohtaisista peloista tai ihastuksista, eivät muut enää tunnukaan niin vierailta.

Opiskelijoilta saamani palautteen ansiosta aion seuraavassa toteutuksessa entistä selkeämmin analysoida jokaisen osallistujan pelkäämisen tasoa. On opittava tuntemaan opiskelijat yksilöinä heti alussa, jottei teetä vääranlaisia tehtäviä. Viimeisen kurssipalautteen mukaan muutama olisi kaivannut haasteellisempia esiintymistehtäviä ja osa taas koki kaiken aivan liian vaikeaksi. On pystyttävä eriyttämään hyvin varhaisessa vaiheessa, jotta kenenkään ei tarvitsisi seisoa salin reunalla katsomassa, kun muut tekevät.

HUUMORIA JA PELLEILYÄ

Ilman huumoria ja erilaisia tunnelmaa keventäviä harjoituksia voisi kurssi olla ahdistavaa puurtamista, selviytymistaistelua. Luovuin jopa uutisteksteistä, kun harjoittelimme mikrofoniiin puhumista, ja otin tilalle vitsejä, ”kirotusvihreitä” ja Lasten suusta -palstan juttuja. Tunnelma olikin paljon rennompaa, kun kaikkia nauratti juttujen sisällöt.

Huumorintaju on tärkeä selviytymiskeino, ja juuri nauru antaa voimia kohdata ikäviäkin asioita. Nauru on myös tarttuvaa, sillä se yhdistää ihmisiä ja lisää myönteistä vuorovai-

kutusta. Nauru vaikuttaa terveyteen vahvistaen immuunijärjestelmää ja tätä kautta lisää energiaa, vähentää kipuja ja suojelee stressin haitoilta. Huumori on siis ilmainen lääke moneen vaivaan. (Mieli.fi s.a.)

Itsensä asettaminen likoon ja naurunalaiseksi ei onnistu alussa kaikilta. Estot ovat liian suuria. Yritän kurssin alussa aina selittää, että naurumme on hyväntahtoista ja että pelileilyn kautta on helpompi irrotella. On helpompi osallistua simulaatioon ja vetää roolia peruukki päässä ja aurinkolasit silmillä. Silloin voi antautua roolin vietäväksi ja unohtaa oma jännityksensä. (Ks. kuva 2.)

Kuva 2. Esiintymisrekvisiittaa ja piiloutumisen mahdollisuuksia. Kuva: Leena Griinari

Suurimpia työvoittojani on, kun kurssin loppupuolella ikäiseni miesopiskelija etsii automaattisesti tunnin alussa naisten vanha huopahatun ja kettupuuhkan (ei oikea) ja on valmis aivan kaikkeen hassuun, mitä ehdotan. Tai kun nelikymppinen mies, joka ei saa sanaakaan suustaan ollessaan luokan edessä, pistää päähänsä pienen virkatun lasten pipon ja esittää lasta tallennettavassa talk show -harjoituksessa.

Molemmat edellä mainitut kertoivat oppimispäiväkirjassaan, että olivat alussa aivan kauhuissaan näistä pelleilyharjoituksista. Kun he kuitenkin sitkeästi niitä tekivät, he ymmärsivät naurun rentouttavan vaikutuksen:

Kurssin aikana olen positiivisesti yllättänyt itseni, että olen kyennyt osallistumaan kaikkiin harjoituksiin. Olin ensin ihan varma, että en aio osallistua esim. salissa tehtyihin näyttelēmisharjoituksiin tai viime kerralla kuvattuihin talk show:hin, koska olen todella huono nolaamaan itseni, eikä minulle auta yhtään se, että kuvittelisin itseni johonkin muuhun rooliin, koska kaikki tietävät että se olen kuitenkin minä. En ole sanavalmis, enkä osaa improvisoida, joten se oli hieman haastavaa talk show-harjoituksessa. Myös talk shown kuvaaminen aiheutti jännitystä, koska silloin esiintymisestä tulee vielä jännittävämpää, kun esitys pitäisi osata kerralla tehdä täydellisesti ja silloin tietää että kaikki voivat nähdä virheeni videolta uudestaan. Katsoessani talk shown jälkikäteen, huomasin edelleen olevani hirveän jäykkä, enkä osannut rentoutua. Olen kuitenkin tyytyväinen itseeni, että osallistuin kaikkiin harjoituksiin, enkä jättäytynyt jännittämisen takia niistä pois. Ainut huono puoli kurssin harjoituksissa oli ehkä se, että kun ryhmästä alkaa tulla tutumpi niin esiintymisen jännittäminen vähenee hieman sen takia. (Opiskelija C 2018.)

IHOLLA OLLAAN

Kun kerran kurssi järjestetään, niin tervetuloa vain kaikki ongelmaiset! Kyllä opettaja hoitaa. Omaa riittämättömyyden tunnetta täytyy paikata lukemalla alan kirjallisuutta ja jatkuvalla vuorovaikutuksella opiskelijoiden kanssa. Empatiaa ei voi liikaa korostaa. Koko ajan on oltava iholla – henkisesti, mutta myös fyysisesti, kun käytännön turvallisuusharjoituksissa talutamme toisiamme sokeina ja hieromme toisten niskoja. Kun itse ole todella väsynyt neljän oppitunnin pituisen sessiomme jälkeen, voin vain kuvitella, kuinka lopen väsyneitä ovat urheat opiskelijani, jotka kaiken lisäksi vielä jännittävät.

Upeinta on kannustus, joka tulee ryhmältä, kun joku ensimmäisen kerran uskaltaa mennä luokan eteen.

Muiden esiintymistä katsellessa mietin usein, että mitä ihmettä tuollainen rauhallinen ja luonteva esiintyjä tekee tällä kurssilla. Uskon, että jokainen ryhmästämme ajattelee hänen itsensä olevan juuri se ryhmän kovin jännittäjä. Ryhmässä kuitenkin vallitsee aivan ihana tsemppi-henki. Jokainen tietää kuinka kova paikka on mennä luokan eteen esiintymään ja jokainen haluaa tsemputa esiintyjää parhaansa mukaan. Huomaan että itsekin hymyilen muiden esitysten aikana kannustavasti esiintyjälle, kuin viestittäkseni että ”hienosti menee, jatka samaan malliin!” Uskon että muutkin ryhmäläiset tuntevat yhteistä onnistumisen tunnetta ja aitoa iloa toisen puolesta, kun hän on uskaltanut

kohdata omat pelkonsa. Loppupäätelmänä ryhmästämme voisin sanoa, että siellä on valtavan rohkeita ihmisiä, jotka ovat ensinnäkin ottaneet suuren askeleen tullessaan kurssille ja toiseksi uskaltavat haastaa itseään yhä uudestaan. Rohkeudesta puhuttaessa mieleeni tulee aina lause jota mummini tapasi sanoa: ”Rohkeus ei ole sitä, että ei pelkää mitään, vaan sitä, että tekee asioita pelosta huolimatta”. Ja juuri näin olemme kursilla toimineet. (Opiskelija D 2018.)

On hienoa saada kosketus opiskelijoihin ja päästä todelliseen vuorovaikutukseen. Upeinta on tehdä työtä, jonka tulokset näkyvät. Kauan eläköön lähiopetus ja pienryhmät tässä virtuaali- ja massaopetuksen luvatussa maailmassa. Tunnen olevani etuoikeutettu saadessani vetää tätä kurssia.

LÄHTEET

Almonkari, M. 2007. Jännittäminen opiskelun puheviestintätilanteissa. Jyväskylän yliopisto. Humanistinen tiedekunta. Väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/13462> [viitattu 8.3.2020].

Juusola, M. 2015. Irti esiintymisjännityksestä ja sosiaalisista peloista. Helsinki: Voimakirja Oy.

Luova, A.-L. 2018. Esiintymisen tehovalmennuksesta uutta uskoa omiin taitoihin. Teoksessa Koivunen, M. & Korvenpää, U. (toim.) Tehdään tulevaisuus yhdessä. Xamk kehittää 50. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, 37–42. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/157797> [viitattu 20.3.2020].

Mieli.fi. s.a. Huumori vahvistaa. Suomen mielenterveys ry. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://mieli.fi/fi/mielenterveys/hyvinvointi/huumori-vahvistaa> [viitattu 18.2.2020].

Murumäki, S.-T. 2019. Esiintymisvarmuutta kohti. *Virke* 3, 26–28.

KONEKÄÄNTIMET KIELTENOPETUKSESSA

Hanna Aronen, FM, lehtori

Tässä artikkelissa käsittelen konekääntimien haasteita ja mahdollisuuksia kieltenopetuksessa. Taustoitain aihetta kertomalla lyhyesti, mistä konekääntämisessä on kyse ja millaista laatua nykyiset konekäännösohjelmat tuottavat. Pohdin, mitä opiskelijoiden olisi hyvä tietää konekääntämisestä ja miten me kieltenopettajat voisimme nähdä konekääntimen opetuksen työkaluna ja apuvälineenä.

Kääntäminen ilmiönä kiinnostaa itseäni ammattinäkökulmasta, sillä olen koulutukseltani kääntäjä ja toiminut kääntäjänä usean vuoden ajan ennen siirtymistäni Xamkiin. Myös nykyinen työnkuvani sisältää englannin lehtorin työn ohella käännöstöiden koordinoitua, Xamkin käännöstoiminnan kehittämistä sekä tietysti itse kääntämistä. Käännösala on muuttunut viime vuosikymmeninä valtavasti teknologian kehityksen myötä ja konekääntäminen on tullut osaksi myös ammattimaista käännöstoimintaa.

KONEKÄÄNTÄMISEN LYHYT HISTORIA

Konekääntäminen – eli käännöksen automatisoitu tuottaminen ilman ihmiskääntäjää – ei ole uusi asia, sillä ajatus on esitetty jo 1940-luvulla, ja ensimmäiset konekääntimet kehitettiin 1950-luvulla (Grönroos 2005). Laajemmin konekääntäminen on noussut keskusteluun viimeisten 10–20 vuoden aikana, kun teknologia on kehittynyt ja mahdollistanut parempien konekääntimien kehittämisen.

Suurin muutos on kuitenkin tapahtunut varsin hiljattain. Vielä viitisen vuotta sitten konekääntimet, tutuimpana niistä Google-kääntäjä, tuottivat heikkolaatuista jälkeä. Suoranais-ten käännösvirheiden ohella suurin ongelma oli, että käännin ei osannut taivuttaa oikein suomen kielen sanoja, minkä seurauksena lopputulos harvoin oli sellaisenaan käyttökelpoinen – tai edes ymmärrettävä – ja käännöksillä oli lähinnä vain viihdearvoa. Tilanne on nykyään toisenlainen, ja Google-kääntäjällä pystyy tuottamaan huomattavan paljon parempia käännöksiä. Esimerkiksi sanojen taivutukseen liittyvät ongelmat ovat hävinneet lähes kokonaan.

Syyinä tähän melko äkilliseen muutokseen on se, että suurin osa konekääntimistä käyttää nykyään erilaista teknologiaa kuin aikaisemmin. Aiemmat sääntöpohjaiseen (RBMT) sekä

tilastolliseen konekääntämiseen (SMT) perustuneet ratkaisut ovat jäämässä pois neuroverkkoihin (NMT) eli keinoälyyn perustuvien ratkaisujen myötä. (Nieminen 2020.) Keinoälyä ja koneoppimismenetelmiä hyödyntävät kääntimet pystytään kouluttamaan syöttämällä niille laajoja kaksikielisiä aineistoja. Näin kone ”oppii” jatkuvasti lisää ja käännöslaatu paranee.

KONEKÄÄNNÖSTEN LAADUSTA

Vuorinen (2020) Euroopan komission Suomen käännösosastolta sekä kääntäjäyrittäjänä toimiva Nieminen (2020) ovat tehneet pienimuotoisia analyyseja neuroverkkopohjaisilla järjestelmillä tehtyjen konekäännösten laadusta ja tulleet pitkälti samoihin johtopäätelmiin. Neuroverkkojärjestelmät kykenevät tuottamaan melko hyvälaatuisia ja ymmärrettäviä käännöksiä jopa monimutkaisista lauserakenteista, mutta tietyn tyyppiset ongelmat toistuvat käännöksissä:

- Merkitys vääristyy siten, että käännös näyttää pintapuolisesti olevan hyväksyttävä, mutta tarkempi tarkastelu paljastaa salakavalaa merkitysvirheitä.
- Termivastineet ovat virheellisiä ja terminologian vaihtelee sattumanvaraisesti, jolloin samassa tekstissä voidaan samaan käsitteeseen viitata usealla eri termivastineella.
- Puhekieliset, epämuodolliset ja ”värikkäät” ilmaukset ovat ongelmallisia, sillä kääntäjä ei osaa tulkita niitä oikein.
- Elliptiset eli vajavaiset ja kontekstiltaan niukat tekstielementit, esimerkiksi otsikot, voivat kääntyä väärin.

Vuorinen (2020) on lisäksi tehnyt havainnon, että koherenssi – eli tekstin sisäinen yhtenäisyys – ja luontevuus sekä selkeys eivät konekäännöksissä aina ole vaaditulla tasolla. Toden näköinen syy tähän on, että ihmisellä on taipumus lisätä tekstiin koherenssia kääntäessään, mitä kone ei ainakaan vielä pysty tekemään.

Onkin tärkeää tiedostaa, että edes tiettyyn tarkoitukseen räätälöidyn ja koulutetun konekääntimen – saati ilmaiseksi verkossa saatavilla olevan kääntimen – tuottama käännös ei ole sellaisenaan käyttökelpoinen, vaan koneellisesti tuotettu käännös on edelleen tarkistettava huolellisesti ja editoitava (Vuorinen 2020), eli saatettava se julkaistavaksi kelpaavaan muotoon. Tekstiin mahdollisesti jääneet virheet ja epäjohtonmukaisuudet voivat johtaa tekstistä riippuen vakaviin seurauksiin, ja vähintäänkin aiheuttavat sen julkaisseelle organisaatiolle tai henkilölle vahinkoa menetettynä maineena.

KONEKÄÄNTÄMINEN JA KIELENOPETUS TÖRMÄYSKURSSILLA?

Seuraavaksi pohdin konekääntämisen roolia kielenopetuksessa. Nostan esiin muutamia esimerkkejä konekääntämiin liittyvistä näkökulmista, joihin mielestäni olisi tärkeää kiinnittää

huomiota kielenopetuksessa. Lopuksi esitän ajatuksia, miten voisimme opetustyössämme hyödyntää konekääntimiä.

PALAUTETTA KONEKÄÄNTIMELLE

Englannin opettajan työssäni olen lukuisia kertoja tarkistanut kurssitehtäviä, joissa on turvauduttu konekääntimen apuun. Joitakin vuosia sitten tapaukset olivat ilmiselviä – tuskinpa kenellekään ihmiselle tulisi mieleen kääntää opiskelukaupunkinsa nimeä englanniksi (*I study in Eagle*). Näissä tilanteissa opettaja joutuu melko haasteellisen dilemman äärelle: tulisiko sanoa opiskelijalle, että konekääntimen käyttö ei ole sallittua (jonkinlaisella perustelulla täydennettynä) vai tulisiko ottaa sellainen lähestymistapa, että kyseessä on tekninen apuväline siinä missä sanakirjakin ja sen käytölle ei ole estettä? Entäpä ne tilanteet, kun opettaja ei huomaa, että kokonainen essee on konekääntimen aikaansaannosta, jolloin opettajana antaakin siis palautteen konekääntimen taidoista, ei opiskelijan? Ketä tällainen palaute hyödyttää?

TIIVISTELMIÄ KONEELLISESTI

Myös kokonaisia opinnäytetöiden englanninkielisiä tiivistelmiä on mankeloitu suoraan konekääntimen kautta. Vielä muutama vuosi sitten jälki oli heikkolaatuista, mutta nykyään käännökset saattavat olla melko toimiviakin, jos suomenkielinen teksti on ollut virheetön ja laadukas.

Eräs opinnäytetyön englanninkielinen tiivistelmä oli ensilukemalta hyvä ja sujuva. Pari lisälukukertaa kuitenkin herätti epäilyksen konekääntimen käytöstä, ja pian osoittautui, että koko teksti olikin kokonaan koneella käännetty. Huomion kiinnitti se, että käännöksessä oli samasta, työn kannalta keskeisestä erikoisalan termistä, käytetty useaa eri käännöstä (ks. Vuorinen 2020; Nieminen 2020). Niinpä lukija ei olisi ilman suomenkielistä versiota pystynyt enää edes päättelemään, mistä asiasta tekstissä puhutaan. Pintapuolisesti kaikki siis näytti olevan kunnossa, mutta ajatuksen kanssa lukeminen paljasti melko vakaviakin virheitä.

Yllä kuvatussa tapauksessa opiskelijalle selitettiin terminologiaan liittyvät ongelmakohdat ja se, miksi konekääntimen käyttö ei ole suositeltavaa opinnäytetyön abstraktissa. Opiskelijaa pyydettiin muokkaamaan tekstiä, mutta häntä ei edellytetty kirjoittamaan koko tekstiä uudestaan. Pohdittavaksi kuitenkin jää, että abstraktin kirjoittaminen – eli tieteellisen kirjoittamisen perusteet englanniksi – kuuluu opinnäytetyöprosessiin, jonka opiskelijan on työllään määrä osoittaa hallitsevansa. Jos opiskelija ei ole kirjoittanut abstraktia itse tai vähintäänkin editoinut konekäännöksen tuotosta omaan tarkoitukseen sopivaksi, yksi osa prosessista jää suorittamatta.

KOTITEHTÄVÄT KÄÄNTIMEEN

Osaamisen näyttöön ja arviointiin liittyvien näkökulmien lisäksi konekääntimiin sisältyy vahvasti myös oppimisen näkökulma. Tämä korostuu kielten alkeiskursseilla sekä tehovalmennuksissa, joissa on määrä oppia ja harjoitella kielen perusrakenteita. Konekääntimen käytön helppous ja saatavuus houkuttelevat, kun kotitehtäväksi annetut käännöslauseet ovat jääneet viime tippaan. Word-dokumentista ne on näppärä kopioida suoraan kääntimeen. Samalla kuitenkin vesittyy koko harjoituksen idea: jos opiskelijan oli käännöslauseiden avulla määrä harjoitella vaikkapa kesto- ja yleispreesensin käyttöä, jää oppi saamatta, kun tehtävän ulkoistaa konekääntimelle.

KONEKÄÄNTIMET OSAKSI KIELTEN OPETUSTA

Opiskelija on viime kädessä itse vastuussa omasta oppimisestaan, emmekä me kielenopettajina voi vaikuttaa opiskelijoiden tekemiin ratkaisuihin, mitä apuvälineitä he käyttävät tai eivät käytä kurssitehtävissään ja myöhemmin elämässään ollessaan kielen kanssa tekemisissä. Myös opiskelijan motivaatiolla sekä kokemuksella omasta osaamisestaan voi olla suuri vaikutus hänen tekemiinsä ratkaisuihin.

Emme myöskään voi vetäytyä puolustuskannalle ja kategorisesti kieltää konekääntimien olemassaoloa tai niiden käyttöä kielten opintojaksoilla, varsinkin kun perinteinen opetus luokkatilassa vähenee ja verkko-opiskelu lisääntyy. Niinpä meidän olisi hyvä pystyä tekemään yhteistyötä konekääntimien kanssa ja valjastaa niitä mukaan kielenopetukseen. Useissa tapauksissa se tarkoittaa myös uusia, luovia opetus- ja arviointiratkaisuja.

AJATUKSIA TEHTÄVÄTYYPEISTÄ

Seuraavassa esitän muutamia tehtävätyyppejä, joissa konekääntäjän käyttö ei vaikuta oppimiseen tai arviointiin negatiivisesti, vaan saattaa pikemminkin auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi konekääntimen haasteista. Tehtäviä voi muokata suoritettavaksi yksin, pareittain tai ryhmissä. Tehtävissä arviointi kohdistuu ulkoa oppimisen sijaan opiskelijan soveltavaan ja refleктоivaan osaamiseen (ks. Luukkainen & Karttunen 2020).

1) KOHDEKIELINEN TIIVISTELMÄ KÄÄNTIMEN AVULLA

Opiskelijalle joko annetaan tai hän saa itse valita jonkin omaan opiskelualaansa liittyvän tekstin kohdekielellä. Halutessaan opiskelija voi hyödyntää teknisiä apuneuvoja, mukaan lukien konekääntäjää, tekstin ymmärtämisessä. Opiskelija tuottaa tekstistä suullisen tai kirjallisen tiivistelmän kertoen tekstin pääsisällön omin sanoin samalla kielellä kuin alkuteksti.

2) KONEKÄÄNTÄJÄN TERMIEN ARVIOINTI MUIDEN LÄHTEIDEN VALOSSA

Opiskelijaa pyydetään kokoamaan valitsemastaan, ammattialaan liittyvästä tekstistä keskeisiä oman alansa termejä, joille hänen pitää etsiä vastineet. Opiskelijaa voi herätellä konekääntäjän haasteisiin pyytämällä häntä ensin keräämään konekääntimen tarjoamat vaihtoehdot ja sen jälkeen tutkimaan muita lähteitä (sanakirjat, rinnakkaistekstit). Lopputuloksena tulee olla termilista, johon opiskelija on valinnut termeille parhaat käännösvastineet, jotka hän tarvittaessa pystyy perustelevaan.

3) KONEKÄÄNNÖKSEN ANALYSOINTI JA KORJAAMINEN

Yhtenä keinona herätellä opiskelijoita pohtimaan konekäännösten laatua voisi toimia tehtävä, jossa opiskelijaa pyydetään kirjoittamaan lyhyt teksti omalla kielellään ja sen jälkeen kääntämään se konekääntimellä. Lopuksi opiskelijan pitää analysoida käännöstä ja tehdä siihen tarvittavat korjaukset, jotka tulee perustella. Tässä tehtävässä vaarana tosin on, että opiskelija ei löydä konekäännöksestä mitään korjattavaa. Tehtävä toimineekin parhaiten edistyneiden opiskelijoiden kanssa.

4) OMAN KÄÄNNÖKSEN JA KONEKÄÄNNÖKSEN VERTAILU

Variaationa edellisestä opiskelijoita voi pyytää ensin kääntämään tekstin itse ja sen jälkeen konekääntimellä ja vertailemaan lopputuloksia.

5) KÄÄNNÖSLAUSEET

Käännöslauseetyypisessä tehtävässä opiskelijaa voi ohjeistaa ensin kääntämään lauseet itse ja sen jälkeen konekääntimellä. Näin hän voi vertailla käännöksiä, ja jos kyseessä ovat yksinkertaiset kielioppirakenteet, on mahdollista jopa oppia ja saada palautetta kieliopillisista rakenteista vertaamalla omia käännöksiä konekäännöksiin.

Yhteenvetona voi todeta, että mitä laajempi ja soveltavampi oppimistehtävä on kyseessä, sitä vähemmän siihen vaikuttaa konekääntimen käyttö tai käyttämättömyys, ja näin arviointikin on mahdollista tehdä tasapuolisemmin. Jos kuitenkin oppimistehtävä luonteeltaan edellyttää rajoituksia, voi opettaja yksinkertaisilla teknisillä toimenpiteillä tehdä kääntimen käytöstä opiskelijalle työläämpää ja vähemmän houkuttelevaa. Tekstin voi julkaista opiskelijalle suojatussa muodossa (valokuva, kopiosuojattu PDF), jolloin kopiointi konekääntimeen ei onnistu.

LOPUKSI

Koen, että roolini opettajana ja kieliasiantuntijana on ensisijaisesti herätellä opiskelijoita ymmärtämään, mistä konekääntämisessä on todellisuudessa kyse. Opiskelijoiden olisi tärkeää olla tietoisia siitä, mitä oikeastaan tapahtuu, kun he päättävät kopioida tekstinsä konekääntimeen. Opiskelijoille olisi hyödyllistä havainnollistaa tyypillisimpiä ongelmia, jotka liittyvät konekääntimiin ja samalla pohtia yhdessä, miten konekääntintä voi hyödyntää järkevällä tavalla. Missä tilanteissa sen käyttö voi tukea oppimista tai työtehtävän suorittamista, ja millaisissa tilanteissa sitä ei pitäisi käyttää?

Digiaikana on esimerkiksi syytä muistaa, että verkkoon kopioitu teksti jää sinne, joten liikesalaisuuksia ja vastaavia sisältäviä tekstejä verkossa vapaasti saatavissa oleviin kääntimiin ei missään tapauksessa tule syöttää (Nieminen 2020). Lisäksi on tärkeää ymmärtää, että opiskelijan tuottama teksti edustaa kyseistä opiskelijaa, jatkossa ehkä hänen työnantajaansa. Opinnäytetyön englanninkielinen tiivistelmä voi valmistumisvaiheessa tuntua pikkujutulta, mutta tultuaan julkaistuksi verkossa se on kenen tahansa luettavissa ja toimii esimerkkinä opiskelijan englannin kielen taidosta ja suhtautumisesta omaan asiantuntijuuteensa.

LÄHTEET

Grönroos, M. 2005. Käännösmuistista käännösälyyn. *Kielikello* 4. Verkkolehti. Saatavissa: <https://www.kielikello.fi/-/kaannosmuistista-kaannosalyyyn> [viitattu 17.4.2020].

Luukkainen, T. & Karttunen, M. 2020. Kielitaidon arviointi digitaalisesti. Xamkin kielten opettajien kehittämispäivä 3.2.2020. Mikkeli.

Nieminen, T. 2020. Konekäännin suomalaisen kääntäjän näkökulmasta. Translating Europe -seminaari 31.1.2020. Tampere.

Vuorinen, E. 2020. Neuroverkkokäännin Euroopan komission käännöstyössä – käytännön kokemuksia ja havaintoja. Translating Europe -seminaari 31.1.2020. Tampere.

SOSIAALIALAN MEDIAKASVATUS – KOTKAN KAMPUKSEN SOSIONOMIKOULUTUKSEN MEDIAKASVATUKSEN YHTEISKEHITTÄMINEN

Osku Kiri, VTM, lehtori & Harri Mäkinen, YTM, lehtori

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Kotkan kampuksen sosionomikoulutuksessa on ollut jo muutaman vuoden tarjolla täydentävien opintojen moduuli: Sosiaalialan Mediaosaaminen. Moduulin laajuus on 15 opintopistettä, ja se sisältää opintojaksot Mediakasvatuksen perusteet, Sosiaalialan mediatuotanto sekä Mediakasvatuksen syventävä kokonaisuus. Syksyllä 2020 moduulia täydentää vielä yksi viiden opintopisteen laajuinen opintojakso: Sosiaalialan pelikurssi, jolla lähestytään digitaalista pelaamista yhteiskunnallisena ilmiönä oman toiminnan eli pelaamisen kautta. Moduulin myötä opiskelijat ovat rohkaistuneet tekemään myös opinnäytetöitään mediakasvatuksen aihepiiristä. Ammattikorkeakoulujen kentässä tarjonta on ainoa laatuaan Suomessa. Mutta mitä tekemistä sosionomikoulutuksella ja mediakasvatuksella on keskenään?

ELÄMÄÄ MEDIAYHTEISKUNNASSA

Maailma, jossa elämme, on medioitunut ja digitalisoitunut. Emme aina edes tunnista, miten suuri vaikutus medialla ja digitalisaatiolla on kokemuksiimme ja olemiseemme. Oppiminen, työ, yhteiskunnallinen vaikuttaminen, itseilmaisu, identiteetin rakentuminen, palveluiden käyttäminen ja yhteydenpito ihmisten välillä tapahtuvat enenevässä määrin medioiden välityksellä. Hyvin- ja pahoinvointi, pärjääminen sekä osallisuus niin yksityisten ihmisten kuin yhteiskuntienkin tasolla ovat yhä useammin kytköksissä mediaan ja tulevat näkyväksi median kautta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019.)

Edellisellä tekstillä viitataan yksilöiden ja yhteiskunnan toimintojen medioitumiseen. Yksilöiden elämää tarkasteltaessa medioitumisella voidaan tarkoittaa median merkityksen kasvamista arjessa. Erilaisia mediavälineitä ja -sisältöjä käytetään ajallisesti ja määrällisesti entistä enemmän, ja ihmisten välinen vuorovaikutus on entistä mediavälitteisempää. Puhe-
lut, tekstiviestit, videopuhelut, pikaviestimet, sosiaalisen median päivitykset, julkaistut ja

lähetetyt kuvat sekä kirjoitetut blogikirjoitukset ja ovat kaikki esimerkkejä mediavälitteisestä vuorovaikutuksesta. (Mediakulttuuri 2015; Seppänen & Väliverronen 2012.)

Medioitunut ja digitalisoitunut yhteiskunta asettaa monia uusia vaatimuksia suhteessa hyvinvointiin ja elämänhallintaan. Uusien vaatimusten esille noususta kertoo lisääntynyt keskustelu mediakasvatuksen ja medialukutaidon merkityksestä sekä teknologian domestikaatiosta. (Koivuranta 2016; Mediakasvatus on entistäkin tärkeämpää 2017; Nalbantoglu 2017; Peteri 2006.) Samaan sarjaan kuuluvat huolen ilmaukset digitaalisista kuiluista, digitaalisesta kahtiajaosta, paitsi jäämisen peloista ja jopa älypuhelinvaikutuksesta seksin vähentymiseen (Ervasti 2018; Tiainen 2018). Edellä mainituista piirteistä uhkakuvana, jossa medioitumisen ja digitaalisaation kehityksestä pudonneet altistuvat syrjäytymiselle.

MEDIATAIDOT KANSALAISTAITOINA

Mediakasvatuksella tuetaan ja kehitetään mediataitoja. Mediataidoilla tarkoitetaan nykypäivänä välttämättömiä kriittisen ajattelun taitoja, yhteistyön ja vuorovaikutuksen taitoja sekä kykyä jäsentää, arvottaa ja hallita tietoa. Teknologian käyttötaidot ovat osa mediataitoja, mutta mediataidot pitävät sisällään myös itsetuntemuksen ja rohkeuden ilmaista itseään sekä kyvyn vaikuttaa. (Mediakasvatus 2015; Mediakasvatusseura s.a.; ks. myös Palsa 2016, 36–52.)

Luovilla ja esteettisillä mediataidoilla tarkoitetaan yksilön kykyä katsoa, kuunnella, luoda ja tulkita mediasisältöjä. Ne ovat taitoa tehdä valintoja ja rajauksia. Kriittiset tulkintataidot tarkoittavat kykyä analysoida ja ymmärtää erilaisia mediasisältöjä. Ne tarkoittavat muun muassa tietoa ja ymmärrystä siitä, miten mediatuotteet ovat rakentuneet ja miten erilaiset omistussuhteet vaikuttavat niiden toimintaan. (Herkman 2007; Seppänen & Väliverronen 2012.) Vuorovaikutus ja oman toiminnan kautta syntyvä osallisuus ovat tärkeä osa mediataitoja. Turvataitojen tähtäimessä on turvallinen, tarkoituksenmukainen ja tilannekohtainen median sisältöjen ja palveluiden käyttö. (Mediakasvatusseura s.a.; Mediataitojen oppimispolku perusopetuksessa 2011, 16–22.)

Keskeisten mediataitojen hallinta johtaa laaja-alaiseen media- ja informaatiolukutaitoon. Medialukutaito on enemmän kuin käytännön keinojen omaksumista medioiden ymmärtämiseen ja tuottamiseen. Medialukutaito kytkeytyy vahvasti yleisiin ihmisenä kasvamisen, luovuuden, kriittisen ajattelun, sivistyksen sekä yhteiskuntaan ja kulttuuriin kuulumisen kysymyksiin. Laadukas mediakasvatus onkin avainasemassa, jotta medialukutaitoa voidaan kehittää ja oppia monipuolisesti yhdessä, myös eettiset näkökannat huomioiden. Parhaimmillaan mediakasvatus lisää ihmisten välistä ymmärrystä ja yhteenkuuluvuutta, antaa välineitä osallisuuteen sekä vähentää polarisaatiota yhteiskunnassa ja yhteisöissä. Medialukutaidosta on tullut kaikille tärkeä kansalaistaito. (Buckingham 2019; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019.)

Uusien mediakasvatuksen kansallisten linjausten (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019) mukaan mediakasvatusta tulisi viedä laajemmin, laadukkaammin ja systemaattisemmin kaikille ihmisryhmille läpi elämänkaaren. Mediakasvatuksen perinteiset kohderyhmät – lapset ja nuoret – saivat siis rinnalleen uusia, kuten aikuiset, seniorit, vanhukset sekä laajan kirjon erilaisia erityisryhmiä. Uudet kansalliset linjaukset ovat yhdenmukaisia kansainvälisen keskustelun (mm. Buckingham 2019) kanssa, jossa uusien kohderyhmien lisäksi korostetaan uusien ja kestävien koulutusrakenteiden luomisen tarvetta. Uudet linjaukset nostavat kuitenkin esille kysymyksiä siitä, ketkä olisivat niitä uusia kouluttajia ja koulutettavia, jotka tulevaisuudessa – osana omaa työtään – levittäisivät mediataitoja uusien kohderyhmien keskuuteen.

SOSIONOMIN TYÖ

Sosionomikoulutus antaa laaja-alaiset sosiaalialan työn osaamisen perustiedot ja -taidot sekä teoreettiset perusteet toimia asiantuntijatehtävissä. Sosionomikoulutuksen tavoitteena on kouluttaa asiantuntijoita ihmisten hyvinvoinnin, elämänhallinnan ja osallisuuden tukemiseen ja edistämiseen. Elämänhallintaa ja osallisuutta tarkastellaan huomioiden ihmisten väliset suhteet ja yhteiskunnan rakenteet. Sosionomikoulutuksessa vastataan myös työelämän tuleviin osaamistarpeisiin. Sosionomin ydinosaamista ovat sosiaaliset oikeudet sekä sosiaalinen hyvinvointi, toimintakyky ja osallisuus. Sosiaalialan työn perustana on pidetty ”sosiaalista”, millä tarkoitetaan yksilön vuorovaikutussuhdetta ja osallisuutta ryhmissä, yhteisöissä ja yhteiskunnassa. (Arene 2017.)

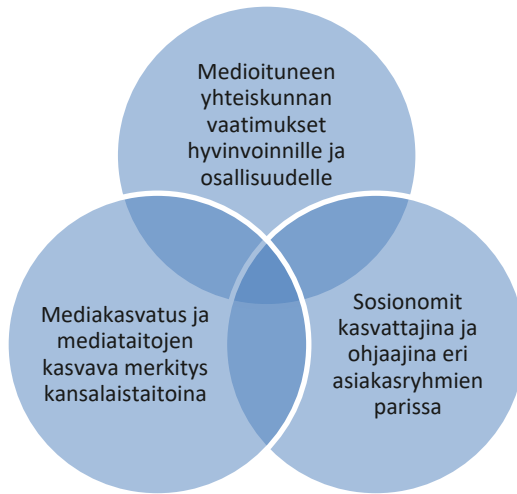
Sosionomi (AMK) -tutkinnon suorittaneista enemmistö työskentelee lasten ja nuorten ohjauksen ja kasvatuksen parissa. Lisäksi sosionomeja työskentelee vanhustyössä, mielen-terveys-, päihde- ja kriisityössä, monikulttuurisessa työssä sekä vammaistyössä ja kuntoutuksessa. Sosionomit sijoittuvat monipuolisesti sosiaalialan eri tehtäviin, joista yleisimpiä ovat sosiaaliohjaajan, ohjaajan, opetuksen ja kasvatuksen, perhetyöntekijän, projektityön sekä esimiehen tehtävät. Laaja tehtäväkenttä tarjoaa sosionomeille runsaasti kosketuspintaa eri ihmisryhmien arkeen. (Lehtonen s.a.; Arene 2017.)

Suurin osa valmistuneista sosionomeista (AMK) sijoittuu kasvatus- ja ohjaustehtäviin eri asiakasryhmien pariin. Kohderyhmästä riippumatta sosionomeille ominainen ohjaustyö on tavoitteellista vuorovaikutusta yksilöiden, perheiden, ryhmien ja yhteisöjen osallisuuden, arjen sujuvuuden ja toimintakyvyn tukemiseksi. Läsnä oleva vuorovaikutus ja aito kohtaaminen ovat peruselementtejä kaikessa sosionomin työssä. (Lehtonen s.a.; Arene 2017.)

SOSIONOMIT MEDIAKASVATTAJINA

Sosionomien työkentän ja mediakasvatuksen päällekkäisiä osa-alueita ja leikkauspintoja voidaan havainnollistaa oheisella kuviolla (kuva 1). Kuten artikkelissamme on edellä todettu,

elämme medioituneessa maailmassa, jossa media eri muodoissaan ja tehtävissään on läsnä aina ja kaikkialla. Yhteiskunnan medioituminen koskee kaikkia, ei vain niitä ikäryhmiä, jotka ovat syntyneet digitaalisella aikakaudella.

Kuva 1. Sosionomien työkentän ja mediakasvatuksen leikkauspintoja

Yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä toimiminen edellyttää yksilöiltä tietoja ja taitoja, joiden avulla hän mahdollistaa kansalaisuutensa. Eläminen ja oleminen medioituneessa yhteiskunnassa edellyttää kansalaisilta riittäviä mediataitoja. (Herkman 2007; Kupiainen & Sintonen 2009; Suoranta 2003.) Yhteiskunnan digitalisoituminen ja medioituminen ei ole kuitenkaan tapahtunut pikkuhiljaa ja tasaisesti asteittain kehittyen, vaan 2000-luvulla on koettu voimakas digitalisoitumisen ja medioitumisen vaihe. Tietoverkkojen ja digitaalisen tiedonsiirron myötä yhteiskuntaan on ilmaantunut uudenlaisia viestinnän ja vuorovaikutuksen mahdollisuuksia, uudenlaista tiedonvälitystä, yritystoimintaa ja palvelutoimintaa. Sosiaalinen media on muokannut maailmaamme. (Fuchs 2017; Seppänen & Väliaverronen 2012, 20–56; Suominen 2013; Thompson 2014, 207–234.) Suomalainen koulutusjärjestelmä reagoi tilanteeseen, mutta paikoitellen hitaasti. Mediakasvatus on integroitu osaksi viimeisimpiä varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmiamme, mutta nämä toimenpiteet eivät tavoita kaikkia kansalaisia. On väestöryhmiä, joihin koulutusjärjestelmämme toimenpiteet eivät ulotu. Toisaalta meillä on akateemista mediakasvatuskoulutusta, joka kuitenkin painottuu enemmän tutkimukseen kuin soveltavaan kenttätöskentelyyn. Näiden koulutustasojen välissä on selkeästi koulutuksellinen aukko, vaikka yhteiskunnassa olisi runsaasti tarvetta nimenomaan jalkautetulle, soveltavalle mediakasvatuskoulutukselle, joka kouluttaa erilaisen väestöryhmien kanssa toimivia osaajia.

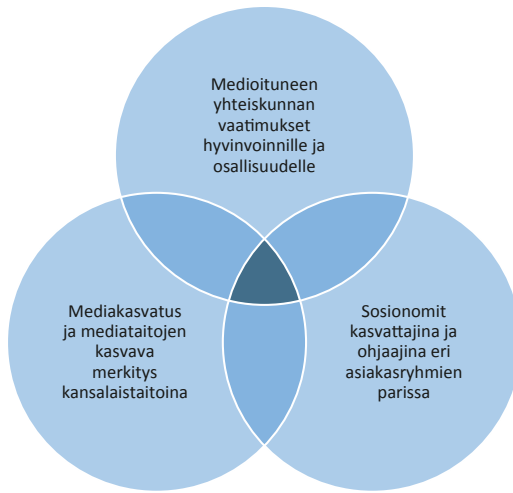
Sosionomit (AMK) kasvattajina ja ohjaajina toimivat kaikkien väestöryhmien parissa. Lapset, nuoret, erilaiset aikuisryhmät, vanhukset, vammaiset, eriaisteiset kuntoutujat – nämä ovat kaikki esimerkkejä sosionomien asiakasryhmistä. Tavoittavuuden lisäksi sosionomien (AMK) koulutus ja työnkuva ovat sellaisia, joissa on paljon yhtenevyyksiä mediakasvatuksellisten tavoitteiden kanssa. Sosionomit työskentelevät tehtävissä, joissa keskeistä keskeistä on asiakasryhmän aktiivisen kansalaisuuden ja osallisuuden tukeminen. Sosiaalialan työn on aina täytynyt mukautua ympäröivän yhteiskunnan muutoksiin. Nuo muutokset heijastuvat sosiaalialan työhön eri asiakasryhmien kohtaamien uusien haasteiden, avun ja tuen tarpeen kautta. Siten sosionomit ovat luonteva ryhmä myös niiden yhteenkuuluvuuden, osallisuuden, ihmisten välisen ymmärryksen lisäämisen ja myös syrjäytymisen ehkäisyn välineiden ja taitojen ohjaamisessa, joita digitaalisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa tarvitaan.

Sosiaalialan ammattilaiset ovat myös merkittävä tiedonvälittäjä marginaaliin jääneiden ja syrjäytymisvaarassa olevien väestöryhmien ja muun yhteiskunnan välillä. Sosiaalialan ammattilaisilla on mahdollisuus ja jopa lain edellyttämä velvollisuus (Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301, 7. §) nostaa esille epäkohtia ja tuoda muita heikommassa asemassa olevien väestöryhmien näkökulmia yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Suomalaisella sosiaalialan koulutusjärjestelmällä ei kuitenkaan ole vahvaa rakenteellisen sosiaalityön ja mediavaikuttamisen perinnettä. Tiitisen (2018) mukaan sosiaalialalla vallitsee ”hiljaisuuden kulttuuri”. Lisääntynyt mediakasvatus ja sen mukanaan tuoma kriittinen ajattelu voisivat olla ensimmäisiä askeleita kohti tulevaisuutta, jossa ”hiljaisuuden kulttuuri” murrettu ja sosiaalialan koulutuksen saaneet ovat aktiivisia mediavaikuttajia.

MEDIAKASVATUSKOULUTUS KAAKKOIS-SUOMEN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Olemme aiemmin tässä artikkelissamme havainnollistaneet kolmen toistensa alaa leikkaavan ympyrän avulla sosiaalialan ja mediakasvatuksen yhteisiä leikkauspintoja. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (Xamkin) Kotkan kampuksen sosiaalialan mediakasvatuskoulutuksen kärki sijoittuu näiden kolmen toisiaan leikkaavan ympyrän kaikille yhteiseen keskiöön (kuva 2).

Kuva 2. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun sosiaalialan mediakasvatus

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Kotkan kampuksen sosionomi (AMK) -koulutuksessa on sosionomiopiskelijoille tarjottu 15 opintopisteen laajuista, kolmesta viiden opintopisteen laajuisesta opintojaksosta koostuvaa Sosiaalialan mediaosaaminen -moduulia vuodesta 2017 lähtien. Moduuli sijoittuu Xamkin sosionomien opetussuunnitelmassa täydentävään osaamiseen, mikä tarkoittaa, että moduuli on valinnainen. Opiskelija voi oman kiinnostuksensa mukaisesti suorittaa joko vain yhden opintojakson tai koko moduulin. Moduulin mediakasvatuksen opettajat tulevat Xamkin yhteisten opintojen koulutusyksiköstä (suomen kielen ja viestintätaitojen mediakasvatukseen erikoistunut lehtori) sekä sosiaalialan ja toimintakyvyn edistämisen koulutusyksiköstä (mediakasvatukseen erikoistunut sosiaalialan lehtori).

Koko Sosiaalialan mediaosaaminen -moduulin keskeisinä koulutusperiaatteina ovat toiminnallisuus, menetelmällisyys ja reflektiivisyys. Mediakasvatuksen keskeisiä menetelmiä ovat muun muassa oma mediatekstien tuotanto ja media-analyysi (Mediakasvatus 2015). Sosiaalialan mediaosaaminen -moduuli muodostuu kolmesta opintojaksosta: Mediakasvatuksen perusteet, Sosiaalialan mediatuotanto ja Mediakasvatuksen syventävä kokonaisuus. Näistä kaksi ensimmäistä opintojaksoa keskittyvät luomaan opiskelijoille mediakasvatuksen tietopohjan lisäksi mediakasvatuksen menetelmien perustaa. Mediakasvatuksen perusteet keskittyy media-analyysiin, Sosiaalialan mediatuotanto omaan mediatekstien tuottamiseen. Moduulin viimeisessä, Mediakasvatuksen syventävä kokonaisuus -opintojaksossa opiskelija soveltaa aikaisemmissa opintojaksoissa hankkimiaan tietoja ja valmiuksia joko kentällä (harjoittelu- tai työpaikallaan) toteutettavassa projektissa tai henkilökohtaisessa kirjallisessa tutkielmassa. Mitä pidemmälle opiskelijan opinnot etenevät, sitä enemmän opiskelu muuttuu hänen omista kiinnostuksen kohteistaan ja tarpeistaan koostuvaksi. Samalla opettajan

tehtävä muuttuu opettamisesta ohjaamiseksi. Mediakasvatuksen syventävä kokonaisuus on kokonaan opiskelijan oma projekti.

Uusi, syksyllä 2020 alkava Sosiaalialan pelikurssi korostaa kahden ensimmäisen opintojakson ohella tieto- ja taitoperustan kytköstä toisiinsa: digitaalista pelaamista yhteiskunnallisena ilmiönä lähestytään oman toiminnan – pelaamisen – ja oman kokemuksen kautta. Tietoaainesta lähestytään kokemuksellisesti. Uusi opintojakso liittyy saumattomasti muiden opintojaksojen opiskelijan oman toiminnan reflektion ketjuun.

Edellisten lisäksi opiskelijalla on mahdollisuus laajentaa mediakasvatusosaamistaan moduulin ulkopuolelle. Opiskelija voi valita Xamkin sosiaalialan opetussuunnitelmassa kaikille sosionomiopiskelijoille tarkoitetun Projektityö-opintojakson (5 op) ja toteuttaa opintojaksolla mediakasvatusprojektin. Opiskelija voi siis esimerkiksi käyttää mediakasvatuksen syventävän kokonaisuuden opintojakson vaikkapa tietyn ilmiön tai aihealueen tutkimuksiin ja kirjallisuuteen perehtymiseen ja sitten projektityön opintojaksossa soveltaa hankkimaansa tietoa työ- tai harjoittelupaikallaan johonkin rajattuun kohteeseen. Kyseessä voi olla esimerkiksi työyhteisön mediakasvatustietoisuuden lisääminen, mediapaja kehitysvammaisille tai muuta vastaavaa. Mikäli opiskelija haluaa, hän voi vielä tehdä opinnäytetyönsä mediakasvatukseen liittyvästä aiheesta. Kaiken kaikkiaan Xamkin Kotkan kampuksen sosiaalialan opiskelija voi opiskella valinnoistaan riippuen jopa 40 opintopistettä mediakasvatusta.

Xamkin Kotkan kampuksen sosiaalialan koulutuksen opetussuunnitelmassa on jokaisella lukukaudella (syys-, kevät- ja kesälukukaudella) opiskeltavissa jokin Sosiaalialan mediaosaaminen -moduulin opintojaksoista. Mediakasvatuksen perusteet -opintojakso toteutetaan kaksi kertaa lukuvuodessa, muut opintojaksot kerran. Jokainen opintojaksototeutus jokaisella lukukaudella aloitusvuodesta lähtien on toteutunut. Myös syksyllä 2020 alkavalle uudelle, Sosiaalialan pelikurssi -opintojaksolle ilmoittautui kevään 2020 opintojaksoilmoittautumisen aikana riittävä määrä opiskelijoita. Jo toteutetut opintojaksot ovat olleet suosittuja ja palaute on ollut hyvää. Muutama koko moduulin opiskellut opiskelija on tehnyt opinnäytetyönsä mediakasvatukseen liittyvästä aiheesta, ja uusia opinnäytetöitä on tekeillä. On syntynyt vaikutelma, että tämän kaltaiselle koulutukselle on ollut sosiaalialalla tarvetta.

TARJONNAN LAAJENTAMINEN KOTKAN KAMPUKSEN ULKOPUOLELLE

Sosiaalialan mediaosaaminen -moduulia tarjotaan Kotkan kampuksen ulkopuolelle soveltuvin osin. Mediakasvatuksen perusteet -opintojaksoa tarjotaan verkko-opintoina erityisesti kesäopintoina kaikkien alojen opiskelijoille sekä kaikille ammattikorkeakouluopiskelijoille CampusOnline-palvelun kautta. Sosiaalialan mediatuotanto- ja Mediakasvatuksen syventävä kokonaisuus -opintojaksot on puolestaan suunnattu nimenomaan sosionomiopiskelijoille. Näitä opintojaksoja on kokeiltu tarjota Xamkin muiden kampusten opiskelijoille etäopin-

toina, ja niitä onkin opiskellut jokunen sosionomiopiskelija Xamkin Mikkelin kampukselta. Haasteeksi on kuitenkin muodostunut teknologia: Xamkin käytössä olevat tekniset ratkaisut ovat keskittyneet etupäässä opettajien luennoimisen tai kokonaan verkossa tapahtuvan reaaliaikaisen, vuorovaikutteisen toiminnan toteuttamiseen. Opetus- ja oppimistilanteet, joissa samanaikaisesti pitäisi kyetä opiskelija–opiskelija- ja opiskelija–opettaja-vuorovaikutukseen sekä luokkahuoneessa olevien että etänä verkkovälitteisesti läsnä olevien osallistujien kesken, ovat osoittautuneet tällä hetkellä ratkaisemattomaksi haasteeksi. Kun tilanteeseen lisätään vaatimus audiovisuaalisen opetusaineiston jakelusta samanaikaisesti sekä luokkahuoneessa läsnä oleville että verkon kautta osallistuville, on haasteita ollut enemmän kuin toimivia ratkaisuehdotuksia. Siitä huolimatta Kotkan kampuksen sosiaalialalla etsitään koko ajan ratkaisuja, joilla mahdollistettaisiin kaikkien osallistujien keskinäinen, aito ja toimiva dialoginen vuorovaikutus osallistujan sijainnista riippumatta.

Kansallisten tavoitteiden ohella Kotkan kampuksen sosiaalialan mediakasvatuskoulutusta pyritään laajentamaan myös kansainväliseen suuntaan. Vielä on turhan aikaista tarkastella, kuinka siinä on onnistuttu, sillä toiminta on vasta käynnistysvaiheessa. Xamkin Kotkan kampuksen sosiaaliala jätti huhtikuussa 2020 yhdessä belgialaisen ammattikorkeakoulun ja puolalaisen yliopiston kanssa kirjoitetun ERASMUS+ -ohjelman strategisten kumppanuushankkeiden hakemuksen. Tarkoituksena on luoda ja pilotoida kolmen korkeakoulun yhteinen sosiaalialan opiskelijoille suunnattu mediakasvatusopintokokonaisuus, jonka jokainen mukana oleva korkeakoulu ottaisi mukaan oman oppilaitoksensa sosiaalialan opetussuunnitelmaan.

Mediakasvatuksen kohdentuminen etupäässä lapsiin ja nuoriin ei ole vain suomalainen ilmiö, vaan tilanne on Euroopan laajuinen. Samanaikaisesti on eri puolilla Eurooppaa kansallisesti (esim. Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019) ja kansainvälisesti (mm. Buckingham 2019) tunnistettu johdonmukaisen ja kestäväälle perustalle laaditun ja pitkäkestoisien, muille kuin lapsille ja nuorille suunnatun mediakasvatuskoulutuksen tarve. (Ks. European Audiovisual Observatory 2016.) Tarjolla on paljon ja monenkirjavasti erilaisia kursseja ja lyhytkestoisia koulutuksia, mutta yhtenäistä ja laaja-alaista, muille kuin lapsille ja nuorille suunnattua mediakasvatusta ei juurikaan ole. Lapsille ja nuorille suunnatun mediakasvatuksen myötä mediakasvattajien koulutus on suunnattu etupäässä opettajaopiskelijoille, opettajille ja nuorisotyöntekijöille (Hartai 2014; McDougall, Zezulcova, van Driel & Sternadel 2018). Samanaikaisesti kuitenkin kaikkia väestöryhmiä koskettava globaali mediaoituminen ja digitalisoituminen jatkuu.

Kotkan kampuksen sosiaalialan koulutuksen, Artevelde Hogeschoolin (Belgia) ja University of Lodzin (Puola) yhteishanke pyrkii yhdeltä osin muuttamaan edellä kuvattua tilannetta. Hankkeen tavoitteena on tuottaa sosiaalialan opiskelijoille suunnattu mediakasvatuskokonaisuus, joka sekä sisällöllisesti että menetelmällisesti palvelisi sosiaalialan koulutusta mahdollisimman hyvin. Koulutuskokonaisuus pilotoidaan hankkeeseen valituilla kolmen

korkeakoulun sosiaalialan opiskelijoilla. Koulutuskokonaisuus on tarkoitettu toteuttaa pedagogisesti ongelma-perustaisen oppimisen (PBL) menetelmällä, jossa oppimissyklit (learning cycles) seuraavat tiivisti toisiaan. Oppimissykleissä on kaikille yhteinen mediakasvatuksellinen teema tai ilmiö, jota tarkastellaan ensin kansallisesti. Sen jälkeen jokainen oppimissykli päättyy opiskelijoiden yhteiseen, kansainväliseen, verkossa tapahtuvaan reflektio- ja purkutilaisuuteen. Lopulta kaikkien oppimissykliden läpiviennin jälkeen kaikki mukana olevat opiskelijat ja opettajat kokoontuvat samaan paikkaan intensiiviopiskelujaksoon, jonka aikana he tuottavat yhteisen, oppimissykliden tuloksiin pohjautuvan mediatuotoksen. Suunnitelma on kuitenkin vielä keväällä 2020 hankehakemusasteella, kuten edellä on todettu. Vasta loppukesästä 2020 ratkeaa, onko hankeaihioksi katsottu rahoituksen ja toteutuksen arvoiseksi.

LOPUKSI

Sosiaalialan työn on aina täytynyt mukautua yhteiskunnassa tapahtuviin muutoksiin. Samoin sosiaalialan koulutuksenkin on aina reagoitava muihinkin kuin lainsäädännöllisiin muutoksiin, jotta koulutus voi vastata asiakasryhmän kohtaamiin haasteisiin. Esimerkkinä tästä koulutuksen reagoinnista yhteiskunnan muutoksiin on Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Kotkan kampuksen sosionomi (AMK) -koulutuksen laaja mediakasvatuskokonaisuus.

Yhteiskunnan muutoksiin reagoimisesta kertoo myös Sosiaalialan mediaosaaminen -moduulin kehittäminen. Syksyllä 2020 moduulin tarjonta täydentyy, kun uusi Sosiaalialan pelikurssi -opintojakso alkaa. Opintojakso pyrkii tarjoamaan sosionomiopiskelijoille samantyyppistä ”matalan kynnyksen” osallistumista kuin koko muu moduulikin. Helpon lähestyttävyyden kautta uuden opintojakson on tarkoitus tuottaa sosionomiopiskelijoille kokemuksia ja lisätä ymmärrystä ilmiöstä, joka tänä päivänä koskettaa jo muitakin ikäryhmiä kuin lapsia ja nuoria.

Kattavan Xamkin Kotkan kampuksen sosiaalialan opiskelijoille suunnatun mediakasvatuskoulutustarjonnan lisäksi kampuksen sosiaaliala pyrkii jatkuvasti etsimään tapoja, miten mediakasvatuskoulutus voitaisiin avata laajasti myös kaikille Xamkin sosionomiopiskelijoille sekä muiden ammattikorkeakoulujen opiskelijoille. Onhan Xamkissa sosionomikoulutusta kolmella kampuksella. Kansallisen tarjonnan lisäksi Kotkan kampuksen sosiaaliala pyrkii myös kansainväliseen sosiaalialan opiskelijoiden koulutukseen.

Olemme tässä artikkelissamme pyrkineet lyhyesti osoittamaan, miten sosiaaliala ja mediakasvatustarjonta ovat ensisilmäystä voimakkaammin yhteydessä toisiinsa. Olemme myös pyrkineet osoittamaan, että sosiaalialan koulutuksesta ja sosiaalialalta voisi löytyä vastauksia siihen, mistä uusissa kansallisissa mediakasvatuksen linjauksissa kirjoitetaan. Olemme myös osoittaneet, että Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Kotkan kampuksen sosiaalialan koulutus on jo vuodesta 2017 lähtien määrätietoisesti ja systemaattisesti vastannut tähän uusissa linjauksissa esitettyyn tarpeeseen.

LÄHTEET

Arene. 2017. Sosionomi tuottaa hyvinvointia läpi elämänkaaren. Ammattikorkeakoulutus sosiaalialan muutoksen edistäjänä. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_sosionomiselvitys_pitka_raportti_fin.pdf?_t=1526901428 [viitattu 14.4.2020].

Buckingham, D. 2019. The Media Education Manifesto. Cambridge: Polity Press.

Ervasti, A.-E. 2018. Syntyvyys laski, seksi väheni ja älypuhelin liimautui lähes jokaisen käteen. Kaavion näyttää huolestuttavan ilmiön, mutta onko yhteys todellinen? *Helsingin Sanomat* 9.11.2018. Verkkolehti. Saatavissa: <https://www.hs.fi> [viitattu 22.1.2020].

European Audiovisual Observatory. 2016. Mapping of Media Literacy Practices and Actions in EU-28. Strasbourg: European Audiovisual Observatory. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://rm.coe.int/media-literacy-mapping-report-en-final-pdf/1680783500> [viitattu 28.4.2020].

Fuchs, C. 2017. Social Media. A Critical Introduction. 2. painos. London: Sage Publications.

Hartai, L. 2014. Report on Formal Media Education in Europe (WP3). Hungarian Institute for Education Research and Development. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://eavi.eu/wp-content/uploads/2017/02/Media-Education-in-European-Schools-2.pdf> [viitattu 28.4.2020].

Herkman, J. 2007. Kriittinen mediakasvatus. Tampere: Vastapaino.

Koivuranta, R. 2016. Osaatko lukea mediaa oikein? Kriittinen lukutaito kuuluu kansalaistaitoihin, sanoo oppaan toimittanut Karoliina Knuuti. *Helsingin Sanomat* 27.4.2016. Verkkolehti. Saatavissa: <https://www.hs.fi> [viitattu 22.1.2020].

Kupiainen, R. & Sintonen, S. 2009. Medialukutaidot, osallisuus, mediakasvatus. Helsinki: Palmenia, Helsinki University Press.

Lehtonen, T. s.a. Sosionomit (AMK) työelämässä. Ammattinetti. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.ammattinetti.fi/artikkelit/detail/30_artikkeli;direct=true [viitattu 14.4.2020].

McDougall, J., Zezulková, M., van Driel, B. & Sternadel, D. 2018. Teaching Media Literacy in Europe. Evidence of Effective School Practices in Primary and Secondary Education. Neset II Report. Publications Office of the European Union. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://nesetweb.eu/wp-content/uploads/2019/06/AR2_Full_Report_With_identifiers_Teaching-Media-Literacy.pdf [viitattu 28.4.2020].

Mediakasvatus. 2015. Mediataitokoulu. WWW-dokumentti. Päivitetty 6.8.2015. Saatavissa: https://mediataitokoulu.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=323&Itemid=414&lang=fi [viitattu 22.1.2020].

Mediakasvatus on entistäkin tärkeämpää. 2017. *Helsingin Sanomat* 6.2.2017. Pääkirjoitus. Verkkolehti. Saatavissa: <https://www.hs.fi> [viitattu 22.1.2020].

Mediakasvatusseura s.a. Mediakasvatus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://mediakasvatus.fi/mediakasvatus/> [viitattu 14.4.2020].

Mediakulttuuri. 2015. Mediataitokoulu. WWW-dokumentti. Päivitetty 6.8.2015. Saatavissa: https://mediataitokoulu.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=321&Itemid=413&lang=fi [viitattu 14.4.2020].

Mediataitojen oppimispolku perusopetuksessa. 2011. Kerhokeskus – koulutyön tuki ry. & Opetus- ja kulttuuriministeriö. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://opinkirjo.fi/wp-content/uploads/2018/12/mediataitojen_oppimispolku.pdf [viitattu 14.4.2020].

Nalbantoglu, M. 2017. Ruutu-aika on vanhentunut käsite, sanovat asiantuntijat. Toimittaja antoi lastensa pelata viikon vapaasti, tässä tulokset. *Helsingin Sanomat* 22.11.2017. Verkkolehti. Saatavissa: <https://www.hs.fi> [viitattu 22.1.2020].

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2019. Medialukutaito Suomessa. Kansalliset mediakasvatuslinjaukset. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2019:37. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-673-7> [viitattu 28.4.2020].

Palsa, L. 2016. Käsitteellisestä hajanaisuudesta medialukutaitojen moninaisuuteen. Teoksessa Pekkala, L., Salomaa, S. & Spisák, S. (toim.) Monimuotoinen mediakasvatus. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin julkaisu 2016:1. Helsinki: Kansallinen audiovisuaalinen instituutti, 36–52. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.mediataitokoulu.fi/monimuotoinen_mediakasvatus.pdf [viitattu 14.4.2020].

Peteri, V. 2006. Mediaksi kotiin. Tutkimus teknologioiden kotouttamisesta. Tampere: Tampere University Press.

Seppänen, J. & Väliaverronen, E. 2012. Mediayhteiskunta. Tampere: Vastapaino.

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301.

Suominen, J. 2013. 2011 – Mullistiko sosiaalinen media kaiken? Teoksessa Suominen, J., Östman, S., Saarikoski, P. & Turtiainen, R. (toim.) Sosiaalisen median lyhyt historia. Helsinki: Gaudeamus, 222–243.

Suoranta, J. 2003. Kasvatus mediakulttuurissa. Tampere: Vastapaino.

Thompson, J. B. 2014. The Media and Modernity. A Social Theory of The Media. 14. painos. Cambridge: Polity Press.

Tiitinen, L. 2018. Sosiaalialan mediavaikuttaminen hiljaisuuden kulttuurin murtajana? *Yhteiskuntapolitiikka* 2, 171–181.

Tiainen, A. 2018. Kasvava joukko tavallisia suomalaisia syrjäytyy. Digikelkasta voi pudota lähes kuka tahansa, ja silloin on kuin lukutaidoton, varoittaa asiantuntija. *Helsingin Sanomat* 16.6.2018. Verkkolehti. Saatavissa: <https://www.hs.fi> [viitattu 22.1.2020].

